

TILINPÄÄTÖS 2024

Kh 24.3.2025 § 49
Kh 12.5.2025 § 112

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
1.2 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	5
Yleistietoa kunnasta	5
Kunnan luottamushenkilöorganisaatio	7
Kunnan henkilöstöorganisaatio	10
Yleinen taloudellinen tilanne	11
Kuntien talouden kehitys	12
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	13
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	14
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	15
1.3 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	17
1.4 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	19
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	20
Tase ja sen tunnusluvut	21
Kokonaistulot ja menot	23
1.5 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	24
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä	24
Oleelliset konsernia koskevat tapahtumat	25
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	29
Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut	30
Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	31
Konsernitase ja sen tunnusluvut	32
Konsernitaseen tunnusluvut	34
1.6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	35
2. KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMISVERTAILU	36
1100 Kunnanvaltuusto	36
1200 Tarkastuslautakunta	38
1300 Kunnanhallitus	40
1300 Luottamushenkilöjohto	40
1500 Hallintopalvelut	43
1700 Kunnan tilat ja osakehuoneistot	45
2.1 Keskusvaalilautakunta	47
2.2 Hyvinvointilautakunta	48
3000 Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	49
4500 Kirjasto- ja kulttuuritoimi	52
4700 Liikuntatoimi	54
4800 Nuorisotoimi	56
2.3 Sivistyslautakunta	59
4000 Varhaiskasvatus	61

4100 Esiopetus	64
4200 Perusopetus	67
4300 Toisen asteen koulutus.....	70
4400 Aikuiskoulutus	72
2.4 Tekninen lautakunta	73
5100 Tekniset palvelut.....	74
5200 Kiinteistöpalvelut	76
5300 Kadut ja yleiset alueet	78
5400 Puistot ja viheralueet	80
5500 Jätehuolto	82
5600 Vesihuoltolaitos	83
5700 Liikenneolot	85
5900 Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi	86
3. TOTEUTUMISVERTAILUT	88
3.1 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	88
3.2 VEROTULOJEN ERITTELY	89
3.3 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU.....	91
3.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	94
3.5 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	95
4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	97
4.1 TULOSLASKELMA.....	97
4.2 RAHOITUSLASKELMA	98
4.3 TASE	99
4.4 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT	101
5. LIITETIEDOT	105
5.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	105
5.2 KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	106
5.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	107
5.4 TASEEN LIITETIEDOT	110
5.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	116
5.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	117
5.7 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA	118
5.8 INVESTOINNIT TEHTÄVÄALUEITTAIN	119
6. ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ: VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS	120
6.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma	120
6.2 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma	121
6.3 Vesihuoltolaitoksen taselaskelma	122
6.4 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	124
7. ALLEKIRJOITUKSET	125

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Laihian kunnan talouden kannalta vuoden 2024 tilinpäätös on alijäämäinen. Tulokseksi muodostui -2 370 080,64 euroa. Ulkoiset toimintatuotot vähenivät edellisestä vuodesta 6,1 %. Suurin lasku tapahtui hoitopäivämaksuissa. Toimintakulut kasvoivat 1,2 %. Henkilöstökuluissa kasvua oli 3,7 %.

Verotuloja kertyi yhteensä 18 896 328 euroa mikä ylitti alkuperäisen talousarvion noin 246 000 eurolla. Valtionosuuksia kertyi 4 333 862 euroa, missä oli laskua edellisestä vuodesta 1 344 801 euroa. Rahoituskulut kasvoivat edelleen, mutta korkojen laskun vaikutus oli taittanut kasvun maltillisemmaksi.

Vuosikate oli 672 105 euroa. Poistot olivat 2 252 289 euroa ja arvonalentumiset 742 168 (virastotalo). Nettoinvestoinnit olivat 1 822 510 euroa. Tilikauden lopullinen toteuma on 2 370 080,64 euroa alijäämäinen. Tilinpäätöksen jälkeen kunnan kumulatiivinen ylijäämä taseessa on 16 331,82 euroa.

Kunnan lainamäärä vuoden 2024 lopussa oli 29 076 000 euroa eli noin 3 797 euroa asukasta kohden. Vuotta aiemmin lainaa oli 3 566 euroa asukasta kohden. Lainamäärä on keskimääräistä luokkaa kunnissa. Laihian kuntakonsernin lainamäärä on 4 516 euroa asukasta kohden ja se on 3 000 euroa pienempi, kuin kuntakonsernien keskiarvo.

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Laihian kunnan asukasluku oli vuoden 2024 lopussa 7 657. Vähennystä edellisestä vuodesta on 25 henkilöä.

Vuosi 2024 oli Laihian kunnassa muutosten ja merkittävien päätösten vuosi. Vuoteen sisältyi vanhasta luopumista ja uuden aloittamista, kuin myös vastoinkäymisiä ja onnistumisia.

Pitkäaikainen kunnanjohtaja Juha Rikala irtisanoutui ja kesällä valittiin uusi kunnanjohtaja Jari Rantala. Talousjohtaja jäi eläkkeelle toukokuussa ja tehtäviä jatkoi talouspäälikkö, joka kuitenkin irtisanoutui loppuvuodesta.

Hyvinvointialue lakkautti Laihian terveyskeskuksen yleislääketieteen osaston (vuodeosasto) toiminnan toukokuussa. Kyseessä oli Pohjanmaan ainoa suomenkielinen terveyskeskuksen vuodeosasto. Kunta on voimakkaasti puolustanut SOTE-palvelujen säilymistä Laihialla. Aluevaltuutettujen, kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden hyvällä yhteistyöllä on vaikutettu ja tullaan vaikuttamaan kaikkiin keinoin SOTE-palveluiden säilymiseen Laihialla.

Kunnanviraston purkaminen aloitettiin loppuvuodesta ja sitä ennen keväästä alkaen viraston toiminnot siirrettiin väistötiloihin. Uuden kunnantalon rakentaminen alkaa keväällä 2025 ja siihen päästään muuttamaan 2026 kesäsulun jälkeen. Padelhalli hankittiin edullisesti koko kunnan liikuntatilaksi ja siihen haetaan AVI:n rahoitusta muutostöihin. Halliin saadaan jo vuosia kaivattu painitila.

Valtaosalla Suomen kuntia on yhteneviä haasteita. Kuntien väliluku laskee ja ikääntyy, kustannukset nousevat ja yritysinvestointeja on vaikea saada. Lisäksi valtionosuudet laskevat ja TE-kustannukset nousevat voimakkaasti. Tämä näkyy Laihian kohdalla alijäämäisinä tilinpäätösinä seuraavina vuosina. Alijäämän pysäyttäminen vaatii toimenpiteitä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi loppuvuodesta talouden tasapainottamisen toimenpideohjelman vuosille 2024–2027, jolla tavoitellaan 3,0 miljoona euron säästötavoitetta. Kunnanvaltuusto päätti myös, ettei kunta lähde rakenteellisiin leikkauksiin, vaan kunnan taloudellisen tilanteen parantamiseen pyritään vahvalla elinvoiman kehittämisellä. Tätä varten tehtiin merkittäviä päätöksiä. Yksi niistä oli päätös perustaa kiinteistöyhtiö

rakentamaan uusi yrityshalli sekä kunnan nykyisiä yrityksiä varten että houkuttelemaan kuntaan uusia yrityksiä.

Uusia asukkaita varten ostettiin lisää tonttimaata Hulmin koulun läheisyydestä. Edelliset alueen tontit on kaikki varattu, kaksi ostettu ja yksi omakotitalo valmistuu. Kaavoituksen osalta ollaan muutenkin aktiivisia ja pyritään valmistautumaan Vaasan alueen todennäköiseen kehittymiseen.

Uusi kunnantalo viestii kunnan halusta kehittää elinvoimaa ja uskosta tulevaan hyvään kehitykseen. Laihian alueella sekä sen toimintaympäristössä on suunnittelussa ja valmisteilla runsaasti erityisesti energiateollisuuden ja kiertotalouden investointeja. Nämä investoinnit luovat toteutuessaan runsaasti mahdollisuuksia Laihian elinvoiman kehittämiseen, asukasluvun kasvattamiseen sekä talouden turvaamiseen.

Kunnan asukasluku on ollut jo pidempään vahvasti laskeva. Vuoden 2023 aikana laskua oli 135 henkeä. Toivottavasti nyt on alkanut laskun tasaantuminen, sillä viime vuonna asukasluku laski vain 25 henkeä. Kunnan strategiassa ja päätöksenteossa on asetettu vahvasti tavoitteeksi asukasluvun laskun pysäyttäminen ja sen kääntäminen jopa nousuun. Tässä työssä tulee kunnan houkuttelevuuden lisäksi panostaa pitovoimaan.

Edellä mainittujen mahdollisuuksien toteutuminen edellyttää edelleen ennakoivaa, pitkäjänteistä ja rohkeaa päätöksentekoa kunnan päättäjiltä.

Kiitos koko kuntakonsernin henkilöstölle, kunnanvaltuustolle, luottamushenkilöille sekä kuntalaisille yhteisestä tekemisestä ja tuesta, se mahdollisti selviytymisen hankalasta vuodesta. Yhdessä tekemällä pystymme pitämään Laihian elinvoimaisena. Kun kunnasta huokuu ulospäin, että siellä on hyvä asua, elää ja yrittää, se saa pysymään kunnassa sekä houkuttelee tulemaan sinne – niin asukkaita kuin yrityksiä.

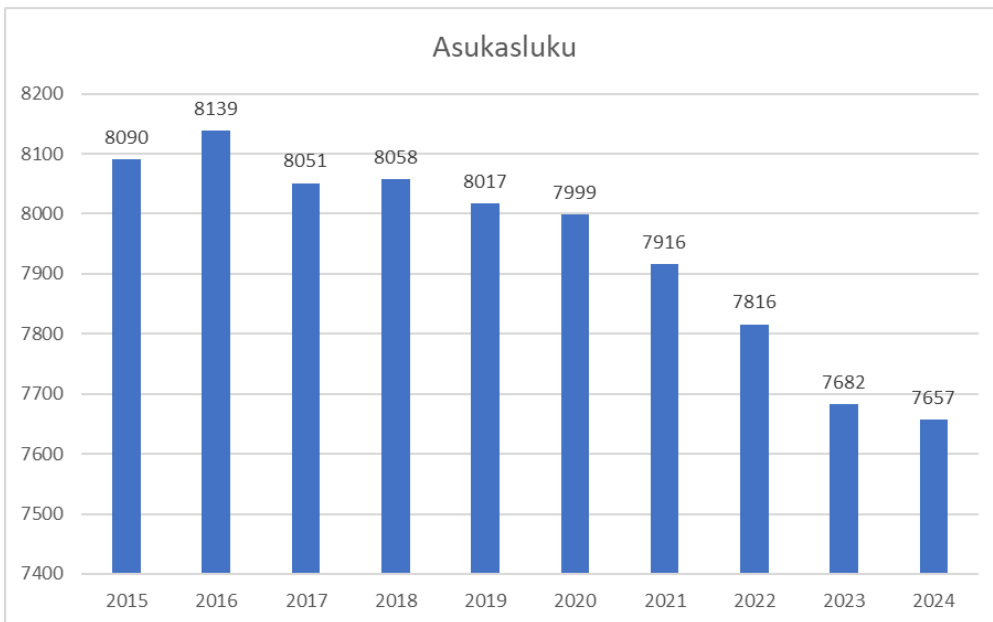
Jari Rantala
Kunnanjohtaja

1.2 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

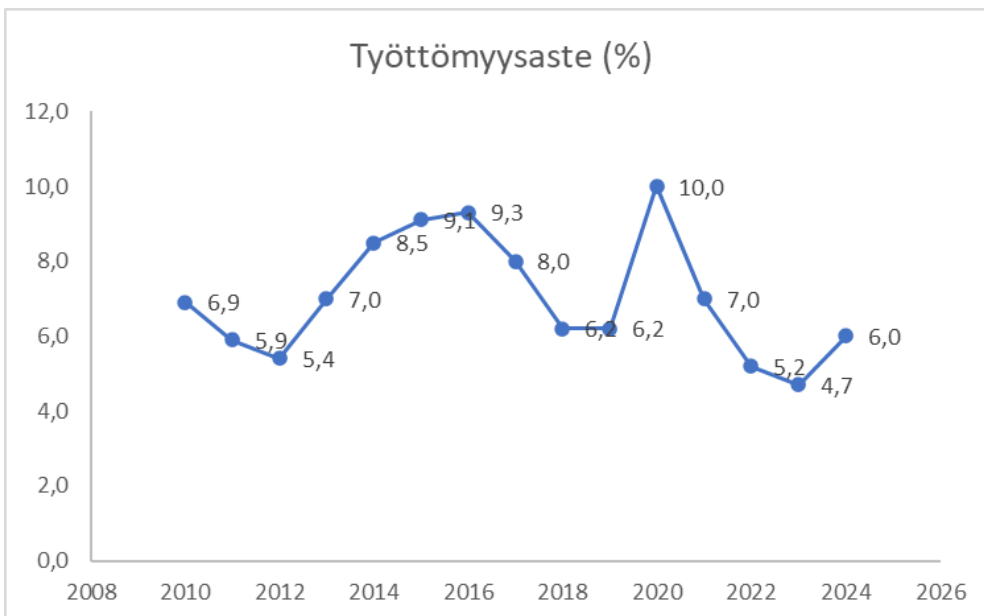
Yleistietoa kunnasta

Laihian kunnan pinta-ala on 508 km² ja asukasluku vuoden 2024 lopussa oli 7 657. Ruotsinkielisten osuus on noin 1,1 %. Laihia kuuluu Pohjanmaan maakuntaan ja Kyrönmaan seutukuntaan. Etäisyys Laihialta Vaasaan on 24 km ja Seinäjoelle 53 km.

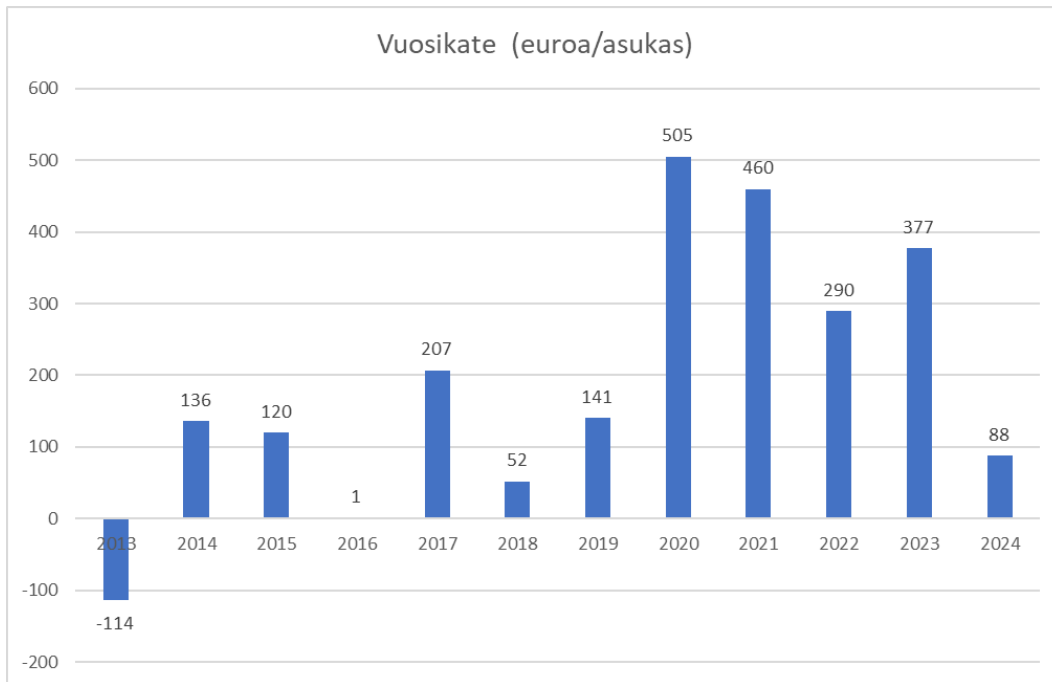
Asukasluvun kehitys vuosina 2015–2024 (tilanne 31.12.)

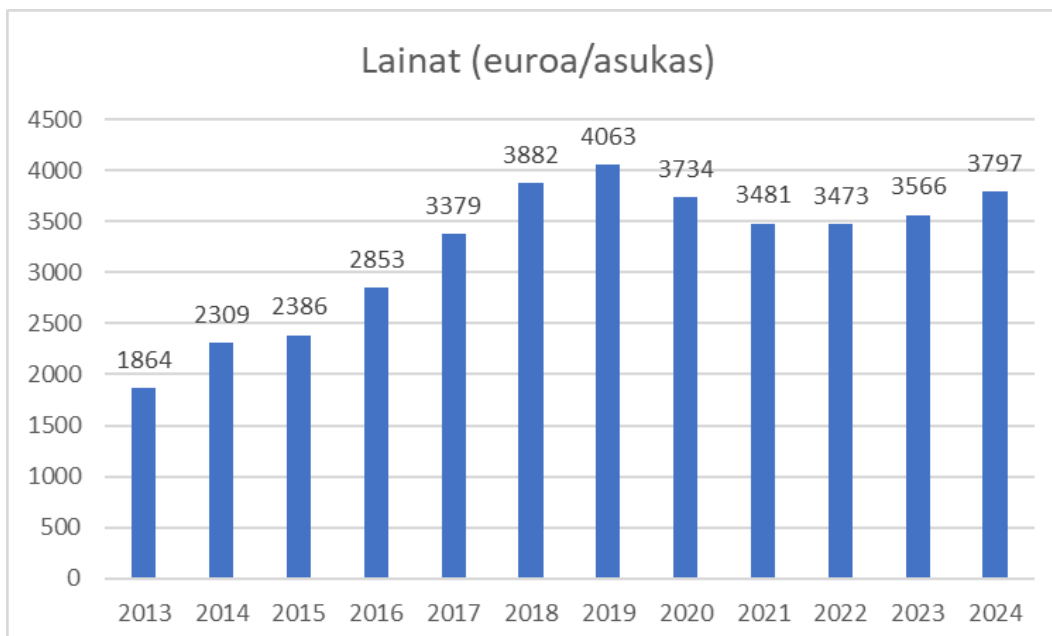
Työttömyysasteen vaihtelu vuosina 2010–2024 (vuosikeskiarvo)

Vuosikatteen kehitys vuosina 2013–2024 (euroa/asukas)

Kunnan lainamäärän kehitys vuosina 2013–2024 (eur/asukas)

Kunnan luottamushenkilöorganisaatio**KUNNANVALTUUSTO**

Aro Erkki
 Back Harry
 Eerola Pia (en. Friman Tiina kv 17.6.2024 §49)
 Frondelius Tero
 Haapaluoma Juha
 Harju Jukka
 Hilmola Juhana
 Jänisoja Jukka
 Kamila Timo, 1. vpj.
 Kinnari Raimo O
 Knuutti Teemu
 Laine Janne
 Kannelmaa Esa, 2. vpj (en. Leppilahti Joni, kv 17.6.2024 § 47)
 Miskala Päivi

Mäkinen Heikki
 Niemi Minna
 Niemistö Jussi K
 Petrimäki Pasi
 Pääskynen Jenna
 Ranne Lea
 Salminen Asko
 Silorinne Kurth
 Tekoniemi Vilho
 Tuomela Antti, pj
 Tuomela Sauli
 Vatiola Jaakko
 Vettenranta Marja

KUNNANHALLITUS**Varsinainen jäsen:**

Niemi Minna, pj.
 Tuomela Sauli, 1. vpj.
 Frondelius Tero, 2. vpj.
 Eerola Piia (en. Friman Tiina kv 17.6.2024 §49)
 Harju Jukka
 Knuutti Teemu
 Miskala Päivi
 Riiki Timo
 Kinnari Raimo O
 Vettenranta Marja

Henkilökohtainen varajäsen:

Viljanmaa Raija
 Haapaluoma Juha
 Silorinne Kurth
 Juntunen Camilla (en. Eerola Piia kv 17.6.2024 §49)
 Pääskynen Jenna
 Petrimäki Pasi
 Viianen Hannele
 Jänisoja Jukka
 Laine Janne
 Havusela Elisa

TARKASTUSLAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Mäkinen Heikki, pj.

Ranne Lea, vpj.

Kuusisto Kimmo (en. Koivisto Asko, kv 17.6.2024 § 43)

Rintala Vuokko

Riippi Heikki (en. Visuri Kaija, kv 9.12.2024 § 92)

Henkilökohtainen varajäsen:

Rahnasto Kimmo

Tuomela Aino

Pihlajamaa Jyrki (en. Nyppeli Kai, kv 11.11.2024 § 76, en. Riiki Timo, kv 17.6.2024 § 45)

Harri Marja-Liisa

Pohjola Miika

KESKUSVAALILAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Ranta Jouko, pj.

Toikka Anna-Liisa, vpj.

Kinnari Kari

Salminen Asko

Viianen Sirpa-Liisa

Varajäsenet siinä järjestyksessä, jossa tulevat jäsenten sijaan

1. Latvala Katri

2. Puska Päivi

3. Nykänen Markku

4. Harju Tuula

5. Nieminen Hannu

HYVINVOINTILAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Kannelmaa Esa, pj.

Back Harry, vpj.

Harju Jukka

Kallio Päivi

Lintunen Sale-Ann

Lämpä Ritva

Oikarainen Jouni (en. Mäkinen Heikki, kv 17.6.2024 § 37)

Pohjavaara Saila

Wichachu Chinnaphat

Henkilökohtainen varajäsen:

Holkko Ville

Knuutti Teemu

Andrejeff Pekka

Pienimäki Susanna

Alho Minna

Viljanmaa Raija

Säilä Jussi

Miskala Päivi

Nykänen Markku

SIVISTYSLAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Aro Erkki, pj.

Jänisoja Jukka, vpj.

Back Harry

Kurunsaari Terese

Poti Sakari

Pääskynen Jenna

Lammi Kristiina

Silorinne Kurth

Trofast Kukka

Henkilökohtainen varajäsen:

Kallio Juha

Riiki Timo (en. Järvi Juha §6 13.3.23)

Uusimäki Antti

Juntunen Camilla

Hautanen Jaakko

Andrejeff Minna (en. Rintala Vuokko, kv 17.6.2024 § 39)

Riski Anneli

Kallio Päivi

Pohjavaara Saila

TEKNINEN LAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Hilmola Juhana, pj.
Haapaluoma Juha, vpj.
Kasi-Kangasmaa Marika
Niemistö Jussi K
Poola Anne-Mari
Riiki Piia
Tekoniemi Vilho
Vatilo Jaakko
Vettenranta Marja

Henkilökohtainen varajäsen:

Uusimäki Antti
Oikarainen Jouni
Kallio Päivi
Peträmäki Pasi
Miskala Päivi
Kinnari Pirjo
Helala Aarne
Korpiniemi Sami (en. Leppilahti Joni, kv
17.6.2024 § 47)
Viianen Hannele

Kunnan henkilöstöorganisaatio

Kunnan vakinaisen henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 251. Laskua vuoden takaiseen on 10 henkilöä. Tili-kaudella palkkoja maksettiin yhteensä 12 751 594 euroa, palkkioita 18 476 euroa ja luottamustoimipalkkioita 116 341 euroa. Kunnalle maksetut henkilöstökorvaukset olivat 169 659 euroa. Palkat ja palkkiot yhteensä olivat 13 068 931 euroa.

Henkilöstöstrategia hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 17.6.2024.

Työkyvyn tukemisen toimintamalli hyväksyttiin kunnanhallituksessa 4.6.2024.

Häirintään ja epäasialliseen käytökseen puuttumisen toimintamalli hyväksyttiin kunnanhallituksessa 25.11.2024.

Laihian kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 31.5.2021.

Laihian kunta vaihtoi työterveyshuollon palveluntuottajan 1.1.2019. Palveluntoimittaja on Pihlaja-linna Terveys Oy. Sopimus kattaa laajasti sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon että sairauden hoidon. Vuoden aikana uuden palveluntuottajan kanssa käytiin useita yhteistyöneuvotteluja, joissa kehitettiin yhteistyötä ja palvelun laatua.

TILIVELVOLLISET VIRANHALTIJAT

Rikala Juha, kunnanjohtaja 16.10.2024 asti. Rantala Jari, kunnanjohtaja 17.10.2024 alkaen
 Metsänranta Kaija, hallinto- ja henkilöstöjohtaja
 Girén Jukka, talousjohtaja 12.5.2024 asti. Keto Jaakko, talouspäällikkö 13.5.2024 alkaen
 Laukkonen Markku, sivistysjohtaja
 Mansikka-aho Jari, tekninen johtaja

Tilikaudelta on laadittu erillinen henkilöstökertomus.

Vakinainen henkilöstö 31.12.	2024	2023
Yleishallinto	11	10
Hyvinvointi ja sivistyspalvelut	204	213
Tekniset palvelut	36	38
Yhteensä	251	261

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön joulukuussa 2024 julkaisemassa talouskatsauksessa arvioidaan, että käänne talouden kasvua tukevilla tekijöissä on jo niin vahva, että kasvu käynnistyy toden teolla vuonna 2025. Kasvun vahvistuminen alkaa kohentaa työllisyyttä ja lisää kotitalouksien ja elinkeinoelämän tulevaisuudenuskoa, mikä tukee kasvua entisestään. Katsauksessa arvioidaan myös, että kasvu jatkuu keskimääräistä nopeampana useamman vuoden.

Maailmantalouden näkymät ovat melko myönteiset, mutta merkittävät riskit varjostavat niitä. Erityisesti kauppapoliittisten jännitteiden kiristyminen ja kauppasodan eskaloituminen heikentäisivät maailmankaupan odotettavissa olevaa elpymistä.

Suomen viennin kasvu vauhdittuu, mutta odotettua hitaammin. Tavaraviennin näkymiä varjostaa euroalueen teollisuuden hidas toipuminen. Viennin kasvusta huolimatta nettoviennin vaikutus talouskasvuun jää tulevina vuosina pieneksi, sillä myös tuonti kasvaa investointien lisääntymisen myötä. Suomen vaihtotase onkin lievästi negatiivinen koko ennustejakson.

Hintojen nousu on hidastunut selvästi ja pysyy maltillisena veronkorotuksista huolimatta. Hidastumisen myötä kotitalouksien reaalitytulot ovat alkaneet kasvaa. Tämä ei kuitenkaan ole näkynyt kulutuksen lisääntymisenä. Kulutus on vähentynyt ja säästäminen on lisääntynyt selvästi.

Jatkossa lainakorkojen lasku keventää asunovelallisten velanhoitomenoja, ja kertyneitä säästöjä aletaan käyttää kulutukseen. Kulutuksen kasvu kiihtyy vuonna 2026 työllisyystilanteen kohentuessa.

Rakentamisen jyrkkä väheneminen näyttäisi pysähtyneen, mutta rakennusalan toipuminen ottaa aikaa. Sekä rakentamista että kone- ja laiteinvestointeja vauhdittavat osaltaan energiasiirtymä ja siihen liittyvät hankkeet. Erityisesti ensi vuodelle odotetaan paljon uusia investointeja, kun myös puolustushankinnat kasvattavat investointien määrää huomattavasti.

Suomen talouden taantumun pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistui 0,3 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,2 prosenttiin. Keskipitkällä aikavälillä kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan kohtalaisesti. Vuonna 2027 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2028 kasvun arvioidaan olevan noin 1,2 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpyvän markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti.

Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) on julkaissut vuosittaisen arvionsa Suomen talouden tilasta ja näkymistä. IMF:n mukaan Suomen talous on alkanut elpyä, mutta elpymisvauhtia hidastavat heikot rakennusinvestoinnit ja kauppakumppanimaiden vaimea kasvu. Laskevat energiahinnat ja heikko kotimainen kysyntä ovat tilapäisesti laskeneet inflaation alle kahteen prosenttiin. Talouden toipumisen odotetaan vauhdittuvan

vuonna 2025, mutta kasvua varjostavat Venäjän hyökkäyssodan mahdollinen eskaloituminen Ukrainassa sekä maailmantalouden pirstaloituminen.

Vaikka talous on kasvanut, työllisyys on heikentynyt. Työmarkkinoiden käänne parempaan tapahtuu vuonna 2025, jolloin talouden elpyminen lisää työvoiman kysyntää. Työllisyyden kasvua tukevat hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet ja lisääntynyt maahanmuutto. Maahanmuuton myötä työikäisen väestön määrä on kääntynyt kasvuun, ja se on omiaan kasvattamaan Suomen talouden potentiaalista tuotantoa. Työikäisen väestön kasvu lisää työvoimaa ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä, mutta suhdannejaksolla se näkyy erityisesti matalampana työllisyysasteena. Ennusteessa on nostettu aiempaa oletusta maahanmuuton määrästä myös tulevina vuosina.

Vuonna 2025 verotulojen odotetaan kasvavan vuotta 2024 nopeammin, kun talouden toipuminen saa vauhtia ja veroja korotetaan. Myös muut hallituksen päättämät sopeutustoimet vahvistavat erityisesti valtion taloutta.

Julkisyhteisöjen velkasuhde nousee yli 82 prosentin ja siitä edelleen 85 prosenttiin ensi vuonna. Velkasuhteen kasvun ennustetaan vakiintuvan vuosikymmenen lopulla. Suomen keskipitkän aikavälin näkymiä heikentävät rakenteelliset haasteet, kuten epäsuotuisa väestörakenteen kehitys ja matala tuottavuus. IMF:n keskipitkän aikavälin BKT-kasvuennuste on noin 1,3 %. Inflaation odotetaan vakiintuvan kahteen prosenttiin vuonna 2025 ALV-korotusten ja kasvavan kotimaisen kysynnän myötä.

Kuntien talouden kehitys

Vuoden 2024 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien taloustilanne heikkeni selvästi vuoden 2023 poikkeuksellisen hyvästä tilanteesta. Kuten oli ennalta tiedossa, taloustilanteen heikkenemisen taustalla oli pääosin sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten erien poistuminen, mikä näkyi erityisesti verotulojen ja osin valtionosuuksien vähenemisenä.

Yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisvuodesta noin miljardilla eurolla 3,2 miljardiin euroon. Tilikauden tulos säilyi kuitenkin hieman yli miljardi euroa positiivisena. Verotulojen väheneminen ja toimintakulujen kasvu jäivät kuitenkin viime syksyllä ennakoitua pienemmiksi, mikä edesauttoi tilanteen pysymistä kohtalaiten hyvänä.

Hallituksen päätökset ovat tuoreimman kuntatalousohjelman mukaan olleet kuntataloutta vahvistavia. Siitä huolimatta kuntataloudessa on tapahtunut käänne heikompaan ja edessä on haastavampi aika laajalle kuntakentälle.

Lainamäärä kasvoi yli 700 miljoonalla eurolla noin 19,5 miljardiin euroon. Vuonna 2023 lainamäärän kasvu oli hyvin vähäistä ja vuonna 2022 lainat vähenivät noin 430 miljoonalla eurolla, joten kehityksessä on tapahtunut viime vuonna selvä käänne. Lainamäärän kasvuun on vaikuttanut heikentyneen tulorahoituksen lisäksi korkeahkona jatkunut investointitaso.

Tilanteen heikentymisestä huolimatta negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä laski edellisvuodesta. Vuonna 2024 negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä oli tilinpäätösarvioiden mukaan 11, kun edellisvuonna määrä oli 15. Negatiiviset vuosikatteen kohdistuivat aiempien vuosien tapaan pääosin pieniin, alle 5 000 asukkaan kuntiin. Uusia heikon talouden arviointimenettelyn kriteerit täyttäviä kuntia on arviolta 1–3.

Kuntataloudessa vuodet 2020–2023 olivat varsin vahvoja johtuen pääosin valtion merkittävistä koronatuista, hyvästä työllisyysasteesta ja tätä myötä verotulojen hyvästä kehityksestä, sote-kiinteistöjen myynneistä sekä sote-uudistukseen liittyvistä kertaluonteisista eristä koskien vuotta 2023. Voidaankin hieman kärjistetysti todeta, että kuntataloudessa on palattu uuteen haastavampaan normaaliin vuodesta 2024 lähtien.

Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia.

Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Vuonna 2025 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024. Verotulojen kasvun on ennustettu olevan kohtalaista koko tarkastelujaksolla vuoteen 2028 saakka. Tästä huolimatta kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon arvioidaan syvenevän lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta uhkaa heikentyä vuosina 2025–2028 noin 1,9–2,1 miljardia euroa negatiiviseksi. Kuntatalouden lainakannan ennustetaan nousevan vuoden 2023 19,9 miljardista eurosta 28,0 miljardiin euroon vuonna 2028. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino edellyttää toiminnan sopeuttamista käytettävissä oleviin tuloihin.

Oleennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Laihian kunnan tilinpäätös on alijäämäinen siten, että kumulatiiviseksi ylijäämäksi jää enää 16 331 euroa. Seuraavat kaksi vuotta ovat myös alijäämäisiä, joten tuleva kumulatiivinen alijäämä asettaa vaatimuksia tulevien vuosien taloudelle. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamiseksi toimenpideohjelman vuosille 2024–2027. Talousarvio 2025, taloussuunnitelma ja investointisuunnitelma 2026–2027 ovat laadittu ao. toimenpideohjelman pohjalta. Talouden tasapainottaminen edellyttää toimenpideohjelman päivittämistä ja lisätoimenpiteitä keväällä 2025.

Sote-uudistuksen jälkeen kunnan suurin toimintakulu on henkilöstömenot, joka on Laihialla 62 prosenttia kuluista. Pakollisia kuluja on 22 prosenttia ja muita kuluja on 16 prosenttia. Tuo 16 prosenttia kuluista on ainoa, josta voidaan leikata ilman isoja rakenteellisia muutoksia. Mutta siihen kuuluvat kaikki liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut, teiden kunnossapito, yleiset alueet, kaikki tuet jne. Vähentäminen tai leikkaaminen niistä on hankalaa.

TE-palvelu-uudistuksessa kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista laajenee merkittävästi. Laihian kokoisilla kunnilla ei ole todellisia keinoja vaikuttaa ns. sakkomaksujen kasvuun. Kunnan kyky saada aikaan työpaikkoja yrityksiin erityisesti vaikeasti työllistettävien osalta on erittäin vaikeaa. Nämä maksut tulevat kasvaan ja vaikeuttamaan talouden tasapainottamista.

Talouden tasapainotusohjelmalla pyritään saamaan kunnan talous selviytymään seuraavien alijäämäisten vuosien yli, kunnes kunnan talous kasvaa alueen taloudellisen kehityksen mukana. Mikäli vastoin oletuksia (muun muassa kansainvälisen tilanteen kriisiytyminen) alueella ei tapahdu selvää positiivista kehitystä, pitää olla valmius tehdä isoja rakenteellisia ratkaisuja kunnan organisaatiossa.

Valtuuston päätöksillä pyritään ensin voimakkaasti kehittämään Laihian kunnan pitovoimaa ja vetovoimaa asukasluvun nostamiseksi sekä elinvoiman kehittämiseksi.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talousarvio 2025 sekä taloussuunnitelma 2026–2027 on laadittu Laihian kuntastrategian linjausten pohjalta sekä noudattaen talouden tasapainottamisen toimenpideohjelmaa vuosille 2024–2027. Strategian mukaisesti Laihia on maailman nuukin pitäjä sekä vihreä ja turvallinen koti elämiseen ja yrittämiseen. Kriittisiin menestystekijöihin kuuluu tasapainoisen talouden ylläpitäminen.

Kumulatiivinen alijäämä asettaa vaatimuksia tulevien vuosien taloudelle. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamiseksi toimenpideohjelman vuosille 2024–2027. Talousarvio 2025, taloussuunnitelma ja investointisuunnitelma 2026–2027 ovat laadittu ao. toimenpideohjelman pohjalta. Talouden tasapainottaminen edellyttää toimenpideohjelman päivittämistä ja lisätoimenpiteitä keväällä 2025.

Laihian kunnan lainamäärä on lähellä kuntien keskimääräistä tasoa. Vuosikate ei riitä tulevina vuosina investointien rahoittamiseen, joten lainamäärä tulee kasvamaan.

Sote-uudistuksen jälkeen kunnan suurin toimintakulu on henkilöstömenot, joka on Laihialla 62 prosenttia kuluista. TE-palvelu-uudistuksen laajentunut rahoitusvastuu työttömyysetuuksista tulee kasvattamaan Laihian kunnan maksuja merkittävästi.

Uuden kunnantalon rakentaminen tulee vaikuttamaan suunnittelukaudella käyttötalouteen. Kunnantalon rakentaminen nyt on kuitenkin pitkällä tähtäimellä kannattavaa, sillä rakennuskustannukset ja rakentamisen volyyymi ovat alhaiset mahdollistaen edullisimman kustannuksen. Uusi kunnantalo viestii myös kunnan halusta kehittää elinvoimaa ja uskosta tulevaan hyvään kehitykseen. Laihian alueella sekä sen toimintaympäristössä on suunnittelussa ja valmisteilla runsaasti erityisesti energiateollisuuden ja kiertotalouden investointeja. Nämä investoinnit luovat toteutuessaan runsaasti mahdollisuuksia Laihian elinvoiman kehittämiseen, asukasluvun kasvattamiseen sekä talouden turvaamiseen.

Aivan Laihian vieressä sijaitseva GigaVaasan jättiläisrakennus tuo toteutuessaan paljon uutta työvoimaa, joka tarvitsee asuntoja ja tontteja. Hanke tuo varmasti myös alihankintojen tarvetta alueelle sekä uusia yrityksiä. Hitachi Energy rakentaa uuden tehtaan ihan kuntarajamme taakse ja sinnekin tulee uutta työvoimaa. Mustasaaren alueella on lisäksi kasvava joukko kiertotalousyrityksiä ja tuollainen kasvu yleensä vetää alueelle lisää toimialan yrityksiä.

Kunnan alueelle suunnitellut tuulivoimapuistot (noin 50 voimalaa) ovat juuri nyt lähtemässä toteutukseen. Niiden viereen on varattu mittava 120 hehtaarin alue aurinkovoimalalle. Ainutlaatuinen Jokiperän CO₂-akku-teknologian energiavarasto (54 ha) ottaa parhaillaan askelia eteenpäin ja rakentaminen alkanee vuoden 2025 lopussa. Vetyputki tulee kulkemaan Laihian luoteisosan läpi noin 4 kilometrin matkalla ja siihen rakennetaan kunnan alueelle liityntäventtiili. Raskaan liikenteen uusituvan polttoaineen jakelupisteen on arvioitu tulevan vt3 ja vt 18 risteysalueen viereen.

Edellä mainittujen mahdollisuuksien toteutuminen edellyttää ennakoivaa, pitkäjänteistä ja rohkeaa päätöksentekoa kunnan päättäjiltä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Riskienhallinta

Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.6.2013 Laihian johtamisen käsikirjan. Käsikirjassa kuvataan Laihian kuntakonsernin johtamisjärjestelmä sekä siihen sisältyvät sisäisen valvonnan, kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja tuloksellisuuden arvioinnin menettelyt.

Valmiussuunnittelu on osa varautumista eri häiriötilanteisiin. Kunnalla on velvollisuus huolehtia alueensa ja kuntalaisten hyvinvoinnista kaikissa olosuhteissa.

Pohjanmaan pelastuslaitoksen kuntatoimijoiden yhteystietokartoitukseen on päivitetty Laihian tiedot. Kunnassa on käytössä VIRVE-päätelaitteita. Turvallisuussuunnitelma on tehty ja valmiussuunnitelman päivitystyö käynnistetty vuoden 2024 aikana.

Toiminnalliset riskit

Keskeisenä toiminnallisena riskinä on kuntien epävarmuus rahoituksen riittävydestä sekä toisaalta jatkuvalla syötöllä ilmaantuvat uudet tehtävävelvoitteet ja käyttötalousmenojen kasvaminen. Näihin vaikuttavat sekä EU-tason että Suomen valtion toimet ja kunnilla onkin varsin rajoitetusti mahdollisuutta sekä ennakoida että reagoida muutoksiin.

Henkilöstön työhyvinvoinnin sekä ammatillisen osaamisen ylläpitäminen on pyritty huomioimaan sekä strategiatasolla että konkreettisesti resurssien suuntaamisen avulla. Keskeisessä roolissa on kunnan esihenkilötaso, jonka toiminnan kehittämiseen on pyritty erityisesti keskittymään.

Kunnassa jatketaan organisaation sisäisten prosessien kehittämistä ja henkilöstöriskit pyritään minimoimaan kriittisillä tehtäväalueilla ulkoistuksilla ja erilaisilla varahenkilöjärjestelmien avulla.

Tietojärjestelmiin kohdistuvat riskit ovat lisääntyneet sekä yhteiskunnallisten vaatimusten että tietojärjestelmien monipuolistumisen myötä. Kunnalle palkattiin ICT:tä varten järjestelmäasiantuntija vastaamaan tietojärjestelmien kehittämisestä sekä hallinnointia varten. Yhteistyötä palveluntuottajan kanssa jatketaan.

Rahoitusriskit

Kunnan lainakanta koostuu pitkäaikaisista kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista talousarviolainoista sekä lyhytaikaisista kuntatodistuksista. Kunnan kokonaislainamäärä on aikaisempina vuosina kasvanut mittavien investointien takia.

Vuodenvaihteessa kunnan lainoista oli pitkäaikaisia lainoja 79 % ja lyhytaikaisia kuntatodistuksia 21 %. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus pitkäaikaisista lainoista oli 52 % ja muuttuvakorkoisten osuus 48 %. Voimassa olevan taloussuunnitelman mukaan kunnan lainamäärä kasvaa tulevina vuosina.

Vuonna 2022 alkanut yleinen korkotason nousu jatkui vuoteen 2024 asti ja lainojen hoitokulut kasvoivat merkittävästi. Korkotason lasku alkoi vuoden 2024 aikana ja se on tasoittanut hoitokulujen kasvun. Erityisesti lyhytaikaisten kuntatodistusten osalta on korkokulut saatu paremmin hallintaan.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskeihin on varauduttu vakuuttamalla mm. kiinteistöjen palovahinkojen, liikennevahinkojen ja vastuuvahinkojen varalta. Kunnan vakuutusturva tarkistettiin kilpailutuksen yhteydessä vuonna 2018. Kunnan vakuutukset ovat Pohjola-yhtiössä. Vakuutusasioissa kunta käyttää meklaripalveluja. Kunta käytti vahinkovakuutuksiin vuonna 2024 yhteensä 47 909 euroa.

Kiinteistöriskit

Kunta myi vanhusten ja vammaisten palveluasumisen kiinteistöt Pihlajalinna Terveys Oy:lle vuonna 2018. Myyntihintana oli rakennusten tasearvo. Paloaseman ja yritystalojen kiinteistöt myytiin KOY Laihian Vuokrataloille ja biolaitoksen kiinteistö siirrettiin apporttiluovutuksena Laihian Nuuka Lämpö Oy:lle vuonna 2019. Siskontien palveluasunnot siirrettiin apporttisiirtona KOY Laihian Vuokrataloille 25.1.2021. Sote-kiinteistöistä kunnan omistuksessa on edelleen terveystaloksen kiinteistö, josta on sovittu vuokrasopimus Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa. Kuntien tulee yhtiöittää Sote-kiinteistöt vuoden 2025 aikana ja uudet vuokrasopimukset hyvinvointialueen kanssa tulee neuvotella.

Koulukiinteistöissä on viime vuosina tehty mittavia sisäilmaan liittyviä saneerauksia, joten niiden kiinteistöriskit on saatu pienenemään. Koulujen sisäilmatyöryhmä jatkaa toimintaansa koko valtuustokauden. Muissa kiinteistöissä mahdollisesti piilevät korjaustarpeet voivat aiheuttaa riskejä.

Ympäristöriskit

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen valvontaviranomaisena tarkastanut Laihian kunnan Isonkylän kaatopaikan 23.6.2020 ja 19.8.2020. Tarkastuskäynnin 19.8.2020 yhteydessä sovittiin kaatopaikan ja maankaatopaikan pinnantasauksesta sekä vanhan lietealtaan peittämisestä 26.2.2021 mennessä. Tekninen toimi on teettänyt kaatopaikan pinnan tasauksesta suunnitelman Aluetaito Oy:llä. Suunnitelma on hyväksytty ELY-keskuksessa 18.6.2021. Kaatopaikka on tasattu ELY-keskuksen hyväksymien suunnitelmien mukaisesti ja ELY-keskuksen edustajat ovat hyväksyneet tehdyn toimenpiteet. Kaatopaikalle ei enää viedä biokaasulaitoksen mädätysjätettä.

Katais Grönsaker Ab:n konkurssipesän omistuksessa on kiinteistöt Kupparlan kylässä. Alueella olevissa rakennuksissa ja rakennelmissa on todettu puutteita. Lisäksi kohteessa tapahtuneessa öljyvahingossa 8.3.2018 raskasta polttoöljyä on päässyt valumaan lämpölaitoksen lattialle. Vuoden 2018 aikaisessa kunnostustyössä polttoöljyllä pilaantunutta maata on toimitettu jätteenkäsittelyyn yhteensä 82 120 kg sekä öljyistä betonia 11 780 kg. Öljyvahingon jälkitorjunnan ja kunnostuksen valvojana on toiminut Ramboll Finland Oy. Tekninen lautakunta tarkkailee alueen sekä alueella sijaitsevien rakennusten ja rakennelmien kuntoa. Kyseinen kiinteistö siirtyi konkurssipesältä kunnan omistukseen vuonna 2024.

Muut riskit

Vuoden 2015 aikana aloitettiin selvitykset kahden kuljetuspalvelun tuottajan toiminnasta ja laskutuksesta. Toinen prosessi on satu päätökseen, mutta toinen on yhä kesken.

Laihian kunnan ja Pohjanmaan hyvinvointialueen välillä on ratkaisematon asia koskien Eskoon sosiaalipalvelun kuntayhtymän, noin 40.000 euron ylijäämän palautusta vuodelta 2022, jota hyvinvointialue on yrittänyt periä Laihian kunnalta.

Tekninen lautakunta on pitänyt jokavuotisen katselmuskierroksen asemakaava-alueella keväällä. Katselmuskierroksella käydään katsomassa aiemmin kehotuksen tai velvoitteen saaneet kohteet ja todetaan

mahdollisesti tarvittavat jatkotoimenpiteet. Lisäksi suoritetaan katselmus lähinnä valtatiealueella sekä kohteissa, joista on tullut huomautuksia.

1.3 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Laihian kunnan Johtamisen käsikirjassa kuvataan kuntakonsernin johtamisjärjestelmä sekä siihen sisältyvät sisäisen valvonnan, kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja tuloksellisuuden arvioinnin menettelyt. Johtamisjärjestelmällä tarkoitetaan yhteisesti määriteltyjä ja noudatettavia

- johtamisen ja riskienhallinnan
- toiminnan ja talouden suunnittelun
- päätöksenteon sekä
- seurannan ja arvioinnin menettelyitä.

Johtamisen käsikirja perustuu kuntia ohjaavaan lainsäädäntöön, kunnan hallintosääntöön, suunnitelma-asiakirjoihin sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan standardeihin. Johtamisen käsikirja muodostuu nyt käsillä olevasta asiakirjasta sekä siihen liittyvistä järjestelmän toimeenpanon asiakirjoista.

Johtamisjärjestelmään, sen eri toimijoiden vastuisiin ja järjestelmän osa-alueisiin on integroitu menettelyt, joilla varmennetaan osana toiminnan johtamis- ja ohjausprosesseja sekä päätöksentekoa riskien hallinta ja sisäisen valvonnan asianmukainen järjestäminen. Järjestelmän toimeenpanemiseksi on Johtamisen käsikirjan liitteeksi laadittu lomakkeita, joilla käytännössä varmennetaan käsikirjan mukaisten menettelyiden tosiasiallinen toteutuminen.

Johtamisjärjestelmän jatkuvaksi kehittämiseksi johtamisen, ohjauksen, päätöksenteon, seurannan ja arvioinnin prosesseista vastaavat kunnanjohtajan nimeämät prosessinomistajat. Heidän vastuullaan on yhteisesti noudatettavien toimintatapojen ohjeistaminen, niihin sisältyvät vaikutusten ja riskien ennakoarvioinnin, hallinnan sekä valvonnan ja prosessien arvioinnin toimeenpanon menettelytavat.

Johtamisjärjestelmän keskeinen tavoite on saada konsernijohdolle ja tilivelvollisille toimijoille riittävä varmuus kuntakonsernin:

- toiminnan vaikuttavuudesta ja taloudellisuudesta
- toiminnan lainmukaisuudesta ja hyvän hallintotavan toteutumisesta
- omaisuuden ja varojen hallinnasta, kestävästä kehityksestä sekä
- suunnittelun, päätöksenteon sekä arvioinnin perustumisesta vaikutusten ennakoarviointeihin sekä oikeaan ja riittävään toiminnalliseen ja taloudelliseen tietoon.

Lisäksi tavoitteena on ennaltaehkäistä palvelu- ja peruskorjaustarpeiden syventymistä sekä erilaisten vahinkotapahtumien toteutumista.

Kunnanvaltuusto hyväksyi päivitetyn hallintosäännön 9.12.2024. Päivityksessä huomioitiin muun muassa tapahtuneet organisaatiomuutokset ja sen aiheuttamat muutostarpeet. Kunnan konserniohje päivitettiin 11.3.2024.

Tavoitteiden toteutuminen

Taloutta ja toimintaa seurataan kaikilla organisaation tasoilla säännöllisesti. Talousarvion toteutumisesta laaditaan kuukausittain raportit kunnanhallitukselle. Osavuositarkastukset laaditaan neljän kuukauden välein kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle. Niissä hallintokunnat myös sanallisesti arvioivat toteutumaa ja

määrärahojen riittävyyttä loppuvuodelle. Myös lautakunnille raportoidaan säännöllisesti talousarvion toteutumisesta. Tavoitteiden toteutumista on tarkemmin käsitelty tilinpäätöksen toimintakertomuksen tehtäväalueita koskevassa osiossa.

Riskienhallinta

Omaisuusriskit ja toiminnan vastuuriskit ovat hallinnassa. Vakuutukset ovat ajantasaiset ja kattavat ja oma-vastuun tasot on määritelty. Vakuutuskartoitus ja -kilpailutus on tehty vuonna 2018.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kunnassa on vahvistettu noudatettavaksi kuntaliiton suosituksen mukaiset yleiset hankintaohjeet. Hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä. Hankintatoimissa hyödynnetään Teese Botnia Oy:n hankintarenkaan kanssa tehtäviä yhteishankintoja. Kunnanhallitus päivitti pienhankintaohjeet kokouksessaan 24.4.2017.

Irtaimen käyttöomaisuuden luettelointi ja seuranta on ohjeistettu ja vastustettu hallintokuntien itsensä hoitettavaksi.

Sopimustoiminta

Kunnan sopimusten toteutumisessa ei ole todettu ongelmia. Sopimusten hallintaa on kehitetty vuonna 2016 käyttöönotetun asianhallintajärjestelmän myötä. Järjestelmään on viety voimassa olevat sopimukset ja samalla on kartoitettu sopimusten tilannetta.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Vastuu sisäisen valvonnan toimivuudesta on hallintosäännön mukaan koko kunnan tasolla kunnanhallituksella ja toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Jokaisella viranhaltijalla on omalta osaltaan vastuu sisäisestä valvonnasta omalla toimialallaan. Lisäksi tarkastuslautakunta seuraa asiaa omalta osaltaan.

Sisäinen valvonta on mahdollisista puutteistaan ja kehittämistarpeistaan huolimatta pääosin toiminut, koska merkittävä osa valtuuston asettamista niin taloudellisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista on tilikaudella saavutettu. Kunta ei ole joutunut oikeudellisiin tai suuriin taloudellisiin korvausvastuuihin harjoittamansa toiminnan tai sitoumustensa takia. Mikäli riskejä sisäisessä valvonnassa havaitaan, niihin puututaan, tilanne oikaistaan ja pyritään kehittämään toimintaa siten, että riski saadaan minimoitua.

Vuoden 2017 aikana kunnassa otettiin käyttöön lakisääteinen sidonnaisuusrekisteri. Rekisteristä vastaa ja sitä valvoo tarkastuslautakunta. Kaikki keskeiset luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoituksen.

1.4 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	3 931	4 187
Toimintakulut	-25 677	-25 318
Toimintakate	-21 746	-21 131
Verotulot	18 896	18 912
Valtionosuudet	4 334	5 679
Rahoitustuotot- ja kulut	0	0
Korkotuotot	13	69
Muut rahoitustuotot	71	100
Korkokulut	-936	-724
Muut rahoituskulut	-9	-5
Vuosikate	624	2 899
Poistot ja arvonalentumiset	-2 994	-2 192
Tilikauden tulos	-2 370	707
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 370	707
	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	15,3	16,5
Vuosikate/Poistot, %	21	132
Vuosikate euroa/asukas	82	377
Asukasmäärä	7 657	7 682

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2024		2023	
		1 000 €		1 000 €
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	624		2 899	
Tulorahoituksen korjauserät	-12	612	0	2 899
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 905		-1 788	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		51	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	83	-1 821	0	-1 737
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 209		1 162
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-6		0	
Antolainasaamisten vähennys	0	-6	68	68
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000		3 300	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 816		-2 653	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500	1 684	-400	247
Lainakannan muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	9		54	
Saamisten muutos	396		524	
Korottomien velkojen muutos	-214	191	-3 439	-2 861
Rahoituksen rahavirta		1 869		-2 546
Rahavarojen muutos		660		-1 385
Rahavarat 31.12	1 578		918	
Rahavarat 1.1	918	660	2 303	-1 385
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2024		2023	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	4 724		5 299	
Investointien tulorahoitus, %	32,8		166,9	
Laskennallinen lainanhoitokate	0,3		0,9	
Kassan riittävyys, pv	20		11	
Asukasmäärä	7 657		7 682	

Tase ja sen tunnusluvut

	12/2024	12/2023
	1 000 €	1 000 €
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet	1 710	1 849
Aineettomat oikeudet	2	7
Muut pitkäaikaiset menot	1 708	1 842
Aineelliset hyödykkeet	36 584	36 896
Maa- ja vesialueet	4 633	4 705
Rakennukset	20 051	20 125
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 491	11 606
Koneet ja kalusto	196	249
Muut aineelliset hyödykkeet	5	5
Ennakkomaks ja keskener hankin	207	207
Sijoitukset	6 756	7 459
Osakkeet ja osuudet	4 607	5 317
Muut lainasaamiset	1 882	1 876
Muut saamiset	266	266
Pysyvät vastaavat yhteensä	45 050	46 205
Toimeksiantojen varat		
Lahjoitusrahastojen varat	758	762
Toimeksiantojen varat yhteensä	758	762
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset	1 489	1 885
Lyhytaikaiset saamiset	1 489	1 885
Myyntisaamiset	1 027	1 268
Lainasaamiset	-4	0
Muut saamiset	153	200
Siirtosaamiset	-2	4
Rahat ja pankkisaamiset	239	352
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 066	2 803
Vastaavaa yhteensä	48 875	49 769

	12/2024	12/2023
	1 000 €	1 000 €
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Peruspääoma	15 340	15 340
Muut omat rahastot	11	11
Edell tilikaus yli-/alijäämä	2 386	1 680
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 370	707
Oma pääoma yhteensä	15 367	17 737
Toimeksiantojen pääomat		
Lahjoitusrahastojen pääomat	953	947
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	953	947
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen	20 432	15 065
Lainat rahoitus- ja vakuutusl.	20 432	15 065
Lyhytaikainen	12 123	16 020
Joukkovelkakirjalainat	6 100	9 600
Lainat rah.-ja vakuut.laitoks.	2 543	2 727
Saadut ennakot	155	172
Lyhytaikaiset ostovelat	891	1 544
Muut velat	308	339
Siirtovelat	2 126	1 639
Vieras pääoma yhteensä	32 555	31 085
Vastattavaa yhteensä	48 875	49 769
TASEEN TUNNUSLUVUT	12/2024	12/2023
Omavaraisuusaste, %	31,5	35,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	119,3	107,4
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	16	2 386
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	2	311
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	29 076	27 392
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	3 797	3566
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	29 203	27 521
Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas	3 814	3583
Lainasaamiset, 1000 euroa	1 882	1 876
Asukasmäärä	7 657	7 682

Kokonaistulot ja menot

TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 931 294	Toimintakulut	25 677 172
Verotulot	18 896 329	Korkokulut	936 228
Valtionosuudet	4 333 862	Muut rahoituskulut	8 639
Korkotuotot	13 494	Tulorahoituksen korjauserät	
Muut rahoitustuotot	71 439	- pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	500
Tulorahoituksen korjauserät			
- pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-11 610		
Investoinnit		Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	83 335	Investointimenot	1 904 631
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
		Antolainasaamisten lisäys	6 481
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 816 160
		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	3 500 000
Kokonaistulot yhteensä	35 318 143	Kokonaismenot yhteensä	34 849 811

1.5 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä

Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnan omistajapolitiikka ulottuu kunnan suoran omaisuuden lisäksi tytär- ja osakkuusyhtiöihin sekä sellaisiin muihin yhteisöihin, jossa kunnalla on vaalittavana taloudellisia etuja. Omistajapolitiikan piiriin kuuluu siten koko kunnan ja kuntakonsernin omaisuus omistuksen luonteesta tai organisoitavasta riippumatta.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa valtuustolle. Valtuusto asettaa kunnan omaisuuden käytölle myös toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Linjausten toimeenpano kuuluu kunnanhallitukselle. Lisäksi hallitus täsmentää tarvittaessa tavoitteita ja niiden toteutumista. Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteutumisen valvonta kuuluu tarkastuslautakunnalle. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta vastaavat näiden omat hallintoelimet, joiden kautta niiden omistajaohjaus järjestetään.

Uuden valtuustokauden alussa kuntaan perustetun konserni- ja elinvoimajaoston tehtävänä on vastata konserniohjauksen kehittämisestä. Jaoston tehtävänä on myös vastata osaltaan niiden yhtiöiden omistajaohjauksesta sekä valvonnasta, joiden omistajana, osakkaana tai jäsenenä kunta on, tai joissa kunnalla on määräysvaltaa tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kunnanhallitus valitsee merkittäviin kunnan yhteisöihin yhtiökokousedustajan tai muun vastaavan kokouksen edustajan tai antaa tälle tarvittavat ohjeet. Lisäksi kunnanhallitus nimeää näiden yhteisöjen hallitukseen tai vastaaviin toimielimiin Laihian kuntaa edustavan jäsenen tai jäsenet, joilla on oikeus osallistua ja käyttää puhevaltaa näissä yhteisöjen kokouksissa. Kunnanjohtaja valitsee kunnan yhteisön yhtiökokousedustajan tai muun vastaavan kokouksen edustajan siinä tapauksessa, kun päätösvaltaa ei ole selvästi osoitettu kunnanhallitukselle.

Omistajapolitiikka ja omistajapoliittiset linjaukset sekä konserniohje hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 11.3.2024.

Oleelliset konsernia koskevat tapahtumat

Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot

Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot on merkitty kaupparekisteriin 14.12.1994. Varsinaisen toimintansa yhtiö on aloittanut vuonna 1995. Yhtiön osakkeet omistaa Laihian kunta. Yhtiön omistuksessa on 32 eri kiinteistöä, joissa on yhteensä 247 asuinhuoneistoa. Yhtiön rakennuskannassa on yhteensä asuinrakennusneliöitä 18 292 m² sekä muita tiloja n. 2990 m².

Vuokratalot omistaa osakkeita myös As Oy Laihianraitti IV:sta, As Oy Laihianraitti III:sta, As Oy Laihianraitti II:sta, As Oy Laihian Vallinmäestä, As Oy Laihian Kivikkokuja 2:sta, As Oy Laihian Myllyhovista, As Oy Kamreerintie 2:sta ja Laihian VSS-tilat Oy:stä.

Asuntojen vuokraustoimintaa tullaan ylläpitämään ja kasvattamaan siten, että Laihian kunnan alueella on tarjolla riittävä määrä huoneistoja kasvavan kunnan tarpeisiin. Lisäksi olemassa olevaa huoneisto-/rakennuskantaa tullaan ylläpitämään myös tulevana vuosina.

Yhtiön talouteen vaikuttaa merkittävästi voimakkaasti kohonnet lainakulut, etenkin korkojen osalta. Vuoden 2024 aikana yhtiössä käynnistettiin talouden tasapainotusohjelma, jonka on määrä kestää vuoden 2027 loppuun saakka.

Hallitus esittää, että tilikaudella kertynyt 17 706,85 euron voitto jätetään yhtiön vapaaseen omaan pääomaan, eikä osinkoa makseta.

Valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutuminen

** Toiminnan tulee olla kannattavaa*

Toiminta on kannattavaa ja vuosittain on tehty positiivista tulosta. Yhtiön kassavaroja kuitenkin syö todella iso lainakanta (lyhennykset ja korot) sekä tuloverot, joita maksetaan asuintalovarauksen ollessa täysimääräisenä käytössä.

** Asuntojen käyttöaste vuoden aikana*

Nyt taloudellinen käyttöaste vaihtelee 91 % luokassa ja välivuokrausasunnot 90 %.

** Asiakastyytyväisyys*

Edellisen kyselyn keskiarvo 4,08.

** Asuntokannan kunnosta huolehtiminen.*

Jatkuva korjausvelan purku. Laajamittaisia peruskorjauksia ja kunnostuksia aloitetaan tekemään vuoden 2025 aikana.

** Seudullisesti kilpailukykyinen vuokrataso*

Yhtiön keskimääräiset vuokrat ovat alueellisesti edullisemmalla tasolla ka. 10,5 €/m².

** Vuosikorjauskustannukset*

Pysyvät aisoissa omien työntekijöiden ansiosta.

** Tukea kunnan asumiseen ja palveluihin liittyviä tarpeita.*

Omistajaa kuunnellaan ja ollaan jatkuvasti keskusteluissa. Omistaja määrittää, yhtiö toteuttaa, mutta yhtiön puolelta toivotaan myös omistajan vahvempaa osallistumista yhteistyössä ja kehittämisessä.

** Vuokrattavien asuntojen helpompi saavutettavuus digitaalisten alustojen kautta.*

Projekti on tehty vuoden 2024 aikana ja on alkuvuoden aikana koekäytössä, ennen julkaisua.

Laihian Nuuka Lämpö Oy

Laihian Nuuka Lämpö Oy Vuoden 2024 lämmönmyynti oli 19,4 GWh, joka on yhtiön historian toiseksi suurin. Biopolttoaineiden osuus kokonaislämmöntuotannosta oli vuonna 2024 yli 99,8 %. Vuoden 2024 aikana ostetun energian kustannukset jatkoivat nousua edellisvuoden mukaisesti. Biokaasulaitoksen toiminta ajettiin alas 2024 kevään aikana.

Yhtiö aloitti omavaraisemman energiahankinnan ja käsittelyn, jolla saadaan laskettua hieman raaka-aineen hankintahintaa. Oman toiminnan lisäksi huoltovarmuutta on kasvatettu useamman toimitusketjun hankinnalla, sekä laajemmalla polttoainemateriaalien käyttämisellä.

Yhtiön talouden kehitystä on saatu hieman parannettua oman raaka-ainehankinnan johdosta, sekä myös myyntienergian hinnannostolla.

Laihian Nuuka Lämpö Oy:n hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikauden 2024 tulos 6423,07 € kirjataan voitto/tappiotilille eikä osinkoa jaeta.

Valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutuminen

** Toiminnan tulee olla kannattavaa.*

Toiminta on ollut kannattavaa ja myös yhtiön operatiivinen tulos on positiivinen.

** Energian hinta Energiateollisuus ry:n tilaston keskiarvon alapuolella.*

Keskiarvo yrityksiltä, joiden myymä kaukolämpö on tuotettu pääosin erillistuotannolla.

Tällä hetkellä selvästi alle keskiarvon

- Energiahinta LNL 82,5 € (ka. 85,9 €/MWh)
- Perusmaksu LNL 26,3 € (ka. 31,4 €/MWh)
- Kokonaiskustannus LNL 108,8 € (ka. 117,4 €/MWh)

** Laitosten ja verkoston kunnosta huolehtiminen siten, että kaukolämmön käyttökeskeytyksiä ei synny lämmityskaudella.*

Lämmityskaudella ei esiintynyt tuotannon katkoksia ja toiminnot on turvattu sekä automaatiolla että varasyötöillä ja tuotannon hajautuksella

Laihian Tilapalvelu Oy

Vuoden 2024 aikana yhtiön toiminta toimintaa tehostettiin järjestelemällä kiinteistöhoidon jaot ja henkilöstöä paremmin osaamista ja työtehtäviä vastaaviksi. Toiminta on ollut kaikilta osin suunnitellun mukaista ja kustannustehokasta.

Toiminta on ollut monella saralla erittäin aktiivista johtuen alkavista rakennushankkeista ja niihin liittyvistä suunnitteluista ja kilpailutuksista. Pääasiallisesti eniten aikaa vieneet hankkeet ovat olleet Virastokeskuksen kilpailutus, suunnittelu ja purku-urakan työt, sekä uuden Laihian Yritystilat Oy:n hankkeen valmistelevat toimet.

Tilapalvelun budjetoinnissa tulee olemaan vielä haasteita, koska esim. investointien ja PTS töiden laskutus on saatu vasta vakiintumaan. Nyt on myös mahdollista, että yhtiö voi toimimia myös urakan/projektin tarkastajana, joten erillistä laskujen kierrätystä ei enää tarvita.

Kiinteistöhoidon osalta on keskitytty erityisesti mahdollisimman omavaraiseen työosuuteen, jonka mahdollistaa erittäin ammattitaitoinen ja moniosaava henkilökunta. Lisäksi kiinteistönhoidossa voidaan laittaa lisää henkilöitä aina tarpeen mukaan kiireisimmille osioille, jonka mahdollista riittävän laaja henkilökunta

Yhtiön taloustoiminta perustuu ns. Mankala-periaatteeseen, missä kustannukset laskutetaan toteutuneiden kulujen mukaan. Yhtiön velvollisuus on tehdä kaikki työ mahdollisimman kustannus-tehokkaasti, miettien koko kiinteistön/kokonaisuuden elinkaarta. Yhtiö panostaa voimakkaasti kustannustehokkaaseen toimintaan, sekä etsii aktiivisesti teknistaloudellisia toimintoja ja toimintamalleja.

Hallitus esittää, että tilikaudella kertynyt 16.144,56 euron voitto jätetään yhtiön vapaaseen omaan pääomaan, eikä osinkoa makseta.

Valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutuminen

**Kunnan kiinteistöistä huolehtiminen tehokkaasti ja taloudellisesti siten, että niihin ei synny korjausvelkaa.*

Kunnan kiinteistöillä on jatkettu suunnitelmien mukaisesti ennakkoivaa kiinteistön ylläpitoa ja huoltoa. Kiinteistöstrategian laadintaan jatketaan systemaattisesti aina tilanteen mukaan, mutta projektia joudutaan venyttämään suunnitellusta, johtuen merkittävästä rakennushankkeista, jotka osuvat vuosien 2025 ja 2026 aikajaksolle.

Taloudellisella puolella 2024 budjetoitu liikevaihto oli 741 t€ ja toteutunut oli 824 t€. Erotus on syntynyt läpi menneiden laskutuksien osuus suunnitelluista investoinneista.

**Aktiivinen ja ennakkoiva toimiminen yrityselämän tilatarpeitten tyydyttämiseksi.*

Tilapalvelu on suunnitellut ja johtanut edelleen kahta eri projektia, missä on huomioitu niin olemassa olevia yrityksiä, kuin uusia yrityksiä. Tilapalvelu on mukana kehittämässä ja rakentamassa kuntaan uutta kiinteistöä,

joka palvelee sekä uusia ja nykyisiä yrityksiä, luoden samalla kasvu- ja kehittymismahdollisuuksia Laihian kunnan alueella.

Poronkankaan Vesi Oy

Laihian ja Mustasaaren kunnille myytävän veden hinta oli 0,42 €/m³ (alv 0 %). Pohjavesien pinnat pysyivät hyvällä tasolla. Pohjaveden korkeutta pidetään turvallisella tasolla säätelemällä vesilaitoksen ottomäärää Kurikan vesihuolto Oy:n Kuusilehdon ottamolta ostettavalla vedellä. Vuonna 2024 vettä ostettiin keskimäärin 719 m³/vrk. Vedensaantia turvaa myös Myötämäen Vesi Oy:ltä vuokrattu, Jurvan Pyörnissä sijaitseva Vehkaluoman vedenottoaivo. Vehkaluoman antoisuus on n. 350 m³/d ja vuonna 2024 sieltä ostettiin 189 m³/vrk. Vaasan Vesi pumpkaa Vedenojalta Laihian verkkoon n. 20 m³/vk jotta runkolinja on poikkeustilanteissa käyttöönotettavissa nopeasti ilman huuhtelua. Veden laatu pysyi hyvänä kaikilla ottamoilla. Poronkankaan verkostoon johdettu vesi on täyttänyt laatusuosituksen kaikilta osin koko vuoden.

Laihian kunnan vedenkulutus kasvoi 100 m³/vrk. Laihialle on vuoden aikana toimitettu vettä **492 182 m³** ja keskimääräinen vuorokausikulutus oli **1348 m³**.

Mustasaaren kunnalle myydyin veden määrä laski hieman edellisvuodesta. Vettä toimitettiin Mustasaareen **356 766 m³** ja keskimääräinen vuorokausikulutus oli **977 m³**.

Kuntien välisen sopimuksen mukaiset varaukset vesioikeuden myöntämästä ottoluvasta ja laitoksen mitoituksesta 2.700 m³/vrk, ovat Laihialle 64,5 % (1.741,5 m³/vrk, vuonna 2024 = 77 %) ja Mustasaareen 35,5 % (958,50 m³/vrk, vuonna 2024 = 102 %). Vaasan kaupungilla ei ole vesivarausta, mutta oikeus kriisiajan veden saantiin sekä samalla Vaasa sitoutuu toimittamaan tarvittaessa vettä vedenojalta mahdollisuuksien mukaan.

Ilmanpoistokaivojen saneeraus on saatu päätökseen. Tietoliikenneyhteyksiä ja turvallisuutta on paranneltu ja vesilaitokselle tehty laitehankintoja.

Yhtiön toimintaan ei ole odotettavissa isoja muutoksia.

Tilikauden voitto on 57.288,21 €. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa ei jaeta tilikaudelta 2024 ja että tilikauden voitto kirjataan voitto/tappiutilille.

Valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutuminen

**Hyvänlaatuisen veden toimittaminen häiriöttömästi*

Vedenlaatu täytti kaikki laatuvaatimukset tilinpäätösvoiton osalta.

**Veden hinnalla katetaan vain käyttökulut (omakustannushinta) ja mahdolliset investoinnit veden toimituksen turvaamiseksi*

Viime vuosina on tehty toimitusvarmuutta ja turvallisuutta parantavia investointeja. Tukkuveden hintaa on korotettu viimeksi 2021. Yleinen kustannustaso ja ostettavan raakaveden hinta ovat nousseet huomattavasti viime vuosina, mutta toistaiseksi myytävän veden hinta voidaan pitää ennallaan.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvontaa on ohjattu Laihian kunnanvaltuuston hyväksymillä konserniohjeella, hallintosäännöllä ja johtamisen käsikirjalla.

Kuntaan perustettiin edellisellä valtuustokaudella konsernijaosto, jonka tehtävänä on konserniohjauksen kehittäminen. Jaoston tehtävänä on myös vastata osaltaan niiden yhtiöiden omistajaohjauksesta ja valvonnasta, joiden omistajana, osakkaana tai jäsenenä kunta on tai joissa kunnalla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä. Vuonna 2021 voimaan tullessa uudessa toimielinorganisaatiossa konsernijaoston tehtävät siirtyvät konserni- ja elinvoimajaostolle.

Kunnanhallitus valitsee kunnan edustajat tytär- ja osakkuusyhtiöiden hallituksiin ja konserni- ja elinvoimajaosto nimeää yhtiökokousedustajan konserniyhtiöiden yhtiökokouksiin. Hallituksissa on ollut edustajina pääsääntöisesti kunnan luottamushenkilöitä.

Konserni- ja elinvoimajaosto on kutsunut kokoukseensa konserniyksiköiden johtoa selvittämään edustamansa yhtiön toimintaan liittyviä ajankohtaisia ja kehittämiskysymyksiä ja käymään niistä linjaavaa ja evästävää keskustelua. Tarvittaessa tytäryhtiön hallitus ja konsernijaosto ovat pitäneet yhteisiä kokouksia. Tytäryhteisöt ovat soveltuvien osin toimineet yhteistyössä kunnan hallintokuntien, erityisesti teknisen toimialan kanssa.

Konsernivalvonnassa ei ole ilmennyt erityisiä ratkaisemattomia ongelmia. Ohjeistus tytäryhteisöille on ollut yleisesti ottaen riittävää. Tiedonkulku on ollut toimivaa, mutta sitä voidaan jatkossa vielä kehittää. Yhtiöiden toiminnan on noudatettava valtuuston määrittelemää omistajapolitiikkaa.

Yhteisöt ovat sitoutuneet yhtiökokouksessa tehtävällä päätöksellä valitsemaan kunnan käyttämän tilintarkastusyhteisön ulkoiseen tarkastukseensa. Konserniohjeen mukaan valvonnan kohdealueet ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä.

Kuntakonsernin valvonta vastaa luonteeltaan kunnan sisäistä valvontaa ja siitä vastaa konsernijohto. Konsernijohto voi käyttää konsernivalvonnassa apuna toimialajohtoa. Myös tarkastuslautakunnalle on asetettu tehtäviä konsernivalvonnasta.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	7 386	7 242
Toimintakulut	-27 577	-27 485
Toimintakate	-20 191	-20 243
Verotulot	18 821	18 835
Valtionosuudet	4 334	5 679
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	22	25
Muut rahoitustuotot	91	105
Korkokulut	-1 225	-923
Muut rahoituskulut	-9	-5
Vuosikate	1 843	3 473
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn. mukaiset poistot ja arvonal.	-3 059	-3 583
Arvonalentumiset	0	0
Tilikauden tulos	-1 216	-110
Tilinpäätössiirrot	0	0
Laskennalliset verot	-36	24
Vähemmistöosuudet	-23	99
Verot	-4	19
Tilikauden yli/alijäämä	-1 279	31

**KONSERNITULOSLASKELMAN TUN-
NUSLUVUT**

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26,8	26,3
Vuosikate/Poistot, %	60,3	165,4
Vuosikate, euroa/asukas	240,0	444,3
Asukasmäärä	7 657	7 682

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2024		2023	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 843		3 473	
Satunnaiset erät	0		0	
Tulorahoituksen korjauserät	0	1 843	0	3 473
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 418		-2 044	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		51	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	-2 418	0	-1 993
Toiminnan ja investointien rahavirta		-575		1 480
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0		0	
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	12 670		-3 306	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	0		1	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-11 331	1 339	-472	-105
Oman pääoman muutokset		0	-3	-3
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääoman muutokset	30		54	
Vaihto-omaisuuden muutos	-129		-14	
Saamisten muutokset	-184		134	
Korottomien velkojen muutokset	78	-204	3 089	-2 915
Rahoituksen rahavirta		1 134		-3 023
Rahavarojen muutos		559		-1 543
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 080		2 520	
Rahavarat 1.1.	2 520	559	4 063	-1 543

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Investointien tulorahoitus %	76,22	176,87
Toiminnan ja investointien rahavirtojen kertymä (5 vuotta)		
1.000 eur	1 624	-453
Lainanhoitokate	1,49	1,18
Kassan riittävyys (pv)	35	28

Konsernitase ja sen tunnusluvut

	2 024	2 023
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	10	15
Muut pitkävaikutteiset menot	1 735	1 868
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	5 428	5 543
Rakennukset	29 598	30 170
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 502	11 617
Koneet ja kalusto	496	531
Muut aineelliset hyödykkeet	419	456
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	408	223
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	2 045	2 044
Muut lainasaamiset	17	11
Muut saamiset	422	392
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	906	876
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	359	230
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	1 999	1 815
Rahoitusarvopaperit	63	61
Rahat ja pankkisaamiset	3 080	2 520
VASTAAVAA YHTEENSÄ	58 486	58 374

	2 024	2 023
	1 000 €	1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 340	15 340
Muut omat rahastot	1 774	1 458
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	439	671
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 279	31
VÄHEMMISTÖOSUUDET	639	701
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	0
Muut pakolliset varaukset	0	0
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 101	1 061
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	33 477	20 708
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 010	1 109
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 303	12 635
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	4 681	4 660
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	58 486	58 374

Konsernitaseen tunnusluvut
KONSERNIN TUNNUSLUVUT

	2 024	2 023
Omavaraisuusaste-%		
100*(Oma pääoma+Vähemmistöosuus+Konsernireservi+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/(Koko pääoma-Saadut ennakot)	29,0	26,4
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	133,4	61,9
100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot		
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	131,8	61,4
100*(vieras po-saadut ennakot/tuotot+verot+vo)		
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, 1000 €	-576	703
Kertynyt ylijäämä/alijäämä, €/asukas	-109	90
Konsernin lainat, euroa/asukas	4 527	4 265
Konsernin lainakanta 31.12. (1000 €)	31 222	29 863
Vieras pääoma-(Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat+Muut velat)		
Konsernin lainasaamiset 31.12. (1000 €)	17	11
Sijoituksiin merkitys jvk- ja muut lainasaamiset 31.12.		
Kunnan asukasluku	7 657	7 682

1.6 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallitus esittää, että

- tilikauden alijäämä 2 370 080,64 euroa kirjataan taseen yli-/alijäämätilille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Laihian kunnan taseessa oli vuoden 2023 lopussa kumulatiivista ylijäämää 2 386 412,46 euroa. Vuoden 2024 tarkistetun talousarvion mukainen arvio oli 2 202 540 euroa. Vuoden 2024 lopullinen alijäämä on 2 370 080,64 euroa.

Kun joulukuussa 2024 päätettiin vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmasta, oli tiedossa, että vuodesta 2025 tulee alijäämäinen. Laskelmien mukaan taseen kumulatiivien kertymä kääntyy alijäämän puolelle mahdollisesti vuonna 2025. Takaisin ylijäämän puolelle taloussuunnitelman mukaan arvioidaan pääsevän vuonna 2027.

Kumulatiivinen alijäämä asettaa vaatimuksia tulevien vuosien taloudelle. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt talouden tasapainottamiseksi toimenpideohjelman vuosille 2024–2027. Talousarvio 2025, taloussuunnitelma ja investointisuunnitelma 2026–2027 ovat laadittu ao. toimenpideohjelman pohjalta. Talouden tasapainottaminen edellyttää toimenpideohjelman päivittämistä ja lisätoimenpiteitä keväällä 2025.

Talouden tasapainossa pitäminen vaatii jatkossa entistä enemmän ponnisteluja. Erityistä huomiota on kiinnitettävä menojen kasvun hillitsemisen lisäksi toimiin asukasluvun kasvattamiseksi sekä pitovoiman ja kunnan houkuttelevuuden kehittämiseen. Taloutta on seurattava tarkkaan ja tarvittaessa reagoitava muuttuviin tilanteisiin. Uudet investoinnit tulee harkita tarkkaan ja ottaa niiden osalta huomioon myös vaikutukset käytötalouteen. Samoin tytäryhtiöiden kautta tulevat vastuut ja velvoitteet tulee ottaa huomioon.

2. KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMISVERTAILU

1100 Kunnanvaltuusto

Toiminta-ajatus

Kunnanvaltuusto on kunnan ylin päätöksentekaelin. Kunnanvaltuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Strategian toteutumisesta ja merkittävistä asiakokonaisuuksista järjestetään valtuustolle iltakouluja.	Järjestetyt iltakoulut	Pidetty neljä iltakoulua	Toteutuu
Maaailman nuukin pitäjä Laihia on vihreä ja turvallinen koti elämiseen ja yrittämiseen	Kuntalaisten hyvinvointi yhteisöllisyyttä, turvallisuutta ja vastuullisuutta korostaen	Infrastruktuurin pitäminen turvallisessa kunnossa. Harrastusmahdollisuuksien kehittämien. Hyvä viestintä.	Rakennusten ja teiden ylläpitoon kohdennettu resurssit. Hankittu padelhalli liikuntatiloiksi, annettu rahoitus ampu- maradan ja kuntoradan kehittämiseen.	Toteutuu
Saavutettavuuden kehittäminen	Kunnan vetovoimaisuuden ja saavutettavuuden edistäminen	Varhaiskasvatuksen ja koulujen hyvän toiminnan varmistaminen. Kaavoitetaan ja hankitaan erilaisia tontteja rakentajille. Toimenpiteet Ratikylän aliylikulun toteuttamiseksi.	On ylläpidetty kaikki koulut ja päiväkodit sekä perhepäivähoito. Järjestetty useita tapaamisia sekä tehty vaikuttamistoimenpiteitä Ratikylän asian toteuttamiseksi.	Toteutuu osittain
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Talouden tasapaino	Tasapainoinen taloussuunnitelma ja talousarvio	Hyväksyttiin talouden tasapainottamisen toimenpideohjelma 2024–2027.	Toteutuu

Kunnanvaltuusto	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	450		450
Kulut	-67 238	-65 660	-65 100	- 130 760	- 147 223	112,59 %	-16 463
Toimintakate	-67 238	-65 660	-65 100	- 130 760	- 146 773	112,25 %	-16 013

Kunnanvaltuusto Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	450		450
Kulut	-46 464	-36 600	-65 100	- 101 700	- 118 000	116,03 %	-16 300
Toimintakate	-46 464	-36 600	-65 100	- 101 700	- 117 550	115,58 %	-15 850

Kunnanvaltuusto Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-20 774	-29 060	0	-29 060	-29 224	100,56 %	- 164
Toimintakate	-20 774	-29 060	0	-29 060	-29 224	100,56 %	- 164

1200 Tarkastuslautakunta

Esittelijä: Lautakunnan puheenjohtaja

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa sekä valmistelee kunnanvaltuuston päätettäväksi vuosittain hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta arvioi myös, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Talouden tasapainon seuranta	Haastattelut ja selvitykset	Tilinpäätös 2023 käsitelty ja tarkastettu. Viranhaltijoiden esitykset ja haastattelut tehty kokouksissa.	Toteutuu
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Valtuuston asettamien tavoitteiden seuranta	Asiakirjojen ja pöytäkirjojen läpikäynti ja tarkastus.	Toteutunut pistokokein.	Toteutuu
	Valtuuston päätösten noudattaminen	Asiakirjojen ja pöytäkirjojen läpikäynti ja tarkastus.	Toteutunut pistokokein.	Toteutuu
	Sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuuden seuranta	Tarkastaminen	Annettu valtuustolle tiedoksi	Toteutuu
	Arviointikertomuksen laadinta edellä mainituista asioista	Tilinpäätöksen yhteydessä	Kertomus on annettu valtuustolle	Toteutuu

Tarkastuslautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut		-22 000	0	-22 000	-26 022	118,28 %	-4 022
Toimintakate	-21 417	-22 000	0	-22 000	-26 022	118,28 %	-4 022

Tarkastuslautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Ulkoinen							
Tuotot							
Kulut		-22 000	0	-22 000	-25 918	117,81 %	-3 918
Toimintakate	-21 417	-22 000	0	-22 000	-25 918	117,81 %	-3 918

Tarkastuslautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Sisäinen							
Tuotot							
Kulut		0	0	0	- 104		- 104
Toimintakate	0	0	0	0	- 104		- 104

1300 Kunnanhallitus

Kunnanhallitus	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	402 015	209 688	40 000	249 688	321 759	128,86 %	72 071
Kulut	-2 901 090	-3 340 614	65 000	-3 275 614	-3 004 313	91,72 %	271 301
Toimintakate	-2 499 075	-3 130 926	105 000	-3 025 926	-2 682 554	88,65 %	343 372

Kunnanhallitus Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	402 015	209 688	40 000	249 688	321 759	128,86 %	72 071
Kulut	-2 836 275	-3 255 892	65 000	-3 190 892	-2 947 088	92,36 %	243 804
Toimintakate	-2 434 260	-3 046 204	105 000	-2 941 204	-2 625 329	89,26 %	315 875

Kunnanhallitus Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-64 815	-84 722	0	-84 722	-57 225	67,54 %	27 497
Toimintakate	-64 815	-84 722	0	-84 722	-57 225	67,54 %	27 497

1300 Luottamushenkilöjohto

Kustannuspaikat:

Kunnanhallitus, hallintosääntöjaosto, henkilöstöjaosto, konserni- ja elinvoimajaosto, yhteistyötoimikunta, verotus, yhteistoimintaosuudet, maaseututoimi, vaikuttamistoimielimet (ikäihmisten neuvosto ja vammais-neuvosto)

Esittelijä:

Kunnanhallitus, konserni- ja elinvoimajaosto: Kunnanjohtaja

Henkilöstöjaosto, yhteistyötoimikunta ja hallintosääntöjaosto: Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toiminta-ajatus

Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta kuntastrategian mukaisesti. Se johtaa kunta-konsernia siten, että palveluverkosto on toimiva, talouden tasapaino säilyy, kuntaa kehittävät toimenpiteet toteutuvat ja kunnan elinvoimaisuus paranee. Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata omistajaohjauksen käytännön toiminnoista sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etuja ja edustaa kuntaa työnantajana sekä vastaa henkilöstöpolitiikasta.

Tehtäväalueen määrärahoista katetaan koko kuntaa koskevia yhteistoimintaosuuksia, kuten Suomen Kunta-liiton, Pohjanmaan liiton, Vaasan seudun Kehitys Oy:n ja Yhyres-kehittämisyhdistys ry:n maksuosuuksia. Li-säksi määrärahoista katetaan verotuksen ja maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen kuntaosuusmaksuja sekä työterveyshuollon kustannuksia.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden säilyminen Laihialla	SoTe-asioiden aktiivinen seuraaminen ja vaikuttaminen Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän suuntaan	Sote-työryhmän aktiivinen toiminta ja lähetetyt lausunnot sekä kirjeet hyvinvointialueelle. Kunnan edustajien aktiivinen toiminta aluevaltuustossa.	Toteutuu osittain
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Strategian tarkastelu valtuustotasolla	Strategian tarkastelu valtuuston iltakoulussa	Pidetty neljä iltakoulua	Toteutuu
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Positiivisen kuntakuvan vahvistaminen	Kotisivujen kehittäminen Eri medialähteiden suunnitelmallinen ja aktiivinen käyttö Markkinointistrategian toteuttaminen	Luotu uudet kotisivut. Käytetty kotisivuja, Facebookia ja Instagramia tiedottamiseen ja markkinointiin. Toteutettu markkinointistrategiaa.	Toteutuu osittain
Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta	Yritysmönteisyyden kehittäminen	Aktiivinen ja säännönmukainen yhteistyö yrittäjien kanssa. Kunnanhallituksen ja yrittäjäjärjestön tapaaminen vähintään kerran vuodessa. Muita tapahtumia yhteistyössä yrittäjien kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa	Yhteistyö toteutunut. Osallistuttu useampaan yhteiseen tapahtumaan.	Toteutuu
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Kunnan talouden tasapainon säilyttäminen	Talouden säännönmukainen seuraaminen ja ohjaus	Osavuosikatsaukset, kunnanjohtajan kuulemiset, syksystä alkaen kunnanjohtajan ajankohtaista -pykälä	Toteutuu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			kunnanhallituk- sessa sisältäen taloustilanteen.	
Positiivisen kun- takuvan edistä- minen	Kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen	Osallistuvan budjetoinnin mallin käyttöönotto	Muutosten kes- kellä ei ehditty valmistella	Ei toteudu
Tasapainoisen talouden ylläpi- ttäminen	Sisäisen valvon- nan kehittämi- nen ja sen vah- vistaminen	Sisäisen valvonnan kehit- täminen osana prosesseja	Pyritty kehittä- mään osana pro- sessien kehittä- mistä.	Toteutuu osittain

Luottamushenkilöjohto	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-1 360 485	-1 013 671	65 000	- 948 671	- 938 469	98,92 %	10 202
Toimintakate	-1 270 111	-1 013 671	65 000	- 948 671	- 938 469	98,92 %	10 202

Luottamushenkilöjohto Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-1 336 537	- 984 700	65 000	- 919 700	- 931 111	101,24 %	-11 411
Toimintakate	-1 246 163	- 984 700	65 000	- 919 700	- 931 111	101,24 %	-11 411

Luottamushenkilöjohto Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-23 948	-28 971	0	-28 971	-7 358	25,40 %	21 613
Toimintakate	-23 948	-28 971	0	-28 971	-7 358	25,40 %	21 613

1500 Hallintopalvelut

Tehtäväalue: Hallintopalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toiminta-ajatus

Hallintopalvelut huolehtii kunnanvaltuuston ja -hallituksen, tarkastuslautakunnan ja kunnanhallituksen alaisten jaostojen ja toimikuntien pöytäkirjatuotannosta, päätösten toimeenpanosta, keskusarkistosta, ict-palveluista, asianhallinta- ja sopimusjärjestelmästä, henkilöstöhallinnon ja laskentatoimen tehtävistä sekä muista keskitetysti tuotettavista toimistotukipalveluista.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Keskeisten tukipalvelusovellusten ja -toimintojen tehostaminen	Palkkapalvelujen ulkoistaminen Suupohjan Seutupalvelukeskus Oy:lle. Kuntamallin mukaisen tiliöinnin käyttöönotto. Asianhallinnan kehittäminen.	Palkkapalvelut ulkoistettiin kokonaan Suupohjan Seutupalvelukeskus Oy:lle 1.5.2024 alkaen. Kuntamallin mukainen tiliöinti otettiin käyttöön 1.1.2024. Asianhallinnassa julkaistiin viranhaltijapäätökset järjestelmästä.	Toteutuu
	Ict-toiminnan kehittäminen edelleen	Tietoturvamallin käyttöönotto.	Digiturvamallijärjestelmä otettiin käyttöön	Toteutuu
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Tehostetaan saatavien perintää	Talouspalvelujen kehittäminen mm. myyntireskontran osalta. Perintäyhteistyön täysimääräinen käyttöönotto perintätoimiston kanssa.	Raindance-järjestelmän käyttöä tehostettiin ja kehitettiin. Perintäyhteistyö käynnistettiin ja se toimii.	Toteutuu
Laihian kunta on hyvä ja houkutteleva työnantaja	Lisätään panostusta henkilöstöasioiden hoitoon	Henkilöstöstrategian laatiminen. Palkkausjärjestelmän kehittäminen.	Kunnanvaltuusto hyväksyi henkilöstöstrategian 17.6.2024. Palkkaukseen kehitettiin	Toteutuu osittain

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
		Suunnitelma talouspalve- lujen sijaistamisesta. Perehdytysprosessien laa- timinen, minkä jälkeen ke- hitetään yhteistyön toi- mintamalli lähialueiden toisen asteen oppilaitok- siin ja korkeakouluihin harjoittelijoiden saa- miseksi.	tasopalkkamallia ja sen kehityk- seen käytettiin paikallisia järjes- telyeriä. Talouspalvelujen sijaistamisesta sovittiin Suupoh- jan Seutupalve- lukeskus Oyn kanssa. Perehdytyspro- sessi ei toteutu- nut	

Hallintopalvelut	TP 2023	TA 2204	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		86 688	0	86 688	2 663	3,07 %	-84 025
Kulut		-2 239 792	0	-2 239 792	-2 008 153	89,66 %	231 639
Toimintakate		-2 153 104	0	-2 153 104	-2 005 490	93,14 %	147 614

Hallintopalvelut Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		86 688	0	86 688	2 663	3,07 %	-84 025
Kulut		-2 239 792	0	-2 239 792	-2 008 153	89,66 %	231 639
Toimintakate		-2 153 104	0	-2 153 104	-2 005 490	93,14 %	147 614

Hallintopalvelut Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut							
Toimintakate							

1700 Kunnan tilat ja osakehuoneistot

Tilivelvollinen viranhaltija: Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus

Monipuolinen ja markkinahinnat huomioiva asuin-, liike- ja teollisuustonttitarjonta ja kaavoituksen onnistuminen ovat keskeisiä kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Giga-Vaasan kehittymisen myötä kunnan tonttitarjonta on saatava houkuttelevaksi uusille kuntalaisille. Yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa voimakkaasti tonttimyyntiin.

Hoidetaan ja hyödynnetään kunnan maa- ja metsäalueita suunnitelmallisesti metsä- ja maanostotoimikunnan avustuksella. Metsien hoidollisten toimenpiteiden tulee pohjautua ajantasaiseen metsätaloussuunnitelmaan. Puuraaka-aineen hintavaihtelut vaikuttavat puun myynnin ajoituksiin.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Asukasluvun kasvu	Monipuolinen, kunnan elinvoimaisuutta tukeva tonttitarjonta	Huolehditaan siitä, että tarjolla on kuntalaisia kiinnostavia tontteja. Samalla huomioidaan Vaasan seudun kehityksen myötä muodostuva mahdollinen tonttikysynnän kasvu.	Uusia kaavoja valmistui Isoonskylään ja keskustaan (K51) mahdollistaen lisää omakoti- ja kerrostalorakentamista. Hulmilta saatiin uusia tontteja myyntiin ja päätettiin myös maakaupoista lisäalueen kaavoitusta varten. Lisäksi Katajahaan alueelle on kaavoitettava uusi tontti-alue.	Toteutuu
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Metsäomaisuuden ammattitaitoinen hoito ja hyödyntäminen	Toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä päivitetyn metsäsuunnitelman mukaisesti. Puun myynti pyritään ajoittamaan siten, että tuotto olisi mahdollisimman hyvä	Metsänhoitotoimenpiteitä ja pystykauppoja on tehty kunnan kannalta hyvillä hinnoilla. Myös aikaisempien vuosien pystykauppoja toteutui vuonna 2024 useassa paikassa. Budjetoitu	Toteutuu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			puunmyynti- tuotto ylittyi reippaasti.	

Kunnan tilat ja osakehuoneistot	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	305 487	123 000	40 000	163 000	229 096	140,55 %	66 096
Kulut	-28 231	-31 400	0	-31 400	-24 667	78,56 %	6 733
Toimintakate	277 256	91 600	40 000	131 600	204 429	155,34 %	72 829

Kunnan tilat ja osakehuoneistot Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	305 487	123 000	40 000	163 000	229 096	140,55 %	66 096
Kulut	-28 231	-31 400	0	-31 400	-24 667	78,56 %	6 733
Toimintakate	277 256	91 600	40 000	131 600	204 429	155,34 %	72 829

Kunnan tilat ja osakehuoneistot Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut							
Toimintakate							

2.1 Keskusvaalilautakunta

Esittelijä: Hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, joka huolehtii valtiollisten vaalien, kuntavaalien, aluevaalien, europarlamenttivaalien ja kansanäänestysten toimittamiseen liittyvistä tehtävistä.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
	Painopisteet 2024: presidentinvaali ja europarlamenttivaalit	Vaalien toteuttaminen	Presidentinvaali 2024, kaksi vaiheinen Europarlamenttivaalit 2024	Toteutuu

Vaalilautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		14 000	14 000	28 000	42 374	151,34 %	14 374
Kulut		-55 590	0	-55 590	-52 362	94,19 %	3 228
Toimintakate	-8 217	-41 590	14 000	-27 590	-9 988	36,20 %	17 603

Vaalilautakunta Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		14 000	14 000	28 000	42 374	151,34 %	14 374
Kulut		-55 590	0	-55 590	-52 252	94,00 %	3 338
Toimintakate	-8 217	-41 590	14 000	-27 590	-9 878	35,80 %	17 712

Vaalilautakunta Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut		0	0	0	- 110		- 110
Toimintakate	0	0	0	0	- 110		- 110

2.2 Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalueet: Terveyttä ja hyvinvointia tukevat palvelut (Pohjanmaan hyvinvointialue), kirjasto- ja kulttuuritoimi, liikuntatoimi, nuorisotoimi

Esittelijä: Hyvinvointipäällikkö, vapaa-aikapäällikkö ja kirjastotoimenjohtaja

Toiminta-ajatus

Hyvinvointilautakunta toimii liikunnan, nuorisotyön, kirjaston ja kulttuuritoiminnan asiantuntijalautakuntana liikuntalain (390/2015), nuorisolain (1285/2016), kirjastolain (29.12.2016/1492) ja kulttuurilain (166/2019) mukaisesti. Lautakunta koordinoi ja kehittää toimialansa toimintaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvinvointipalveluiden tuottamiseksi kuntalaisille. Hyvinvointilautakunta toimii yhteistyössä muiden lautakuntien, hallintokuntien, yhdistysten, järjestöjen ja alueellisten toimijoiden sekä erityisesti Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa kunnan strategian mukaisesti. Tavoitteena on kaikenikäisten kuntalaisten osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä hyvä fyysinen toimintakyky.

Sote-uudistuksen myötä Pohjanmaan hyvinvointialue järjestää alueen sosiaali- ja perusterveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon palvelut 14 alueen kunnalle. Suunnitelmavuosien painopistealueita ovat taloudellisuus, muutosjohtaminen sekä uusien toimintamallien kehittäminen ja vakiinnuttaminen käytäntöön. Ikärakenteen muutos lisää palvelujen tarpeen määrää merkittävästi. Kouluikäisten määrä tulee laskemaan ja eläkeikäisten määrä kasvaa.

Hyvinvointilautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	752 268	790 200	0	790 200	817 781	103,49 %	27 581
Kulut	-2 258 938	-2 496 531	0	-2 496 531	-2 471 056	98,98 %	25 475
Toimintakate	-1 506 669	-1 706 331	0	-1 706 331	-1 653 275	96,89 %	53 056

Hyvinvointilautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Ulkoisen							
Tuotot	740 611	790 200	0	790 200	801 906	101,48 %	11 706
Kulut	-1 706 193	-1 904 391	0	-1 904 391	-1 885 893	99,03 %	18 498
Toimintakate	-965 582	-1 114 191	0	-1 114 191	-1 083 987	97,29 %	30 204

Hyvinvointilautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Sisäinen							
Tuotot		0	0	0	15 875		15 875
Kulut	-552 007	-592 140	0	-592 140	-585 156	98,82 %	6 984
Toimintakate	-540 350	-592 140	0	-592 140	-569 281	96,14 %	22 859

3000 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Tilivelvollinen viranhaltija: Hyvinvointipäällikkö

Toiminta-ajatus

Toiminnan tavoitteena on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä kunnassa on laaja-alainen ja poikkihallinnollinen. Hyvinvointia edistäviä toimia tehdään kunnan kaikilla sektoreilla. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tehdään yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa. Keskeisenä yhteistyökumppanina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on hyvinvointialue. Ympäristöterveydenhuolto järjestetään yhteistoiminnassa Vaasan ja Laihian kesken. Ympäristöterveydenhuolto koostuu eläinlääkinnästä ja terveystalvonnasta.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeen haasteet vuonna 2024

- Ikääntyvän väestön määrän kasvu
- Lasten ja nuorten erityistarpeet
- Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön muotoutuminen ja palvelujen saatavuus
- Väestön hyvinvointierojen kasvu ja työllisyyden samanaikainen heikkeneminen

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Maailman nuokin pitkäjä Laihia on vihreä ja turvallinen koti elämiseen ja yrittämiseen	Kunnan uusi rooli hyvinvointia edistävien palvelujen tuottajana yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen ja kunnan edun varmistaminen hyvinvointialueen päätöksenteossa. Alueen toimijoiden (TYP, EPT, HYTE, SOnetBotnia) ja kunnan verkostoyhteistyön aktiivisuus. Suppean hyvinvointisuunnitelman valmistelu. Valtakunnallinen yhteistyö, muun muassa THL ja STM. Mittarit: Työryhmytyöskentely, TEA-viisarin tilastot, Raportointi	Laaja-alainen vaikuttaminen kunnan edunvalvontaan sekä sitä koskevaan päätöksentekoon, osallistumalla eri yhteistyöverkostojen kokoonpanoihin (HVA, THL, STM) sekä TE- ja koututtamisuudistusten valmisteluun. Kunnan ja HVA:n yhdyspintatyö sekä siitä muodostuneet hyvät käytännöt ovat edelleen kehittämisvaiheessa.	Toteutuu osittain
Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta	Eri väestöryhmien edunvalvonta sekä osallisuuden vahvistaminen.	Toimenpiteet: Väestöryhmien edunvalvonta kuntasallalla. Aktiivinen osallistuminen maakuntatason toimielinten toimintaan. Esteettömyyden ja	Vaikuttamistoi- mielinten säännöllinen kokoon- tuminen. Aktiivi- nen osallistumi- nen	Toteutuu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
		saavutettavuuden edistäminen. Tarpeenmukaisten palveluiden turvaaminen. Mittarit: Vaikuttamistoi- mielinten kokousten säännöllisyys/määrä, Vaikut- tamistoi- mielinten edustus työryhmissä, Tapahtumat, Aloitteet ja kannanotot, Asukasraadit tai muut osallistavat tapahtumat	maakunnallisten verkostojen toi- mintaan. Esteet- tömyyden ja saa- tavuuden tasa- arvoinen huomi- oiminen eri väes- töryhmille. Jär- jestetty kuntalai- sille osallistavia tapahtumia ja toimintaa (ikäih- misten ryhmä, MLL).	
Positiivisen kun- takuvan edistä- minen	Työikäisten työl- lisyyden tukemi- nen sekä palve- lujen saatavuus- den parantami- nen	Toimenpiteet: Alueen toi- mijoiden (TYP, EPT) ja kunnan verkostoyhteistyö, Kunnan työllistämistoi- mien kehittäminen, Työ- ikäisten hyvinvointierojen kaventaminen Mittarit: ELYn työllisyys- seuranta, Kuntouttavan työtoiminnan asiakas- määrä, Arpeetin asiakas- määrä, Työmarkkinatuen kuntaosuus, Nuorten ke- sätyöpaikkojen määrän kehitys	Osallistuttu TE- uudistuksen val- misteluun. Työt- tömi- en työnhaki- joiden määrä on vuoden 2024 lo- pussa 14 % suu- rempi edellis- vuoteen verrat- tuna. TE-uudis- tuksen tavoite palvelujen saata- vuuden paranta- misesta konkre- tisoituu vuo- desta 2025 eteenpäin.	Toteutuu osittain
Lapsiperheisiin ja nuoriin panosta- minen	Ennaltaehkäise- vän päihdetyön järjestäminen	Toimenpiteet: Laatia kun- taan oma ennaltaehkäise- vän päihdetyön suunni- telma, Nimetä ennaltaeh- käisevän päihdetyön toi- mielimen jäsenet, Toimia yhteistyössä hyvinvointi- alueen kanssa päihdehoi- toon liittyvissä asioissa Mittarit: Raportointi, Ver- kostoituminen, Kuntalais- ten osallistaminen (nuo- ret)	Ehkäisevän päih- detyön työ- ryhmä on perus- tettu ja ryhmän toiminta ollut säännöllistä. Osallistuttu hy- vinvointialueen yhteiseen ehkäi- sevän päihde- työn suunnitel- man laadintaa. Kuntakohtainen suunnittelu osit- tain kesken, joka tulee	Toteutuu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			noudattamaan THL:n laatusuosi- tuksia.	

Terveiden ja hyvinvoinnin edistä- minen	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot	550 904	550 000	0	550 000	557 673	101,40 %	7 673
Kulut	- 684 318	- 785 600	0	- 785 600	- 840 468	106,98 %	-54 868
Toimintakate	- 133 414	- 235 600	0	- 235 600	- 282 795	120,03 %	-47 195

Terveiden ja hyvinvoinnin edistä- minen	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
Ulkoinen	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot	550 904	550 000	0	550 000	557 673	101,40 %	7 673
Kulut	- 684 318	- 785 600	0	- 785 600	- 840 251	106,96 %	-54 651
Toimintakate	- 133 414	- 235 600	0	- 235 600	- 282 578	119,94 %	-46 978

Terveiden ja hyvinvoinnin edistä- minen	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
Sisäinen	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot							
Kulut		0	0	0	- 217		- 217
Toimintakate	0	0	0	0	- 217		- 217

4500 Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Kirjastotoimenjohtaja

Toiminta-ajatus

Kirjasto- ja kulttuuritoimi auttavat luomaan positiivista kuntakuvaa edistämällä kirjallisuuden, kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa.

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin ja uudistuviin aineistoihin, tukee monipuolista lukemisharrastusta, ohjaa ja tukee tiedonhankintaa sekä tarjoaa tiloja oppimiseen. Kulttuuritoimi ylläpitää kulttuuriperintöä, vahvistaa paikallisidentiteettiä sekä tukee kulttuurin tuottajia ja harrastajia avustuksin ja palkinnoin.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Parannetaan digiaineiston käytettävyyttä kirjastoissa	Hankitaan uusia laitteita tiedonhakua ja digiaineiston käyttöä varten	Asiakastyöasema on uusittu.	Toteutuu
Viestinnän kehittäminen	Kehitetään kirjastoa opiskelutilana	Lisätään pistorasioita asiakkaiden laitteita varten	Kammarin ikkunat on pimenetty videoesityksiä varten. Vanhat pistorasiat ovat riittäneet asiakkaille.	Toteutuu
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkuva kehittäminen	Solmitaan kirjaston ja perusopetuksen yhteistyösopimus	Toimitaan aktiivisesti Eepoksen ja alueellisen kehittämiskirjaston työryhmissä, Pohjanmaan lastenkulttuuriverkoston ohjausryhmässä sekä Kaikukorttiverkostossa	Kirjaston ja perusopetuksen välinen yhteistyösopimus on solmittu. Yläkoulu- ja peruskoululaisille on järjestetty kirjailija Jyri Paretskoin vierailu. Varhaiskasvatuksen kanssa on aloitettu eteiskirjastokeilu.	Toteutuu
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Tehostetaan lehtikokoelman käyttöä	Hankitaan uudet lehtikaappi rikkinäisten tilalle ja uusitaan asiakaskalusteita	Uusi lehtikaappi on hankittu ja lehtikokoelmaa on uusittu.	Toteutuu
	Karsitaan varastokokoelmia, jotta saadaan	Muutetaan kirjastoauton talli varastoksi, jonne siirretään arkistoitavaa aineistoa	Varastokokoelmaa on karsittu osana Eepos-kirjastojen yhteistä	Ei toteudu

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
	tilaa uudelle materiaalille		hanketta. Kirjastoauton talli on luovutettu teknisen toimen käyttöön.	
	Kehitetään Laihian kulttuuritarjontaa yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa ja edistetään Kaikukortin käyttöönottoa	Järjestetään 3–4 matalan kynnyksen kulttuuritapahtumaa	Kulttuuritoimi on ollut mukana järjestämässä 19 tapahtumaa. Kaikukortit on toimitettu jakajille lokakuussa.	Toteutuu
		Osallistutaan Laihian päivän toteuttamiseen	Kulttuuritoimi osallistui aktiivisesti Laihian päivän 100-vuotisjuhlan suunnitteluun ja järjestämiseen.	Toteutuu
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Tarjotaan nuorille harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja	Tuetaan markkinaperinteen elvyttämistä	Markkinaperinteen jatkajia ei löytynyt kunnasta.	Ei toteudu

Kirjasto- ja kulttuuritoimi	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	6 615	0	0	0	6 478		6 478
Kulut	- 442 358	- 432 760	0	- 432 760	- 468 254	108,20 %	-35 494
Toimintakate	- 435 744	- 432 760	0	- 432 760	- 461 776	106,70 %	-29 016

Kirjasto- ja kulttuuritoimi Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	6 615	0	0	0	6 478		6 478
Kulut	- 364 814	- 353 050	0	- 353 050	- 387 680	109,81 %	-34 630
Toimintakate	- 358 200	- 353 050	0	- 353 050	- 381 202	107,97 %	-28 152

Kirjasto- ja kulttuuritoimi Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-77 544	-79 710	0	-79 710	-80 567	101,08 %	- 857
Toimintakate	-77 544	-79 710	0	-79 710	-80 567	101,08 %	- 857

4700 Liikuntatoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Vapaa-aikapääällikkö

Toiminta-ajatus

Liikuntatoimen tavoitteena on liikuntalain (390/2015) mukaisesti edistää kuntalaisten mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa ja kilpaurheilua sekä kehittää liikunnan kansalaistoimintaa yhteistyössä paikallisten seurojen, järjestöjen, yhteisöjen, kunnan muiden toimijoiden sekä lähikuntien kanssa kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävästi.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Harrastusmahdollisuuksien lisääminen erityisesti nuorille ja nykyisten ylläpito	Liikunnan toimenpidesuunnitelmaan kirjatut tavoitteet	Liikunnan toimenpidesuunnitelman vuosittainen päivittäminen ja tavoitteiden toteutus sekä seuranta	Liikunnan toimenpidesuunnitelman investointiosiota on viety eteenpäin aktiivisesti. Tavoitteet toteutuivat, kun kunta osti padelhallin sekä keskustan kuntoradan ja luontopolkujen kunnostamiseen myönnettiin määrärahat.	Toteutuu
	Seurojen ja yhdistysten monimuotoisen ja laajan harrastetoiminnan tukeminen	Yhdistys- ja seurailat, monipuolinen yhteistyö, yhdistysten hankeneuvonta	Hyvinvointipalveluiden yhteinen yhdistysilta on järjestetty sekä yhteistyössä hyvinvointimessut.	Toteutuu
	Aktiivinen hankehaku		Haettu avin liikunta-paikkarahoitukset.	Toteutuu
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Kuntalaisten elintapaohjaus, eri kohderyhmien liikuntaneuvonta	Uusien liikuntapaikkojen suunnittelu ja kuntalaisten osallistaminen Liikuntapalvelut osana elintapaohjauksen palveluketjua Liikunnalliset tapahtumat ja kampanjat	Liikuntatyöryhmän kokouksiin osallistanut seurojen ja neuvostojen edustajia. Liikuntaneuvontaa saatavilla kuntalaisille.	Toteutuu

Liikuntatoimi	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	151 448	147 700	0	147 700	191 741	129,82 %	44 041
Kulut	- 889 244	- 971 059	0	- 971 059	- 933 391	96,12 %	37 668
Toimintakate	- 737 796	- 823 359	0	- 823 359	- 741 650	90,08 %	81 709

Liikuntatoimi Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	139 791	147 700	0	147 700	175 866	119,07 %	28 166
Kulut	- 435 713	- 481 041	0	- 481 041	- 451 872	93,94 %	29 169
Toimintakate	- 295 923	- 333 341	0	- 333 341	- 276 005	82,80 %	57 336

Liikuntatoimi Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		0	0	0	15 875		15 875
Kulut	- 452 793	- 490 018	0	- 490 018	- 481 519	98,27 %	8 499
Toimintakate	- 441 136	- 490 018	0	- 490 018	- 465 644	95,03 %	24 374

4800 Nuorisotoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Vapaa-aikapäällikkö

Toiminta-ajatus

Nuorisotoimen tavoitteena on nuorisolain (1285/2016) mukaisesti nuorisotyön ja erityisnuorisotyön keinoin monialaisverkostossa tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä edistää nuorten osallisuutta, elämänhallintaa, yhdenvertaisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyön ensisijainen tavoite on tukea nuorten hyvinvointia. Nuorisotoimi sisältää myös nuorisovaltuuston.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Laihiasta tulee mieli-kuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta	Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen nuorisotyössä	Päihteiden vastainen toiminta, mielenterveyden tukeminen ja seksuaalikasvatuksen lisääminen nuorisotyössä.	Toteutettu erilaisia nuorisopalveluiden kampanjaviikkoja ja tapahtumia koululla sekä muualla kunnan alueella ja tiloissa. Eniten osallistujia keräsivät mm. Menopelimestut ja Nuuka Lan -pelitapahtuma.	Toteutuu
Viestinnän kehittämisen	Tietoa toiminnan vaikuttavuudesta	Kunnallisen nuorisotyön dokumentaatiojärjestelmän käyttöönotto. Parent ja Sovarin tulokset myös näkyviksi ja päätöksenteon tueksi. PAR- ohjelmaa käytetään asiakas- ja tilastointijärjestelmänä aluehallintovirastojen myöntämien valtionavustuksen seurantaan varten. (parent = PAR etsivä nuorisotyö) Sovari – sosiaalisen vahvistumisen mittari tuottaa tietoa etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan laadusta ja vaikutuksista elämäntaitoihin.	Sovarin tuloksia saatiin kokoon tarvittava määrä. Palautteen perusteella vastanneet nuoret ovat arvioineet Laihian etsivän nuorisotyön arvosanaksi 4.8. Raportissa ilmenee, että nuorten arvioidessa omaa elämänhallintaa ja itsetuntemusta asteikolla 1–5, keskiarvoksi muodostuu 3.8. Tämä kuvastaa tarvetta elämänhallintaa tukeville toiminnoille kuten etsivälle nuorisotyölle. Par-järjestelmään kirjattiin v.2024 65 tavoitettua nuorta. Nuoret ohjautuivat 47.7 prosenttisesti itse etsivä nuorisotyön piiriin. Suurimmat ikäluokat ovat 21–25 -	Toteutuu osittain

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			vuotiaita ja 16-17-vuotiaita nuoria. Ennaltaehkäisevää ja vertaistuellista ryhmämuotoista toimintaa on lisätty. Kunnallisen nuorisotyön dokumentaatiojärjestelmän käyttöönotto siirtyi vuodelle 2025.	
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen	Yhdessä tekeminen, lasten ja nuorten osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Toimitaan tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaatteilla.	Nuorten avoimissa illoissa nuorisotilalla jokainen nuori voi esittää omia toiveitaan ja ideoita tapahtumista ja iltojen ohjelmista. Nuorisopalvelut järjestivät myös reissuja ja kursseja, joita oli toivottu. Nuorisovaltuusto koontunut säännöllisesti. Uusi valtuusto valittiin loppuvuodesta 2024.	Toteutuu
Harrastusmahdollisuuksien lisääminen erityisesti nuorille ja nykyisten ylläpito	Harrastustoiminnan tukeminen	Matalankynnyksen harrastustoiminnan lisääminen.	Järjestetty teemallisia kerhoja sekä nuoriso- ja liikunnallisia päiväleirejä. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan tukemiseen saatu avin avustus.	Toteutuu
Laihiasta tulee mieli-kuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta	Etsivänuorisotyön saavutettavuuden kehittäminen	Etsivään nuorisotyöhön lisää henkilöstöresurssia.		Ei toteudu
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Jalkautuva nuorisotyö	PopUp – seinätön nuorisotila.	Jalkautunut tapahtumiin. Tuettu Vaeltavat vanhemmat toimintaa.	Toteutuu
	Kouluyhteistyön jatkaminen ja kehittäminen	Kouluvalmentajan tehtävän vakinaistaminen.	Vakinaistettu keväällä 2024.	Toteutuu

Nuorisotoimi	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot	43 302	92 500	0	92 500	61 888	66,91 %	-30 612
Kulut	- 243 017	- 307 112	0	- 307 112	- 228 942	74,55 %	78 170
Toimintakate	- 199 715	- 214 612	0	- 214 612	- 167 054	77,84 %	47 558

Nuorisotoimi	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
Ulkoinen	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot	43 302	92 500	0	92 500	61 888	66,91 %	-30 612
Kulut	- 221 347	- 284 700	0	- 284 700	- 206 090	72,39 %	78 610
Toimintakate	- 178 045	- 192 200	0	- 192 200	- 144 202	75,03 %	47 998

Nuorisotoimi	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
Sisäinen	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot							
Kulut	-21 670	-22 412	0	-22 412	-22 852	101,97 %	- 440
Toimintakate	-21 670	-22 412	0	-22 412	-22 852	101,97 %	- 440

2.3 Sivistyslautakunta

Tehtäväalueet: Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, keskiasteen koulutus, aikuiskoulutus

Esittelijä: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Järjestetään varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä aikuiskoulutukseen liittyviä palveluita kuntalaisille mahdollisimman laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Sivistyslautakunnan alaisia toimintoja ovat varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiopalvelut sekä Alma- ja Kuula-opistojen tarjoamat palvelut.

Sivistystoimen psykologi-, kuraattori- ja nepsypalvelut toteuttaa Pohjanmaan hyvinvointialue. Palveluiden saatavuuden varmistaminen on edelleen ensiarvoisen tärkeää.

Yleistä toteumasta

Ikäluokkien koko syntymävuoden mukaan:

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
63	74	65	59	58	54	50

Varhaiskasvatuksessa menojen on arvioitu syntyvyyden vähenemisen myötä laskevan. Lisäksi syntyvyyden väheneminen vähentää varhaiskasvatuspaikkojen tarvetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen myötä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja on alennettu vuoden 2023 aikana ja tämä muutos on pienentänyt kunnan varhaiskasvatuksen tuloja. Valtuusto on 19.6.2023 päättänyt, että kotihoidon kuntalisä otetaan käyttöön Laihialla koeluontoisesti ajalle 1.1.2024–31.12.2025. Kuntalisän määrä 250 €/kk myönnetään yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta. Muista alle esiopetusikäisistä sisaruksista myönnetään kuntalisää 100 €/kk. Sisaruslisä maksetaan sen vuoden heinäkuun loppuun, kun lapsi aloittaa esikoulun.

Alakoulujen yksiköissä oppilasmäärät alkavat laskemaan, suurimmat ikäluokat ovat siirtyneet yläkoulun yksikköön ja sitä kautta myös lukioon. Perusopetuksessa olevien oppilaiden kokonaismäärä on alkanut laskea. Tämä tulee vaikuttamaan oleellisesti myös henkilöstön tarpeeseen ja mahdollisesti kouluverkkoon. Vuoden 2024 aikana oppilasmäärä ei muutu vielä merkittävästi.

Kouluikäisten kokonaismäärän arvio lukuvuoden alkaessa:

2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
975	920	864	795	735	670	610

Sivistyslautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	1 024 929	730 500	0	730 500	647 298	88,61 %	-83 202
Kulut	-17 227 411	-17 330 948	- 100	-17 331 048	-17 790 107	102,65 %	- 459 059
Toimintakate	-16 202 482	-16 600 448	- 100	-16 600 548	-17 142 809	103,27 %	- 542 261

Sivistyslautakunta Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	1 016 876	730 500	0	730 500	637 898	87,32 %	-92 602
Kulut	-14 747 159	-14 629 517	- 100	-14 629 617	-15 034 086	102,76 %	- 404 469
Toimintakate	-13 730 283	-13 899 017	- 100	-13 899 117	-14 396 189	103,58 %	- 497 072

Sivistyslautakunta Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	8 053	0	0	0	9 400		9 400
Kulut	-2 480 251	-2 701 431	0	-2 701 431	-2 756 020	102,02 %	-54 589
Toimintakate	-2 472 198	-2 701 431	0	-2 701 431	-2 746 620	101,67 %	-45 189

4000 Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat:

Oravametsän, Hulmin ja Veturin päiväkodit, perhepäivähoito ja Pikkupeikko perhepäivähoidon varahoitoyksikkö, 2 vuorohoitoa tarjoavaa ryhmäperhepäivähoitoyksikköä sekä 4 ryhmäperhepäivähoidon päiväyksikköä. Kustannuspaikka muu varhaiskasvatus sisältää lasten kotihoidon tuen, leikkitoiminnan, täydentävän varhaiskasvatuksen ja kuntalisän. Esiopetusyksiköillä yksi yhteinen kustannuspaikka. Syksyllä 2024 esiopetusyksiköjä tarpeen mukaan vähennetään neljään yksikköön lapsimäärän laskun vuoksi.

Tilivelvollinen viranhaltija: Varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkodin johtajat ja perhepäivähoidon ohjaaja

Toiminta-ajatus

Tehtävänä on järjestää varhaiskasvatuslain mukainen hoitopaikka alle kouluikäisille lapsille huomioiden lapsen yksilöllisyys ja erityistarpeet sekä mahdollistaa varhainen puuttuminen. Varhaiskasvatuspaikan järjestelyaika on 4 kk ja työllistymistilanteissa 2 viikkoa.

Varhaiskasvatusta toteutetaan 2022 päivitetyn Laihian kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaan, joka pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Tehtäväalueen tavoitteet määritellään sivistystoimen toimintastrategiassa (Hyvinvoivasta lapsesta osaa-vaksi nuoreksi, 2019–2023): laadukas kasvatus ja opetus; innostava kasvu- ja oppimisympäristö; fyysinen ja psyykinen hyvinvointi.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys keväällä 2024	Hoitopaikkojen tarpeen aktiivinen ennakointi.	Kaikille lapsille on järjestetty varhaiskasvatuspaikat perheiden toiveet kuullen.	Toteutuu
	Tukitoimien tehostaminen/varhainen puuttuminen		Varhaiskasvatuksessa toimii kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, minkä avulla saadaan tuettua tukea tarvitsevia lapsia. Lapsiryhmissä on ryhmäavustajia, mutta heidän tarve olisi vähän suurempi.	Toteutuu osittain
	Varhaiskasvatuksen kansallisen		Valssia ei otettu käyttöön vuonna 2024, tavoite	Ei toteudu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
	laadunarviointi-järjestelmän (Valssi) käyt-töönotto päivä- kodeissa		siirtyi syksylle 2025.	
	Toiminnallisen tasa-arvo- ja yh- denvertaisuus- suunnitelman suunnittelu, sel- vitys, käyttöönn- otto ja arviointi			Toteutuu
	Kiusaamisen eh- käiseminen/posi- tiivisen pedago- giikan vakiinnut- taminen arkeen	Kiusaamisen vastaisen suunnitelman käyttöönn- otto koko varhaiskasva- tuksessa jatkuu sekä posi- tiivisen pedagogiikan omaksumista vahviste- taan.	Kiusaamisen vas- tainen suunni- telma käytössä sekä keväällä jär- jestetty positiivi- seen pedagogiik- kaan liittyvä kou- lutus.	Toteutuu
Laihian kunta on hyvä ja houkut- televa työnan- taja	Henkilöstötar- peen kartoitus keväällä ja syk- sällä	Kevään 2024 aikana teh- dään suunnitelma henkilö- rakenteesta ja pyritään rekrytoimaan pätevää henkilöstöä tarpeen mu- kaan. Varhaiskasvatuksen eri- tyisopettajien (kolme vaki- tuista paikkaa) palkkaami- nen.	Kaikissa vakans- seissa ei ole var- haiskasvatuslain mukaista kel- poista henkilö- stöä. Varhaiskas- vatuksen erityis- opettajan tehtä- viin palkattiin kolme henkilöä, joista yksi sijoit- tui esiopetuk- seen ja kaksi var- haiskasvatuksen puolelle.	Toteutuu osittain
	Henkilöstön jak- saminen haas- teellisissa ryh- missä	Varhaiskasvatuksessa re- surssiopettaja käytössä hankkeen myötä 31.7.2024 saakka.	Henkilöstön jak- samista tuettu mm. esihenkilöi- den ja varhais- kasvatuksen eri- tyisopettajien tu- ella, myöntä- mällä osa-aika- työ, työnohjauk- sella sekä erilai- silla koulutuksilla	Toteutuu osittain

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			ja ulkopuolisen ammattilaisen antamalla kon- sultaatiolla.	

Varhaiskasvatus	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	474 453	445 500	0	445 500	333 851	74,94 %	- 111 649
Kulut	-4 633 321	-4 805 379	276 000	-4 529 379	-4 443 003	98,09 %	86 376
Toimintakate	-4 158 868	-4 359 879	276 000	-4 083 879	-4 109 151	100,62 %	-25 272

Varhaiskasvatus Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	474 453	445 500	0	445 500	333 851	74,94 %	- 111 649
Kulut	-4 278 471	-4 436 742	276 000	-4 160 742	-4 039 140	97,08 %	121 602
Toimintakate	-3 804 018	-3 991 242	276 000	-3 715 242	-3 705 289	99,73 %	9 953

Varhaiskasvatus Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	- 354 851	- 368 637	0	- 368 637	- 403 862	109,56 %	-35 225
Toimintakate	- 354 851	- 368 637	0	- 368 637	- 403 862	109,56 %	-35 225

4100 Esiopetus

Tilivelvollinen viranhaltija: Varhaiskasvatuksen johtaja ja päiväkodin johtaja

Toiminta-ajatus

Kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta alueellaan asuville lapsille oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna ja oppivelvollisuuden alkamisvuonna pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille. Esiopetus on perusopetuslain mukaista suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, jonka tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimis-edellytyksiä. Esiopetus ei ole koulua vaan oppimista leikin varjolla lapsen ehdoilla. Esiopetus on muuttunut velvoittavaksi 1.8.2015 alkaen. Opetus kestää 700 tuntia lukuvuodessa ja noudattaa perusopetuksen työpäiviä.

Tehtäväalueen tavoitteet määritellään sivistystoimen toimintastrategiassa (Hyvinvoivasta lapsesta osavaksi nuoreksi, 2019–2023): laadukas kasvatusta ja opetus; innostava kasvu- ja oppimisympäristö; fyysinen ja psyykinen hyvinvointi.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Esiopetukseen osallistuvien lasten päivähoidon järjestäminen siten, että koulukuljetusten tarve ja kustannukset pysyvät edelleen vähäisinä.		Esiopetuspaikat on jaettu pääsääntöisesti maantieteellisen sijainnin perusteella siten, että matka esiopetusyksikköön olisi mahdollisimman lyhyt.	Toteutuu
	Esiopetusyksiköiden määrän tarkastelu.		Esiopetusyksiköiden määrä ollut sopiva.	Toteutuu
	Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen hallintomallin kehittäminen.		Esiopetusyksiköiden lähiesihenkilötyö jaettu kahden esihenkilön kesken, mikä on ollut toimiva järjestely.	Toteutuu
	Neuropsykiatristen lasten oikea-aikainen tukeminen sekä periaatteista ja käytännöistä sopiminen.		Keväätseen 2024 verrattuna syksy 2024 on ollut tältä osin helpompaa, sillä saimme palkattua esiopetukseen varhaiskasvatuksen	Toteutuu osittain

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			erityisopettajan. Psykologin pal- veluissa (hva) vielä vähän va- jetta.	
	Kolmiportaisen tuen kehittämi- nen ja yhtenäis- täminen.			Toteutuu
	Toiminnallisten oppimismenetel- mien vakiinnut- taminen esiope- tuksessa sekä lasten osallisuu- den sekä aktiivi- suuden tukemi- nen.		Esiopetusryhmät toteuttavat toi- mintaa hyvin paljon toiminnal- lisen oppimisen kautta. Koulu- tusta tähän ei tänä vuonna tar- jottu.	Toteutuu osittain
	Nivelvaihe pe- rusopetukseen joustavaksi ja toimivaksi. Yh- teistyö koulujen kanssa.		Yhteistyö koulu- jen kanssa sujuu etenkin tukea tarvitsevien las- ten osalta, sillä yhteistyötä teh- dään koulujen laaja-alaisten eri- tyisopettajien kanssa esiope- tusvuoden ai- kana.	Toteutuu
	Toiminnallisen tasa-arvo- ja yh- denvertaisuus- suunnitelman suunnittelu, sel- vitys, käyttöön- otto ja arviointi.		Suunnitelma on laadittu ohjeis- tuksen mukai- sesti.	Toteutuu
	Kiusaamisen vas- tainen suunni- telma aktiiviseen käyttöön.		Kiusaamisen vas- tainen suunni- telma on käy- tössä.	Toteutuu

Esiopetus	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	34 574	0	0	0	8 898		8 898
Kulut	- 717 902	- 640 123	-56 100	- 696 223	- 700 555	100,62 %	-4 332
Toimintakate	- 683 327	- 640 123	-56 100	- 696 223	- 691 657	99,34 %	4 566

Esiopetus Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	34 574	0	0	0	8 898		8 898
Kulut	- 622 223	- 493 410	0	- 493 410	- 535 996	108,63 %	-42 586
Toimintakate	- 587 648	- 493 410	0	- 493 410	- 527 098	106,83 %	-33 688

Esiopetus Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-95 679	- 146 713	0	- 146 713	- 164 559	112,16 %	-17 846
Toimintakate	-95 679	- 146 713	0	- 146 713	- 164 559	112,16 %	-17 846

4200 Perusopetus

Kustannuspaikat:

Koulutoimen hallinto, Hulmin, Isonkylän, Kirkonkylän, Rauhalan, Kylänpään ja Perälän yksiköt, pienluokat 1–6 yhteensä neljä, pienluokka 1–9, pienluokat 7–9 yhteensä kolme, JOPO-luokka, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, yläkoulu

Tilivelvollinen viranhaltija:

Kevätlukukausi: Sivistysjohtaja, johtava rehtori, virka-apulaisrehtorit

Syyslukukaudesta alkaen: Sivistysjohtaja, opetuspäällikkö, rehtorit, koulunjohtajat

Toiminta-ajatus

Järjestää perusopetuslain mukaisesti opetusta oppivelvollisuusikäisille (vuosiluokat 1–9).

Laihian kunta on päättänyt järjestää perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuille oppilaille. Lukuvuoden 2024–2025 alkaessa toimintaa on vahvistettu lisäämällä ap/ip-koordinaattori.

Lukuvuoden 2024–2025 alkaessa yhtenäiskoulujärjestelmä on purkautunut ja kaikki yksiköt aloittavat itsenäisinä kouluina. Uutena viranhaltijana aloittaa opetuspäällikkö. Yläkoululle ja kirkonkylän koululle rekrytoidaan virkarehtori. Muihin alakouluihin valitaan toiminnasta vastaava koulunjohtaja (rehtori).

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Lapsiperheisiin ja nuoriin panostaminen	Koulujen itsenäisen toiminnan aloittaminen yhtenäiskoulujärjestelmän purkautumisen jälkeen	Erityisesti rehtoreiden ja koulunjohtajien kouluttaminen erilliskoulumallissa. Tarvittavien tiimien perustaminen.	Koulutusta ja perehdytystä on järjestetty uusille johtajille. Tiimejä on perustettu. Tehtävää jatketaan.	Toteutuu
	Yhteistyön kehittäminen sekä oppilashuollon palveluiden vahvistaminen Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa	Yhteistyöverkoston toiminnan ylläpitäminen hyvinvointialueelle. Opiskeluhuollon suunnitelman toteuttaminen yhdessä hyvinvointialueen kanssa.	Yhteistyötä on tehty, mutta edelleen on oppilashuollon resursseissa vajetta.	Toteutuu osittain
	Erilliskoulumallin kehittäminen ja henkilökunnan kouluttaminen sekä tiimityön kehittäminen	Erityisesti rehtoreiden ja koulunjohtajien kouluttaminen erilliskoulumallissa. Tarvittavien tiimien perustaminen.	Koulutusta ja perehdytystä on järjestetty uusille johtajille. Tiimejä on	Toteutuu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
			perustettu. Teh- tävää jatketaan.	
	Oppilaan ohjauk- sen vahvistami- nen ja kehittämi- nen	Oppilaanohjauksen tunti- määrän lisääminen.		Toteutuu
	Eriyisopetuksen konsultaation kehittäminen	Jatketaan erityisopettajien konsultaatiotunteja.	Alakoulun puo- lelle jouduttiin lukuvuodelle 2024-2025 luo- pumaan konsul- taatiotunneista ja käyttämään tunnit opetuk- seen. Yläkoululla konsultaatio on jatkunut.	Toteutuu osittain
	Opetushallituk- sen hankkeisiin osallistuminen; harrastustoimin- nan tuominen koulupäivän yh- teyteen	Haetaan OPH:n kärkihank- keiden kehittämistä rahoi- tusta. Haetaan OKM:n, OPH:n ja AVIn hankkeiden rahoi- tusta.	On haettu valti- onavustuksia ja niitä on myös myönnetty. Vuo- den lopussa me- neillään neljä hanketta.	Toteutuu
	Liikuntaluokka- pedagogiikan ke- hittäminen	Liikuntaluokkien yhteis- työverkoston kehittämi- nen ja vakiinnuttaminen.	Liikuntaluokkien toimintamalleja on selkeytetty.	Toteutuu
	Edistetään opis- kelijan psyyk- kistä, fyysistä ja sosiaalista hyvin- vointia	Harrastustoiminnan kehit- täminen Suomen malli - hankkeen avulla.	Harrastustoi- minta on lisään- tynyt lukuvuo- delle 2024-2025. Alakouluille on valittu kerhotoi- minnasta vastaa- vat opettajat.	Toteutuu
	Kouluakatemia- toiminnan kehit- täminen	Mahdollistetaan koulu- akatemiaan osallistumi- nen myös lukion opiskeli- joille ja kehitetään seu- rayhteistyötä.	Akatemiaval- mennus on os- tettu ulkopuoli- selta yksityiseltä toimijalta.	Toteutuu
	Yrittäjyyskasva- tuksen kehittä- minen	Yrityskylätoiminnan jatka- minen 6lk. + 9lk. Nuori yrittäjyys -ohjelman to- teuttaminen.		Toteutuu

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
	Ap/ip-koordi- naattorin toimin- nan aloittaminen	Valitaan ap/ip-ohjaajien keskuudesta tai rekrytoi- daan koordinaattori, joka vastaa mm. työvuoro- suunnittelusta, sijaisjärjes- telyistä, Daisy-hallinnasta.	Apip-koordinaat- torin tehtävä on ollut tarpeellinen ja työ on alkanut vahvasti elo- kuussa 2024.	Toteutuu
	Leasing-auton hankinta sivistys- toimen vahti- mestarin käyt- töön	Kilpailutetaan autoleasing palvelu.	Sivistyspalvelui- hin on hankittu leasing sähköpa- kettiauto.	Toteutuu
	Koulujen henki- löstömäärän tar- kastelu pidem- mällä aikavälillä	Tarkastellaan henkilöstö- määrän tarvetta oppilas- määrien laskiessa.		Toteutuu

Perusopetus	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	485 173	275 000	0	275 000	303 612	110,40 %	28 612
Kulut	-10 530 576	-10 564 296	- 364 400	-10 928 696	-11 409 377	104,40 %	- 480 681
Toimintakate	-10 045 403	-10 289 296	- 364 400	-10 653 696	-11 105 765	104,24 %	- 452 069

Perusopetus Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	477 120	275 000	0	275 000	294 211	106,99 %	19 211
Kulut	-8 660 566	-8 550 265	- 364 400	-8 914 665	-9 445 742	105,96 %	- 531 077
Toimintakate	-8 183 446	-8 275 265	- 364 400	-8 639 665	-9 151 531	105,92 %	- 511 866

Perusopetus Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	8 053	0	0	0	9 400		9 400
Kulut	-1 870 010	-2 014 031	0	-2 014 031	-1 963 634	97,50 %	50 397
Toimintakate	-1 861 957	-2 014 031	0	-2 014 031	-1 954 234	97,03 %	59 797

4300 Toisen asteen koulutus

Kustannuspaikat: Lukio

Tilivelvollinen viranhaltija: Lukion rehtori ja sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Laihian lukio antaa lukiolain (21.8.1998/629) mukaista opetusta. Laihian lukio toimii tasokkaana yleislukiona, joka mahdollistaa jatko-opinnot yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin ja muihin kolmannen asteen oppilaitoksiin. Lukio on kurssimuotoinen ja luokaton joustavuutta ja ajankohtaisuutta korostaen. Toiminta määräytyy lukiolain ja -asetuksen mukaisena, lukuvuosittain sivistyslautakunnan hyväksymän työ- ja toimintasuunnitelman mukaan.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Lukiokoulutuksen säilyminen Laihialla ja sen kehittäminen	Lukio antaa hyvät valmiudet ylioppilastutkinnon suorittamiseen ja jatko-opintoihin	Kattava ja monipuolinen opetustarjonta lukiolaisen käytössä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan laajemmin kuin mitä lukiolaki edellyttää.	Toteutuu. Opetustarjonta on laaja ja valinnaisia opintojen opetus on toteutunut hyvin.	Toteutuu
	Kansainvälisyysosaamisen opetusta kehitetään ja vahvistetaan	Uusia EU:n tukemia kansainvälisyystoimintoja käynnistetään mahdollisuuksien mukaan. Lukion kv-tiimi järjestää kansainvälisyysosaamisen teemapäiviä. Mahdollista suorittaa kansainvälisyysosaamisen opintokokonaisuus.	Hakemusta EU-akkreditointiin tehty. Päätöstä asiassa odotetaan. Kv-opetusta tarjolla ja usea suorittaa opintokokonaisuuden.	Toteutuu
	Taloulosaamisen opetusta kehitetään ja vahvistetaan	Taloulosaamisen tiimi järjestää taloulosaamisen teemapäiviä. Taloulosaamisen opintokokonaisuus mahdollista suorittaa.	1. teemapäivä pidetty lokakuussa. Taloulosaamisen opintoja suoritettu jonkin verran	Toteutuu
	Lukio kehittää yliopisto- ja korkeakouluyhteistyötä ja työelämään tutustumista. Yhteistyökursseja tarjotaan Vaasan yliopiston kanssa. Työelämään tutustumisesta järjestetään mm. yrittäjävierailuja. Tavoitteena on sujuvampi	Vaasan yliopiston tutustumiskursseja tarjotaan lukion opiskelijoille. Tutustumiskäyntejä tehdään yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Lukiossa vierailee jatkokoulutuspaikkojen edustajia esitelmöimässä.	Vaasaan tehty tutustumiskäynti yliopistoon ja ammattikorkeakouluun. Lukiossa on vierailut eri yliopistojen opiskelijoita esittelemässä yliopisto-opintoja.	Toteutuu

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
	siirtyminen korkeakouluopintoihin ja työelämään.	Työelämän asiantuntijoita vierailee koulussa.		

Toisen asteen koulutus	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	30 729	10 000	0	10 000	937	9,37 %	-9 063
Kulut	-1 136 446	-1 093 500	144 400	- 949 100	- 998 649	105,22 %	-49 549
Toimintakate	-1 105 717	-1 083 500	144 400	- 939 100	- 997 712	106,24 %	-58 612

Toisen asteen koulutus Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	30 729	10 000	0	10 000	937	9,37 %	-9 063
Kulut	- 984 787	- 921 450	144 400	- 777 050	- 784 451	100,95 %	-7 401
Toimintakate	- 954 058	- 911 450	144 400	- 767 050	- 783 514	102,15 %	-16 464

Toisen asteen koulutus Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	- 151 659	- 172 050	0	- 172 050	- 214 198	124,50 %	-42 148
Toimintakate	- 151 659	- 172 050	0	- 172 050	- 214 198	124,50 %	-42 148

4400 Aikuiskoulutus

Tilivelvollinen viranhaltija: Kansalaisopisto Alman rehtori, Kuula-opiston rehtori ja sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto Alma ja Kuula-opisto tarjoavat vapaan sivistystyön palveluja Laihian asukkaille. Opistojen kursseille voi kuitenkin ilmoittautua yli kuntarajojen. Laihian kunta ostaa taiteen perusopetuksen musiikin (instrumentit) sekä tanssin opetuksen osalta Vaasan kaupungin Kuula-opistolta. Vaasan kaupunki on vahvistanut musiikin opetuksen opetussuunnitelman, jota noudatetaan Laihian sivutoimipisteessä.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Monipuolisuus ja taloudellisuus	Hyvä yhteistyö toiminnassa Tarkoituksenmukaiset toimitilat	Yhteistyö opistojen kanssa toimii. Toimitiloina pyritään käyttämään entistä enemmän Laihian kunnan omia tiloja.	Toteutuu
	Kurssien sisällöt vastaavat kysyntää	Uusien kurssien suunnittelu kuntalaisia kuullen ja osallistaen.	Opistot kuulevat kuntalaisia ja toteuttavat kurssit kysynnän mukaan.	Toteutuu osittain

Aikuiskoulutus	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	- 209 166	- 227 650	0	- 227 650	- 227 425	99,90 %	225
Toimintakate	- 209 166	- 227 650	0	- 227 650	- 227 425	99,90 %	225

Aikuiskoulutus Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	- 201 113	- 227 650	0	- 227 650	- 217 965	95,75 %	9 685
Toimintakate	- 201 113	- 227 650	0	- 227 650	- 217 965	95,75 %	9 685

Aikuiskoulutus Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-8 053	0	0	0	-9 460		-9 460
Toimintakate	-8 053	0	0	0	-9 460		-9 460

2.4 Tekninen lautakunta

Esittelijä: Tekninen johtaja

Tehtäväalueet: Tekninen toimi, tilahallinta, liikennealueet, yleiset alueet, jätehuolto, liikenneolot, vesihuoltolaitos, rakennus- ja ympäristötoimi

Toiminta-ajatus

Tuotetaan kiinteistöihin, liikennealueisiin, yleisiin alueisiin, jätehuoltoon ja vesihuoltolaitokseen liittyviä palveluja kuntalaisille mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Tekninen lautakunta pyrkii kehittämään toimintaansa kunnan uuden strategian mukaisesti siten, että Laihiasta tulee mielikuva asukas-, perhe- ja yrittäjäystävällisestä kunnasta. Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan tuominen infran hoitoon ja kehittämiseen huomioiden kunnan taloudellisten resurssien puitteet.

Tekninen lautakunta	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	5 237 934	5 561 903	0	5 561 903	5 657 036	101,71 %	95 133
Kulut	-6 064 226	-5 555 448	0	-5 555 448	-5 665 949	101,99 %	- 110 501
Toimintakate	- 826 292	6 455	0	6 455	-8 912	-138,07 %	-15 367

Tekninen lautakunta Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	2 013 245	2 064 412	0	2 064 412	2 113 020	102,35 %	48 608
Kulut	-5 938 413	-5 465 310	0	-5 465 310	-5 476 785	100,21 %	-11 475
Toimintakate	-3 925 168	-3 400 898	0	-3 400 898	-3 363 765	98,91 %	37 133

Tekninen lautakunta Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	3 161 427	3 497 491	0	3 497 491	3 540 521	101,23 %	43 030
Kulut	-63 290	-90 138	0	-90 138	- 137 957	153,05 %	-47 819
Toimintakate	3 098 138	3 407 353	0	3 407 353	3 402 564	99,86 %	-4 789

5100 Tekniset palvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Tavoitteena on tarjota osaavalla, rohkealla ja innovatiivisella toimintatavalla mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille sekä kunnan eri toimialoille. Lisäksi yhtenä päätavoitteena on tasapainoisen talouden ylläpitäminen.

Tehtävänä on päätöksentekoon liittyvien asioiden valmistelu, toiminnan johtaminen, kesäpestin järjestäminen sekä suunnittelu, rakennuttaminen ja rakentaminen. Pienemmät hankkeet suunnitellaan ja rakennetaan omana työnä. Pääosa suunnittelusta ja rakentamisesta ostetaan.

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudelle 2023–2025

Kiinteistöhoito siirtyi vuoden 2023 alusta uuteen perustettuun yhtiöön Laihian Tilapalvelu Oy:n. Tekniseltä osastolta siirtyi 5 henkilöä uuteen yhtiöön. Kiinteistöpäällikön tehtävät siirtyivät Tilapalvelun kiinteistöpäällikölle.

Liikunta-alueiden hoito ja investointien toteuttaminen siirtyi myös vuoden 2023 alusta teknisen lautakunnan alaisuuteen. Tapahtuneiden muutosten jälkeen olivat vuodet 2023–2024 ns. tehtävien ja toimintamallien sisäänajoa, jona aikana kehitettiin ja selkeytettiin toimintaa erityisesti näiltä osin.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Energiansäästö kohteiden ja toimenpiteiden innovatiivinen kehittäminen		Muutettu valaistuksia led-valoihin.	Toteutuu osittain
Viestinnän kehittäminen	Viestinnän kehittäminen	Lisätään ennakkoviestintää teknisen osaston toimista	Panostettu ennakkoviestinnän lisäämiseen mm. somessa ja kotisivuilla.	Toteutuu
Saavutettavuuden kehittäminen	Kunnan saavutettavuuden parantaminen	Toimitaan aktiivisesti kunnan alueen suurien liikennehankkeiden ohjausryhmissä kunnan tahtotilan huomioimiseksi.	Aktiivinen toimiminen eri ohjausryhmissä.	Toteutuu
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Nopea, rohkea ja innovatiivinen toimintatapa sidosryhmien yhteistyössä	Kehitetään yhteistyötä eri hallintokuntien, kuntakonsernin sisällä sekä kolmannen sektorin kanssa		Toteutuu
Liike- ja yritystilojen sekä	Yhteistyön kehittäminen alueen yritysten kanssa		Mahdollistettu osaltamme Tilapalvelu Oy:n	Toteutuu osittain

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
yrittösten liittäminen	teknisen toimen alaisissa koh-teissa		hallihankkeen toteuttamista.	☐
Osaavan, roh-kean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Turvallisuuden parantaminen turvallisuusky-selyn pohjalta	Turvallisuuskyselyn to-teuttaminen ja turvalli-suussuunnitelman päivit-täminen yhteistyössä mui-den hallintokuntien ja konserniyhtiöiden kanssa.		Ei toteudu ☐

Tekniset palvelut	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		0	0	0	6 000		6 000
Kulut	- 359 927	- 332 816	0	- 332 816	- 401 131	120,53 %	-68 315
Toimintakate	- 359 927	- 332 816	0	- 332 816	- 395 131	118,72 %	-62 315

Tekniset palvelut Ulkoisen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		0	0	0	6 000		6 000
Kulut	- 343 826	- 291 600	0	- 291 600	- 358 636	122,99 %	-67 036
Toimintakate	- 343 826	- 291 600	0	- 291 600	- 352 636	120,93 %	-61 036

Tekniset palvelut Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-16 101	-41 216	0	-41 216	-42 495	103,10 %	-1 279
Toimintakate	-16 101	-41 216	0	-41 216	-42 495	103,10 %	-1 279

5200 Kiinteistöpalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Tehtäväalueen toiminta-ajatus

Tavoitteena on tarjota mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kunnan eri kiinteistöjen käyttäjille yhteistyössä Laihian Tilapalvelu Oy:n kanssa. Ylläpidetään kiinteistöjä kustannustehokkaasti ja tarjoten käyttäjille mahdollisimman terveelliset ja viihtyisät työskentelyolosuhteet ennakoiden korjaustarpeet.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Käyttäjillä terveelliset olosuhteet.	Aktiivinen, nopea ja osaava toiminta yhdessä Laihian Tilapalvelu Oy:n kanssa.	Säännölliset kuukausipalaverit.	Toteutuu
Tasapainoisen talouden ylläpitäminen	Kustannusten hallinta ja energiansäästön toteutuksen kehittäminen	Energiakulutuksen systemaattinen seuranta ja muutoksiin reagointi.	Ilmanvaihtokanavien nuohouksen yhteydessä on tehty myös säätötoimenpiteitä, joilla saatu tehostettua ilmanvaihtoa ja siten energiasäästöä. Valaistusta muutettu Led-valaistukseksi ja asennettu liiketunnistimia valaistuksen ohjaukseen kesuskoulun käytävillä.	Toteutuu
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Toiminnan palvelurakenteen kehittäminen käyttäjien tarpeiden mukaisiksi	Hallintokuntien välisen yhteistyön kehittäminen	Kiinteistöjen käyttäjien kanssa aktiivista vuoropuhelua	Toteutuu
Positiivisen kuntakuvan edistäminen	Koulujen ja niiden ympäristöjen kokonaisturvallisuuden kehittäminen	Kunnan kiinteistöjen valvonnan tehostaminen valvontakameroiden, liikenne- ja tiedotuskeinojen ja tiedottamisen keinoin yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa	Lisätty sekä uusia valvontakameroita.	Toteutuu

Kiinteistöpalvelut	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	4 007 103	4 258 203	0	4 258 203	4 303 635	101,07 %	45 432
Kulut	-3 047 680	-2 654 810	0	-2 654 810	-2 729 656	102,82 %	-74 846
Toimintakate	959 423	1 603 393	0	1 603 393	1 573 979	98,17 %	-29 414

Kiinteistöpalvelut Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	835 389	760 712	0	760 712	816 630	107,35 %	55 918
Kulut	-2 979 584	-2 654 810	0	-2 654 810	-2 626 407	98,93 %	28 403
Toimintakate	-2 144 195	-1 894 098	0	-1 894 098	-1 809 777	95,55 %	84 321

Kiinteistöpalvelut Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	3 159 811	3 497 491	0	3 497 491	3 483 509	99,60 %	-13 982
Kulut	-18 000	0	0	0	-56 327		-56 327
Toimintakate	3 141 811	3 497 491	0	3 497 491	3 427 182	97,99 %	-70 309

5300 Kadut ja yleiset alueet

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Tehtäväalueen toiminta-ajatus

Ylläpidetään liikenneväylät hyväksytyjen laatutavoitteiden mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Tarjotaan käyttäjille turvalliset liikkumisolosuhteet.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Saavutettavuuden kehittäminen	Kunnan eri osa-alueiden saavutettavuuden kehittäminen yksityisteiden hoidon ja kunnostuksen avulla. Siltojen kunto-kartoitus ja rekisteri saatetaan ajan tasalle	Yksityisteiden hoidon ja siltojen kunnostuksien kartoitus erilaisia rahoitusmalleja hyödyntäen	ELY-keskuksen kanssa tiivistä yhteistyötä rahoitus ja avustus asioissa.	Toteutuu
Kunnan kaava-alueiden julkikuvan parantaminen	Kaava-alueiden julkikuvan ja saavutettavuuden kehittäminen katuverkoston kuntoa parantamalla.	Katuverkostojen peruskorjauksen PTS:n jatkuva päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen	Kesätyöntekijä huolehtinut kustan siisteydestä. Kukkaistuksia hoidettu ulkopuolisen ammattilaisen toimesta.	Toteutuu
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Osaava, nopea, rohkea ja innovatiivinen toimintatapa energiansäästötoimenpiteissä	Tuodaan uusia teknisiä innovaatioita ja toimintatapoja katuvalaistuksen hallintaan, pääsulakkeiden kokojen tarkistus.	Katuvalaistuksen ohjauskeskusten pääsulakekokojen selvitys tehty.	Toteutuu
Saavutettavuuden kehittäminen	Kunnan hoidossa olevien yksityisteiden tiekuntien uudelleen käynnistämiseksi annettava asiantuntija apu.	Tehostetaan tiedotusta tiekuntien pakollisuudesta. Avustetaan maanomistajia tiekunnan uudelleen käynnistämisessä ja yksityistien tieyksiköinnissä.	Siirrettiin vuodelle 2025	Ei toteudu

Kadut ja yleiset alueet	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	2 647	1 000	0	1 000	15 326	1532,57 %	14 326
Kulut	- 796 166	- 759 735	0	- 759 735	-1 057 118	139,14 %	- 297 383
Toimintakate	- 793 519	- 758 735	0	- 758 735	-1 041 792	137,31 %	- 283 057

Kadut ja yleiset alueet Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	1 275	1 000	0	1 000	15 326	1532,57 %	14 326
Kulut	- 786 200	- 399 700	0	- 399 700	- 999 354	250,03 %	- 599 654
Toimintakate	- 784 925	- 398 700	0	- 398 700	- 984 028	246,81 %	- 585 328

Kadut ja yleiset alueet Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-9 966	-11 685	0	-11 685	-56 945	487,34 %	-45 260
Toimintakate	-8 594	-11 685	0	-11 685	-56 945	487,34 %	-45 260

5400 Puistot ja viheralueet

Tilivelvollinen viranhaltija: Maanmittausinsinööri

Toiminta-ajatus

Kunnan yleisten alueiden hoito, ylläpito ja kehittäminen tarjoten kuntalaisille viihtyisän ympäristön virkistäytystä sekä lisäten positiivista kuntakuvaa. Yleiset alueet sisältävät jatkossa myös liikunta- ja leikkikenttäalueet.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Kunnan kaava-alueiden julkikuvan parantaminen	Asuinalueiden ja liikekeskustan viihtyisyyden parantaminen puistoalueiden siistillä yleisilmeellä	Puistoalueiden kunnostustoimenpiteitä budjetin sallimissa rajoissa sekä yleisten alueiden ylläpito	Toteutettu uutta viherrakentamista keskusta-alueelle. Kausityöntekijä huolehti keskusta-alueen siisteydestä kesän.	Toteutuu
Viihtyisät asuinalueet	Virkistysalueiden kehittäminen kuntalaisten mielipiteet huomioiden	Yhteistyön lisääminen alan yritysten kanssa yleisten alueiden hoidon- ja kehittämisen osalta	Suunniteltu ja tehty hoitotoimenpiteitä Hulinpuiston alueella huomioiden kuntalaisille tehdyn kyselyn tulokset.	Toteutuu
Kulttuurin ja vapaa-ajan kehittäminen	Liikunta-alueiden hoidon kehittäminen	Lisätään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa liikuntapaikkojen sekä leikkikenttien hoidossa ja niiden kehittämisessä	Tehtiin tarjouskysely latujen ja jääalueiden hoidosta.	Toteutuu osittain

Puistot ja viheralueet	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	10 966	0	0	0	12 800		12 800
Kulut	- 233 730	- 238 315	0	- 238 315	-73 943	31,03 %	164 372
Toimintakate	- 222 764	- 238 315	0	- 238 315	-61 143	25,66 %	177 172

Puistot ja viheralueet Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	10 966	0	0	0	12 800		12 800
Kulut	- 226 210	-90 800	0	-90 800	-63 376	69,80 %	27 424
Toimintakate	- 215 244	-90 800	0	-90 800	-50 576	55,70 %	40 224

Puistot ja viheralueet Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut	-6 996	-6 615	0	-6 615	-6 675	100,91 %	-60
Toimintakate	-6 996	-6 615	0	-6 615	-6 675	100,91 %	-60

5500 Jätehuolto

Tilivelvollinen viranhaltija: Katuinsinööri

Toiminta-ajatus

Jätehuollon taksat pidetään kuntalaisille kilpailukykyisinä. Opastetaan kuntalaisia lisäämään kierrätystä sekä kaatopaikalle menevän jätteen määrää minimoidaan.

Palveluita tehostetaan kustannustehokkaaksi. Vuonna 2020 voimaan tulleen jätelain mukaisesti jätehuolto tulee kattamaan toiminnastaan syntyvät kustannukset.

Strateginen ta- voite	Toiminnan ta- voite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Osaavan, roh- kean ja innovatii- visen toimintata- van rakentami- nen	Hyötykäyttöase- man lajittelun jatkuva tehosta- minen	Henkilökunnan koulutuk- set ja tiedottaminen huo- lellisesta lajittelusta, lajit- teluohjeiden tarvittava päivitys.		Toteutuu osittain
Tasapainoisen talouden ylläpi- täminen	Jätehuollon kus- tannusten mini- mointi	Jätehuollon kustannusten seuranta		Toteutuu
Osaavan, roh- kean ja innovatii- visen toimintata- van rakentami- nen	Toiminta uuden jätelain vaati- musten mu- kaiseksi	Jätehuoltomääräysten päivittäminen uuden jäte- lain vaatimusten mu- kaiseksi		Toteutuu
	Palveluntuotta- jien kanssa kirjal- liset sopimukset		Sopimusten alle- kirjoitus siirtynyt 2025 alkuvuo- teen.	Ei toteudu

Jätehuolto	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	141 306	128 000	0	128 000	174 796	136,56 %	46 796
Kulut	- 219 557	- 203 350	0	- 203 350	- 207 103	101,85 %	-3 753
Toimintakate	-78 251	-75 350	0	-75 350	-32 308	42,88 %	43 042

Jätehuolto Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	141 306	128 000	0	128 000	174 655	136,45 %	46 655
Kulut	- 219 549	- 203 350	0	- 203 350	- 206 872	101,73 %	-3 522
Toimintakate	-78 244	-75 350	0	-75 350	-32 217	42,76 %	43 133

Jätehuolto Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		0	0	0	140		140
Kulut							
Toimintakate	-8	0	0	0	140		140

5600 Vesihuoltolaitos

Tilivelvollinen viranhaltija: Vesihuoltoinsinööri

Toiminta-ajatus

Huolehtii vesi- ja viemäriverkostojen, jätevesipuhdistamon, Tyllijoen vesilaitoksen ja jätevesipumppaamoiden toiminnasta, kunnossapidosta ja rakentamisesta mahdollisimman kustannustehokkaasti turvaten hyvänlaatuisen juomaveden ja ympäristön vähäisen kuormituksen.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Puhdistamo toimii ympäristöluvan mukaisesti	Puhdistamolla havaitut epäkohdat ja puutteet korjataan välittömästi. Puhdistamolla tarpeelliset hankinnat/parannukset tehdään viipymättä	Typenpoiston vaatimukset eivät täyty.	Toteutuu osittain
	Puhdistamon puhdistusprosessi tehostuu	Puhdistamon prosessia optimoidaan. Hanke käynnissä		Toteutuu
	Hulevesien päätymistä jätevesiviemäriverkostoon vähennetään	Kadunparannusurakoiden yhteydessä saneerataan kustannustehokkaasti vesihuoltoverkkoa		Toteutuu
	Vesijohtoverkoston vuotojen pitäminen vähintään nykyisellä tasolla	Toteutetaan viemäriinjojen, kaivojen ja pumppaamoiden saneerausta priorisoimalla ja määrärahojen puitteissa. Aktiivinen seuranta vuotovesien (VJ ja JV) löytämiseksi	Muutama vaikeasti löydettävä vuoto ollut pidempään. Tämä nostanut vuoto-vesiprosenttia	Toteutuu
	Himaniittiputkia saneerataan sujuuttamalla		Asemalla saneerattu rikkoutumisherkkää linjaa	Toteutuu
Viestinnän kehittäminen	Vesikatkoista ja muista häiriöistä tiedotetaan ennakoidusti, kun mahdollista tai viipymättä	Tekstiviestipalvelun käyttö matalalla kynnyksellä.		Toteutuu

Vesihuoltolaitos	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	1 103 169	1 134 000	0	1 134 000	1 108 999	97,80 %	-25 001
Kulut	- 996 750	- 902 382	0	- 902 382	- 882 770	97,83 %	19 612
Toimintakate	106 419	231 618	0	231 618	226 229	97,67 %	-5 389

Vesihuoltolaitos Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot	1 051 687	1 134 000	0	1 134 000	1 052 188	92,79 %	-81 812
Kulut	- 984 722	- 888 400	0	- 888 400	- 921 541	103,73 %	-33 141
Toimintakate	66 965	245 600	0	245 600	130 647	53,20 %	- 114 953

Vesihuoltolaitos Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot		0	0	0	56 811		56 811
Kulut		-13 982	0	-13 982	42 487	-303,87 %	56 469
Toimintakate	0	-13 982	0	-13 982	99 298	-710,18 %	113 280

5700 Liikenneolot

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Osallistutaan joukkoliikenteen seudulliseen kehitystyöhön tukemalla laihialaisten työ- ja opiskelumatkustamista.

Eri matkaketjujen yhteen sovittaminen.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Saavutettavuuden kehittäminen	Kehittää yhteistyössä ELY-keskuksen ja alueen kuntien kanssa alueellista työmatkaliikennettä	Erilaisten hanketukien hakemista tehostetaan. Osallistutaan Vaasan ja Kyrönmaan liikennetyöryhmään sekä Pohjanmaan henkilöliikennetyöryhmään.		Toteutuu
	Kehittää liityntäpysäköintiä ja kevyen liikenteen pysäköintiä			Ei toteudu

Liikenneolot	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut		-60 000	0	-60 000	-58 768	97,95 %	1 232
Toimintakate	-55 327	-60 000	0	-60 000	-58 768	97,95 %	1 232

Liikenneolot Ulkoinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut		-60 000	0	-60 000	-58 768	97,95 %	1 232
Toimintakate	-55 327	-60 000	0	-60 000	-58 768	97,95 %	1 232

Liikenneolot Sisäinen	TP 2023	TA 2024	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	TOT 2024	Tot-%	Poikkeama
Tuotot							
Kulut							
Toimintakate							

5900 Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi

Kustannuspaikat: Rakennusvalvonta, ympäristötoimi, mittaus- ja kaavoitus

Esittelijä: Rakennustarkastaja

Toiminta-ajatus

Tuotetaan rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen viranomaispalvelut sekä palvelut elinympäristön kehittämiseen, kartoitus- ja mittaustehtäviin, kiinteistön muodostamiseen ja maa-aineslupien valmisteluun mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Strateginen tavoite	Toiminnan tavoite	Toimenpide/mittari	Toteuma 31.12.	Tila
Osaavan, rohkean ja innovatiivisen toimintatavan rakentaminen	Rakennusvalvonnan siirtyminen sähköiseen asiointipalveluun	Rakennusvalvonnassa sähköisen asioinnin ja arkistoinnin (Lupapiste) käyttöönotto	Sähköinen asiointi ja arkistointi otettu käyttöön vuoden alusta lähtien.	Toteutuu
	Lupaprosessien kehittäminen entistä asukas- ja yrittäjäystävällisemmäksi	Tiedotuksen lisääminen rakennusvalvonnan, ympäristöasioiden ja kaavoituksen osalta.	Lisätty kattavasti tietoa uusille kotisivuille.	Toteutuu
	Kaavoituksessa ketterien ja innovatiivisten toimintatapojen kehittäminen yhdessä kuntalaisten, yritysten ja päättäjien kanssa	Kuntalaisten ja muiden yhteistyötahojen osallistaminen jo kaavoitushankkeiden suunnitteluvaiheessa.	Kaavoitettavan alueen läheisiä maanomistajia osallistettu varhaisessa vaiheessa.	Toteutuu
	Vihreän siirtymän hankkeiden mahdollistaminen kaavoituksen keinoin		Pyritty edistämään vihreän siirtymän hankkeita olemalla yhteyksissä eri toimijoihin. Aloitettu Pöpelikön asemakaavan laajennus.	Toteutuu

Rakennusvalvonta- ja ympäristö-toimi	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot	-27 257	40 700	0	40 700	35 482	87,18 %	-5 218
Kulut	- 353 760	- 404 040	0	- 404 040	- 255 460	63,23 %	148 580
Toimintakate	- 381 017	- 363 340	0	- 363 340	- 219 978	60,54 %	143 362

Rakennusvalvonta- ja ympäristö-toimi	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
Ulkoinen	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot	-27 377	40 700	0	40 700	35 422	87,03 %	-5 278
Kulut		- 387 400	0	- 387 400	- 237 164	61,22 %	150 236
Toimintakate	- 369 042	- 346 700	0	- 346 700	- 201 742	58,19 %	144 958

Rakennusvalvonta- ja ympäristö-toimi	TP	TA	Talousarvion	Muutettu	TOT	Tot-%	Poikkeama
Sisäinen	2023	2024	muutokset	talousarvio	2024		
Tuotot		0	0	0	60		60
Kulut	-12 095	-16 640	0	-16 640	-18 001	108,18 %	-1 361
Toimintakate	-11 975	-16 640	0	-16 640	-17 941	107,82 %	-1 301

3. TOTEUTUMISVERTAILUT

3.1 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen ta- lousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutos- ten jälk.	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot					
Myyntituotot	2 464 963	54 000	2 518 963	2 683 452	164 489
Maksutuotot	584 000	0	584 000	447 231	-136 769
Tuet ja avustukset	188 688	0	188 688	241 802	53 114
Muut toimintatuotot	4 068 640	0	4 068 640	4 128 101	59 461
Toimintatuotot yhteensä	7 306 291	54 000	7 360 291	7 500 585	140 294
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-15 900 242	-29 700	-15 929 942	-16 100 213	-170 271
Palkat ja palkkiot	-12 852 400	-25 300	-12 877 700	-13 068 931	-191 231
Henkilösivukulut	-3 047 842	-4 400	-3 052 242	-3 031 282	20 960
Eläkekulut	-2 664 942	-4 300	-2 669 242	-2 668 404	838
Muut henkilösivukulut	-382 900	-100	-383 000	-362 877	20 123
Palvelujen ostot	-5 789 364	29 500	-5 759 864	-6 359 552	-599 688
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 554 055	0	-2 554 055	-2 366 269	187 786
Avustukset	-903 000	0	-903 000	-731 939	171 061
Muut toimintakulut	-3 809 630	0	-3 809 630	-3 688 491	121 139
Toimintakulut yhteensä	-28 956 291	-200	-28 956 491	-29 246 463	-289 972
Toimintakate	-21 650 000	53 800	-21 596 200	-21 745 878	-149 678
Verotulot	18 650 000	0	18 650 000	18 896 329	246 329
Valtionosuudet	4 513 400	-99 140	4 414 260	4 333 862	-80 398
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	7 600	-7 600	0	13 494	13 494
Muut rahoitustuotot	110 980	0	110 980	138 159	27 179
Korkokulut	-724 000	-66 600	-790 600	-936 228	-145 628
Muut rahoituskulut	-92 980	2 000	-90 980	-75 359	15 621
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-698 400	-72 200	-770 600	-859 935	-89 335
Vuosikate	815 000	-117 540	697 460	624 378	-73 082
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 150 000	0	-2 150 000	-2 252 289	-102 289
Arvonalentumiset	-1 100 000	350 000	-750 000	-742 169	7 831
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-3 250 000	350 000	-2 900 000	-2 994 458	-94 458
Tilikauden tulos	-2 435 000	232 460	-2 202 540	-2 370 081	-167 541
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 435 000	232 460	-2 202 540	-2 370 081	-167 541

3.2 VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	16 000 000	0	16 000 000	16 417 976	417 976
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 000 000	0	1 000 000	979 036	-20 964
Kiinteistövero	1 650 000	0	1 650 000	1 508 017	-141 983
Verotulot yhteensä	18 650 000	0	18 650 000	18 905 029	255 029

Tuloveroprosentit	Tulovero-%	Verotettava tulo milj. euroa	Muutos-%
Verovuosi 2011	19,50	115	6,8
Verovuosi 2012	19,75	118	2,7
Verovuosi 2013	20,00	125	6,1
Verovuosi 2014	20,75	127	1,3
Verovuosi 2015	21,50	127	-0,3
Verovuosi 2016	21,50	127	0,3
Verovuosi 2017	21,75	125	-1,9
Verovuosi 2018	21,75	128	2,5
Verovuosi 2019	21,75	131	2,6
Verovuosi 2020	21,75	134	2,1
Verovuosi 2021	21,75	140	4,9
Verovuosi 2022	21,75	146	3,8
Verovuosi 2023	9,11	161	11,5
Verovuosi 2024	9,60	164	1,8

Kiinteistöveroprosentit	Varsinainen asuinrakennus	Muut asuin- rakennukset	Yleinen	Rakentamaton rakennus- paikka
Verovuosi 2009	0,30	0,65	0,65	3,00
Verovuosi 2010	0,40	0,75	0,65	3,00
Verovuosi 2011	0,40	0,75	0,75	3,00
Verovuosi 2012	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2013	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2014	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2015	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2016	0,50	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2017	0,50	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2018	0,50	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2019	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2020	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2021	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2022	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2023	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2024	0,60	1,00	1,00	3,00

Valtionosuuksien erittely	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Peruspalveluiden valtionosuus ml. tasaukset	3 584 800	-99 140	3 485 660	3 515 272	29 612
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-380 200	0	-380 200	-459 198	-78 998
Verotulomenetysten kompensatio	1 308 800	0	1 308 800	1 277 788	-31 012
Valtionosuudet yhteensä	4 513 400	-99 140	4 414 260	4 333 862	-80 398

3.3 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma 1-12 / 2024	Poikkeama
1501 HALLINTOPALVELUT					
Aineettomat hyödykkeet	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-56 331,26	-36 331,26
Investointimenot yhteensä	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-56 331,26	-36 331,26
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-56 331,26	-36 331,26
 1701 MAA- JA METSÄTILAT					
Aineelliset hyödykkeet	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	150 000,00
Investointimenot yhteensä	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	150 000,00
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	50 000,00	0,00	50 000,00	71 225,60	21 225,60
Investointitulot yhteensä	50 000,00	0,00	50 000,00	71 225,60	21 225,60
Nettoinvestoinnit yhteensä	-100 000,00	0,00	-100 000,00	71 225,60	171 225,60
 1702 ARVO-OMAIUUUS					
Sijoitukset	0,00	0,00	0,00	-32 336,17	-32 336,17
Investointimenot yhteensä	0,00	0,00	0,00	-32 336,17	-32 336,17
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	0,00	0,00	0,00	-32 336,17	-32 336,17
 4202 PERUSOPETUS					
Aineelliset hyödykkeet	-32 450,00	0,00	-32 450,00	-25 125,23	7 324,77
Investointimenot yhteensä	-32 450,00	0,00	-32 450,00	-25 125,23	7 324,77
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-32 450,00	0,00	-32 450,00	-25 125,23	7 324,77
 4301 LUKIO					
Aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00	0,00	-4 437,50	-4 437,50
Investointimenot yhteensä	0,00	0,00	0,00	-4 437,50	-4 437,50
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	0,00	0,00	0,00	-4 437,50	-4 437,50
 4701 LIIKUNTA- JA ULKOILUPALVELUT					
Aineelliset hyödykkeet	-85 000,00	-26 676,00	-111 676,00	-81 676,43	29 999,57
Investointimenot yhteensä	-85 000,00	-26 676,00	-111 676,00	-81 676,43	29 999,57
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-85 000,00	-26 676,00	-111 676,00	-81 676,43	29 999,57

5101 TEKNISET PALVELUT HALLINTO

Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	0,00	-18 554,32	-18 554,32
Investointimenot yhteensä	0,00	0,00	0,00	-18 554,32	-18 554,32
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	0,00	0,00	0,00	-18 554,32	-18 554,32

5200 KIINTEISTÖPALVELUT

Aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00	0,00	-167 746,52	-167 746,52
Aineelliset hyödykkeet	-538 000,00	-20 353,00	-558 353,00	-708 374,60	-150 021,60
Investointimenot yhteensä	-538 000,00	-20 353,00	-558 353,00	-876 121,12	-317 768,12
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-538 000,00	-20 353,00	-558 353,00	-876 121,12	-317 768,12

5300 KADUT JA YLEISET ALUEET

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma 1-12 / 2024	Poikkeama
tyhjä	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	100 000,00
Aineettomat hyödykkeet	-100 000,00	-182 488,00	-282 488,00	0,00	282 488,00
Aineelliset hyödykkeet	-1 192 000,00	232 135,00	-959 865,00	-714 481,30	245 383,70
Investointimenot yhteensä	-1 392 000,00	49 647,00	-1 342 353,00	-714 481,30	627 871,70
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-1 392 000,00	49 647,00	-1 342 353,00	-714 481,30	627 871,70

5400 PUISTOT JA VIHERALUEET

Aineelliset hyödykkeet	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-9 955,51	10 044,49
Investointimenot yhteensä	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-9 955,51	10 044,49
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-9 955,51	10 044,49

5601 VESILAITOS

Aineelliset hyödykkeet	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-31 889,86	63 110,14
Investointimenot yhteensä	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-31 889,86	63 110,14
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-95 000,00	0,00	-95 000,00	-31 889,86	63 110,14

5602 VIEMÄRILAITOS

Aineelliset hyödykkeet	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-42 827,19	27 172,81
Investointimenot yhteensä	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-42 827,19	27 172,81
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointitulot yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettoinvestoinnit yhteensä	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-42 827,19	27 172,81

RAPORTTI YHTEENSÄ	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten j.	Toteutuma 1-12 / 2024	Poikkeama
tyhjä	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	100 000,00
Aineettomat hyödykkeet	-120 000,00	-182 488,00	-302 488,00	-242 632,10	59 855,90
Aineelliset hyödykkeet	-2 182 450,00	185 106,00	-1 997 344,00	-1 618 767,62	378 576,38
Sijoitukset	0,00	0,00	0,00	-32 336,17	-32 336,17
Investointimenot yhteensä	-2 402 450,00	2 618,00	-2 399 832,00	-1 893 735,89	506 096,11
Rahoitusosuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investointien luovutustulot	50 000,00	0,00	50 000,00	71 225,60	21 225,60
Investointitulot yhteensä	50 000,00	0,00	50 000,00	71 225,60	21 225,60
Nettoinvestoinnit yhteensä	-2 352 450,00	2 618,00	-2 349 832,00	-1 822 510,29	527 321,71

3.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	815 000	-117 540	697 460	624 378	-73 082
Tulorahoituksen korjauserät	-7 000	0	-7 000	-12 110	-5 110
	808 000	-117 540	690 460	612 268	-78 192
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 402 450	2 618	-2 399 832	-1 904 631	495 201
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	57 000	0	57 000	83 335	26 335
	-2 345 450	2 618	-2 342 832	-1 821 296	521 536
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 537 450	-114 922	-1 652 372	-1 209 028	443 344
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	-6 481	-6 481
Antolainasaamisten vähennys	-98 000	0	-98 000	0	98 000
	-98 000	0	-98 000	-6 481	91 519
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000	0	8 000 000	8 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 530 000	0	-2 530 000	-2 816 160	-286 160
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 000 000	0	-4 000 000	-3 500 000	500 000
	1 470 000	0	1 470 000	1 683 840	213 840
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	9 409	9 409
Saamisten muutos	0	0	0	396 152	396 152
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-214 103	-214 103
	0	0	0	191 458	191 458
Rahoituksen rahavirta	1 372 000	0	1 372 000	1 868 817	496 817
Rahavarojen muutos	-165 450	-114 922	-280 372	659 789	940 161

3.5 YHTENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

Määrärahat 1 000€					Tuloar- viot 1 000€						
	Sito vuus	Alkup. ta- lous- arvio	TA:n muu- tok- set	TA muu- tos- ten jäl- keen	Toteu- tuma	Poikke- ama	Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poikke- ma
KÄYTTÖTALOUS- OSA											
Kunnanvaltuusto											
Kunnanvaltuusto	N	37	65	102	118	-16	0		0	0	0
Tarkastuslautakunta	N	22		22	26	-4	0		0	0	0
Kunnanhallitus											
Luottamushenkilö- johto	N	1 014	-65	949	939	10	0		0	0	0
Hallinto-osasto	N	2 296		2 296	2 059	237	87		87	93	6
Työllisyyspalvelut		0		0		0			0		0
Tilat ja arvo-omaisuus	N	31		31	25	6	123	40	163	229	66
Keskusvaalikunta											
Vaalit	N	56		56	52	4	14	14	28	42	14
Hyvinvointilauta- kunta											
Terveysten ja hyvin- voinnin edist.	N	786	0	786	840	-54	550	0	550	558	8
Kirjasto- ja kulttuuri- palvelut	N	433		433	462	-29	0		0	0	0
Liikunta- ja ulkoilupal- velut	N	971		971	933	38	148		148	192	44
Nuorisopalvelut	N	307		307	229	78	93		93	62	-31
Sivistyslautakunta											
Varhaiskasvatus	N	4 805	-276	4 529	4 443	86	446	0	446	334	-112
Esipetus	N	640	56	696	701	-5	0		0	0	0
Peruskoulutus	N	10 564	364	928	11 409	-481	275		275	304	29
Toisen asteen koulu- tus	N	1 084	-144	940	998	-58	10		10	1	-9
Aikuiskoulutus	N	228		228	227	1	0		0	0	0
Tekninen lautakunta											
Tekniset palvelut	N	333		333	401	-68	0		0	6	6
Tukipalvelut		2 655		2 655	2 730	-75	4 258		4 258	4 304	46
Kadut ja yleiset alueet	N	760		760	1 057	-297	1		1	15	14
Puistot ja viheralueet		238		238	74	164				13	
Jätehuolto	N	203		203	207	-4	128		128	175	47
Vesihuoltolaitos	N	902		902	883	19	1 134		1 134	1 109	-25
Liikenneolot	N	60		60	59	1	0		0	0	0

Rakennus- ja ympäris- tötoimi	N	404		404	255	149	41	0	41	35	-6
		28 829	0	28 829	29 127	-298	7 308	54	7 362	7 472	97

4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

4.1 TULOSLASKELMA

	1.1-31.12.2024	1.1-31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 714 891,43	1 782 824,34
Maksutuotot	447 170,78	451 386,55
Tuet ja avustukset	241 801,51	364 674,43
Muut toimintatuotot	1 527 430,12	1 588 127,97
	3 931 293,84	4 187 013,29
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-13 068 931,37	-12 600 613,37
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 668 404,44	-2 607 013,31
Muut henkilösivukulut	-362 877,07	-415 266,52
Palvelujen ostot	-5 412 532,30	-5 311 561,75
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 344 837,90	-2 593 254,89
Avustukset	-731 938,99	-728 812,36
Muut toimintakulut	-1 087 649,71	-1 061 881,37
	-25 677 171,78	-25 318 403,57
Toimintakate	-21 745 877,94	-21 131 390,28
Verotulot	18 896 328,83	18 911 801,31
Valtionosuudet	4 333 862,00	5 678 663,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 493,51	68 570,40
Muut rahoitustuotot	71 438,53	100 227,07
Korkokulut	-936 227,94	-723 725,04
Muut rahoituskulut	-8 639,49	-5 475,00
	-859 935,39	-560 402,57
Vuosikate	624 377,50	2 898 671,46
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 252 289,25	-2 192 139,57
Arvonalentumiset	-742 168,89	0,00
	-2 994 458,14	-2 192 139,57
Tilikauden tulos	-2 370 080,64	706 531,89
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 370 080,64	706 531,89

4.2 RAHOITUSLASKELMA

	2024		2023	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	624 377,50		2 898 671,46	
Tulorahoituksen korjauserät	-12 109,56	612 267,94	0,00	2 898 671,46
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 904 630,79		-1 787 866,12	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		50 738,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	83 335,16	-1 821 295,63	0,00	-1 737 128,12
Toiminnan ja investointien rahavirta		-1 209 027,69		1 161 543,34
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-6 481,40		0,00	
Antolainasaamisten vähenys	0,00	-6 481,40	67 697,68	67 697,68
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000,00		3 300 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähenys	-2 816 159,83		-2 653 351,36	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 500 000,00	1 683 840,17	-400 000,00	246 648,64
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	9 408,84		54 377,34	
Saamisten muutos	396 151,90		524 364,60	
Korottomien velkojen muutos	-214 102,83	191 457,91	-3 439 427,50	-2 860 685,56
Rahoituksen rahavirta		1 868 816,68		-2 546 339,24
Rahavarojen muutos		659 788,99		-1 384 795,90
Rahavarat 31.12.	1 577 706,57		917 917,58	
Rahavarat 1. 1.	917 917,58	659 788,99	2 302 713,48	-1 384 795,90

4.3 TASE

	2024	2023
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet	1 710 026,95	1 849 224,90
Aineettomat oikeudet	1 816,67	7 311,71
Muut pitkäaikaiset menot	1 708 210,28	1 841 913,19
Aineelliset hyödykkeet	36 584 166,05	36 896 188,33
Maa- ja vesialueet	4 633 362,21	4 704 587,81
Rakennukset	20 051 482,37	20 124 659,67
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 490 862,95	11 605 969,41
Koneet ja kalusto	196 114,80	248 627,72
Muut aineelliset hyödykkeet	5 177,50	5 177,50
Ennakkomaks ja keskener hankin	207 166,22	207 166,22
Sijoitukset	6 755 742,20	7 459 093,52
Osakkeet ja osuudet	4 606 931,33	5 316 764,05
Muut lainasaamiset	1 882 401,85	1 875 920,45
Muut saamiset	266 409,02	266 409,02
Pysyvät vastaavat yhteensä	45 049 935,20	46 204 506,75
Toimeksiantojen varat		
Lahjoitusrahastojen varat	757 967,70	761 573,02
Toimeksiantojen varat yhteensä	757 967,70	761 573,02
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset	1 489 187,96	1 885 422,84
Lyhytaikaiset saamiset	1 489 187,96	1 885 422,84
Myyntisaamiset	1 026 747,13	1 267 711,22
Lainasaamiset	-3 501,37	0,00
Muut saamiset	153 042,02	200 280,99
Siirtosaamiset	312 979,25	417 430,63
Rahat ja pankkisaamiset	1 577 706,57	917 917,58
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 066 977,51	2 803 340,42
Vastaavaa yhteensä	48 874 880,41	49 769 420,19

12/2024

12/2023

VASTATTAVAA**Oma pääoma**

Peruspääoma	15 340 154,55	15 340 154,55
Muut omat rahastot	10 721,89	10 721,89
Edell tilikaus yli-/alijäämä	2 386 412,46	1 679 880,57
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 370 080,64	706 531,89

Oma pääoma yhteensä**15 367 208,26****17 737 288,90****Toimeksiantojen pääomat**

Lahjoitusrahastojen pääomat	952 806,08	947 002,56
-----------------------------	------------	------------

Toimeksiantojen pääomat yhteensä**952 806,08****947 002,56****Vieras pääoma**

Pitkäaikainen	20 432 183,33	15 065 009,80
Lainat rahoitus- ja vakuutusl	20 432 183,33	15 065 009,80
Lyhytaikainen	12 122 682,74	16 020 118,93
Joukkovelkakirjalainat	6 100 000,00	9 600 000,00
Lainat rah.-ja vakuut.laitoks.	2 543 332,00	2 726 665,36
Saadut ennakot	154 708,58	171 844,77
Lyhytaikaiset ostovelat	891 482,40	1 544 066,78
Muut velat	307 528,62	338 923,76
Siirtovelat	2 125 631,14	1 638 618,26

Vieras pääoma yhteensä**32 554 866,07****31 085 128,73****Vastattavaa yhteensä****48 874 880,41****49 769 420,19**

4.4 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT

Konsernin tuloslaskelma

	2024	2023
Toimintatuotot	7 386 069,42	7 241 561,10
Toimintakulut	-27 577 058,36	-27 484 604,60
Toimintakate	-20 190 988,94	-20 243 043,50
Verotulot	18 821 206,63	18 835 291,97
Valtionosuudet	4 333 862,00	5 678 663,00
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	22 188,16	25 449,50
Muut rahoitustuotot	90 869,38	104 671,34
Korkokulut	-1 225 126,11	-922 652,09
Muut rahoituskulut	-8 666,98	-5 476,29
Vuosikate	1 843 344,14	3 472 903,93
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn. mukaiset poistot ja arvonal.	-3 058 889,94	-3 583 126,58
Arvonalentumiset		0,00
Tilikauden tulos	-1 215 545,80	-110 222,65
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00
Laskennalliset verot	-36 216,12	23 596,27
Vähemmistöosuudet	-22 965,01	99 232,29
Verot	-4 426,73	18 765,64
Tilikauden yli/alijäämä	-1 279 153,66	31 371,55

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26,8	26,3
Vuosikate/Poistot, %	60,3	96,9
Vuosikate, euroa/asukas	240,7	452,1
Asukasmäärä	7 657	7 682

Konsernin rahoituslaskelma

	2024		2023	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 843 344,15		3 472 903,93	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	1 843 344,15	0,00	3 472 903,93
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 418 393,51		-2 043 572,29	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		50 738,00	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0,00	-2 418 393,51	0,00	-1 992 834,29
Toiminnan ja investointien rahavirta		-575 049,36		1 480 069,64
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	12 670 232,43		-3 305 845,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	0,00		840,72	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-11 331 447,88	1 338 784,55	-472 143,97	-105 074,69
Oman pääoman muutokset		0,00	-3 430,61	-3 430,61
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääoman muutokset	30 292,52		54 381,80	
Vaihto-omaisuuden muutos	-128 948,05		-14 094,48	
Saamisten muutokset	-183 629,54		133 641,86	
Korottomien velkojen muutokset	77 963,04	-204 322,03	3 088 591,29	-2 914 662,11
Rahoituksen rahavirta		1 134 462,52		-3 023 167,41
Rahavarojen muutos		559 413,16		-1 543 097,77
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	3 079 631,21		2 520 218,05	
Rahavarat 1.1.	2 520 218,05	559 413,16	4 063 315,82	-1 543 097,77

Konsernitase

	2 024	2 023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	9 733,33	15 228,37
Muut pitkävaikutteiset menot	1 734 779,02	1 868 479,16
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	5 428 126,09	5 543 333,69
Rakennukset	29 597 797,13	30 170 278,83
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 502 380,94	11 617 487,40
Koneet ja kalusto	496 116,59	531 135,97
Muut aineelliset hyödykkeet	418 768,07	456 248,60
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	408 145,11	222 638,01
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	2 044 501,70	2 044 159,40
Muut lainasaamiset	17 210,43	10 729,03
Muut saamiset	421 710,94	391 710,94
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	906 199,85	875 907,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	359 108,66	230 160,61
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	1 998 853,36	1 815 223,82
Rahoitusarvopaperit	62 704,10	61 226,78
Rahat ja pankkisaamiset	3 079 631,21	2 520 218,05
VASTAAVAA YHTEENSÄ	58 485 766,53	58 374 165,99

	2 024	2 023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 340 148,55	15 340 154,55
Muut omat rahastot	1 774 351,05	1 457 962,86
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	439 395,09	671 246,38
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 279 153,65	31 371,55
VÄHEMMISTÖOSUUDET	639 214,46	700 800,64
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 101 050,09	1 061 346,59
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	33 476 653,95	20 707 765,51
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 010 059,86	1 108 715,87
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 303 431,99	12 634 879,87
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	4 680 615,14	4 659 922,17
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	58 485 766,53	58 374 165,99

5. LIITETIEDOT

5.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikoja tarkistettu 1.1.2016 alkaen. Poistoaikoihin asetettiin vaihteluväli, joka paremmin vastaa hyödykkeiden taloudellisen pitoajan arviointia. Poistosuunnitelman kohtaan muut pitkävaikutteiset menot tehtiin tarkistus kunnanvaltuuston kokouksessa 12.11.2018. Joidenkin yksittäisten hankkeiden osalta on noudatettu uutta poistosuunnitelmaa pidempiä poistoaikoja, jos se hankkeiden taloudellisen pitoajan mukaan on perusteltua. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tytäryhtiöosakkeet ovat arvostettu kunnan taseessa hankintamenoonsa. Näihin osakkeisiin tehtiin tilikaudella 1.1.-31.12.2024 arvonalennuskirjaus koskien Ki Oy Laihian Virastokeskuksen osakkeita. Arvonalennuksen suuruus on 742 169 €.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi.

5.2 KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty olennaiset tytäryhtiöt ja kaikki kuntayhtymät.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyvien vastaavien sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

5.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Kunnan toimintatuotot (ulkoiset)

	2024
Hallintopalvelut	378 470,33
Sivistyspalvelut	637 879,63
Hyvinvointipalvelut	801 905,98
Tekniset palvelut	2 113 019,90
Toimintatuotot yhteensä	3 931 275,84
	2023
Yleishallinto	416 278,12
Terveystoimi	0,00
Sosiaalitointi	550 904,12
Opetus- ja kulttuuritoimi	1 206 582,81
Yhdyskuntapalvelut	2 013 248,24
Toimintatuotot yhteensä	4 187 013,29

Verotulojen erittely	2024	2023
Kunnan tulovero	16 417 976,09	16 390 120,03
Osuus yhteisöveron tuotosta	979 035,91	1 080 311,34
Kiinteistövero	1 508 016,83	1 441 369,94
Muut verot	-8 700,00	
Verotulot yhteensä	18 896 328,83	18 911 801,31

Valtionosuuksien erittely	2024	2023
Peruspalveluiden valtionosuus	603 592,00	1 532 693,00
Verotulojen taseaus	2 911 680,12	3 221 667,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-459 197,72	-380 211,00
Verotulojen menetysten kompensatio	1 277 787,60	1 304 514,00
Valtionosuudet yhteensä	4 333 862,00	5 678 663,00

Palvelujen ostojen erittely	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	333 332,63	266 449,13
Muiden palvelujen ostot	6 019 810,70	5 045 112,62
Kunnan palvelujen ostot	6 353 143,33	5 311 561,75

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Käytössä on tasapoisto, ellei muuta mainita. Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu pääosin vuosikuluiksi.

Pakollisten varausten muutos

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0	0,00	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	0	0,00	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	0	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot/-tappiot

	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Vakuutuskorvaus	0,00	0,00	11 609,56	0,00
Myyntivoitot yhteensä	0,00	0,00	11 609,56	0,00
Muut toimintakulut				
Myyntitappiot	0,00	0,00	500,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	0,00	0,00	500,00	0,00

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta 2024	Kunta 2023
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0	0
Osinkotuotot muista yhteisöistä	68 962,64	43 490,46
Peruspääoman korot kuntayhtymistä	0,00	0,00
Yhteensä	68 962,64	43 490,46

5.4 TASEEN LIITETIEDOT

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Aineelliset hyödykkeet Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödy.	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	7 311,71	1 841 913,19	1 849 224,90	4 626 256,87	20 120 266,51	11 605 969,41	248 627,72		207 166,22	36 808 286,73
Lisäykset tilikaudella					1 055 664,06	807 780,25				1 863 444,31
Rahoitusosuudet tilikaudella										
Vähennykset tilikaudella				71 225,60						71 225,60
Siirrot erien välillä										
Tilikauden poisto	5 495,04	133 702,91	139 197,95	560,07	1 040 312,57	994 507,36	77 711,30			2 113 091,30
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 816,67	1 708 210,28	1 710 026,95	4 554 471,20	20 135 618,00	11 419 242,30	170 916,42	207 166,22		36 487 414,14

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Jvk,-muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöt	Kuntayhtymä osuudet	Osakkuus-yhteisö osakkeet ja osuudet	Muut osakkeet ja osuudet omist.yht	Muut lainasaamiset konserniyh-teisöt	Muut lainasaamiset muilta	Muut saamiset konserni-yhtiöt	Muut saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	4 603 056,91	5 017,89	6 727,52	701 961,73	1 865 191,42	10 729,03	0,00	266 409,02	7 459 093,52
Lisäykset						6 481,40			
Vähennykset	-742 168,89								
Hankintameno 31.12.	3 860 888,02	5 017,89	6 727,52	701 961,73	1 865 191,42	17 210,43	0,00	266 409,02	6 723 406,03

Omistus muissa yhtiöissä

Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Kuntakon- sernin osuus (1000€)			
			Konsernin omistus- osuus	Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/tappi- osta
Tytäryhteisöt						
Koy Laihian Vuokratalot	Laihia	100,00	100,00	1 936	5 767	17
Laihian Nuuka Lämpö Oy	Laihia	100,00	100,00	1 359	3 707	6
Laihian Tilapalvelut Oy	Laihia	100,00	100,00	4	144	16
Poronkankaan Vesi Oy	Laihia	57,50	57,50	850	27	28
Laihian Vss-tilat Oy	Laihia	82,86	90,00	52	1	7
Koy Laihian Virastokeskus	Laihia	100,00	100,00	500	43	54
Kuntayhtymät						
Pohjanmaan liitto	Vaasa	3,82	3,82	61	35	3
Yhteis- ja omistusyhteisyyhteisöt						
Koy Säästökirja	Laihia	25,10	25,10			
As Oy Laihianraitti II	Laihia	0,00	24,64			
Laihian Painehalli Oy	Laihia	40,00	40,00			

Saamiset

Saamisten erittely	Kunta Pitkäaikaiset 2024	Lyhytaikaiset 2024	Kunta Pitkäaikaiset 2023	Lyhytaikaiset 2023
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		188 907,87		187 040,20
Muut saamiset				30 000,00
Siirtosaamiset				
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		2 128,12		6 328,29
Muut saamiset				

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni 2024		Kunta 2024	2023
Tulojäämät				
Kela, korvaus työterveyshuollosta			90 000,00	90 000,00
AVI/20279/2021 Yleisurh.kentän kunnostus			45 000,00	41 250,00

Oma pääoma

Oma pääoma	Konserni 2024	Konserni 2023	Kunta 2024	Kunta 2023
Peruspääoma 1.1.	15 340 154,55	15 340 154,55	15 340 154,55	15 340 154,55
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Peruspääoma 31.12.	15 340 148,55	15 340 154,55	15 340 154,55	15 340 154,55
Muut omat rahastot 1.1.	1 457 962,86		10 721,89	10 721,89
Siirrot rahastoon tilikaudella				
Siirrot rahastosta tilikaudella				
Muut omat rahastot 31.12.	1 774 351,05	1 457 962,86	10 721,89	10 721,89
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	439 395,09		1 679 880,57	1 679 880,57
Edellisten tilikausien oikaisut				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	439 395,09	671 246,38	2 386 412,46	1 679 880,57
Tilikauden alijäämä/ylijäämä	-1 279 153,66	31 371,55	-2 370 080,64	706 531,89
Oma pääoma yhteensä	15 352 339,09	17 500 735,34	15 367 208,26	17 737 288,90

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	Kunta 2024	Kunta 2023
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	2 386 412,46	1 679 880,57
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-2 370 080,64	706 531,89
Kertynyt poistoero 31.12.	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	0,00	0,00
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	16 331,82	2 386 412,46

Pitkäaikaiset velat

	Kunta 2024	Kunta 2023
Vuoden 2029 jälkeen erääntyvät		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		11 633
	23 015 003,80	326,80

Joukkovelkakirjalainat

		Kunta 2024	Kunta 2023
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistukset			9 600 000,00
Korko 2.80%	2025-04-01	2 600 000,00	
Korko 2.55%	2025-06-01	1 000 000,00	
Korko 2.58%	2025-06-01	1 000 000,00	
Korko 2.56%	2025-02-01	1 000 000,00	
Korko 2.91%	2025-03-01	500 000,00	
Joukkovelkakirjalainat yhteensä		6 100 000,00	9 600 000,00

Pakolliset varaukset

Pakollisia varauksia ei ole tilikaudella eikä vertailutilikausilla.

Vieras pääoma	2024		2023	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	155 910,72	0,00	259 438,54
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	155 910,72	0	259 438,54

Sekkilimiitti

Sekkilimiitti		Kunta 2024	Kunta 2023
Luotollisen sekkitalin limiitti 31.12.	500 000		
Siitä käyttämättä oleva määrä	500 000		

Muut velat

Muut velat	Konserni 2024	2023	Kunta 2024	2023
Muut velat				
Ennakonpidätysvelka		263 548,29	277 027,19	263 548,29
Sosiaaliturvamaksuvelka		11 568,23	8 345,75	11 568,23
Muut velat		301 166,61		
	0,00	576 283,13	285 372,94	275 116,52

Siirtovelat

Siirtovelat	Konserni 2024	2023	Kunta 2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät	1 360 233,37	1 360 233,37	1 360 233,37	1 360 233,37
Muut palkkojen jaksotukset	397 357,61	37 084,48	397 357,61	37 084,48
Korkojaksotukset	247 460,06	121 153,96	247 460,06	121 153,96
Muut menojäämät	120 580,10	344 615,79	120 580,10	167 210,93
	2 125 631,14	1 863 087,60	2 125 631,14	1 685 682,74

5.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2024	45 654,00		45 654,00	
Seuraavalla tilikaudella maksettava osa	45 654,00		45 654,00	
Sopimuksiin sisältyvät lunastusveloitteet				
Leasingvastuut yhteensä	149 667	127 384	145 477	127 384
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	127 515	62 428	123 325	62 428
Yhteensä	195 321	189 812	191 131	189 812

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen välillä	Kunta	
	2024	2023
Tytäryhteisöiden puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	7 287 338	7 262 000
Jäljellä oleva pääoma	4 627 095	4 687 224

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	Kunta
	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	66 391 812	64 848 497
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	71 245	51 621

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Kunta	
	2024	2023
Takaisinmaksuvastuu		
Vastuu, koskien uudisrakentamiseen ja peruskorjaamiseen sisältyvän		
arvonlisäveron palautusta	4 238 289	4 744 293

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Laihian kunnalla on epäselvä laskutusasia Pohjanmaan Hyvinvointialueen kanssa. Asia koskee vuoden 2022 Kuntayhtymä Eskoon toiminnan ylijäämän palautusta. Vastuu suuruus on 40 321,30 €.

5.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Henkilöstökulut	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	16 099 912,24	15 622 893,20
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		7 541,13
Henkilöstökulut yhteensä	16 099 912,24	15 630 434,33

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2024	2023
Keskusta	2 953,95	3 149,66
Laihian kokoomus	1 493,67	1 989,19
Laihian Perussuomalaiset	1 571,82	1 749,65
Kristillisdemokraatit	201,80	114,50
Laihian sosiaalidemokraatit	857,55	554,50
Vasemmisto	449,50	352,22
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	7 528,29	7 909,72

Tilintarkastajan palkkiot	2024	2023
KPMG Oy Ab Tilintarkastusyhteisö		
Tilintarkastuspalkkiot	5 609,00	11 008,00
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3 470,00	2 201,00
Muut palkkiot	33 327,00	0,00
Palkkiot yhteensä	42 406,00	13 209,00

Intressitahot

Konsernin lähipiirin / intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5.7 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Käytetyt kirjanpitokirjat

Tasekirja, sidottu
 Päiväkirja, sähköisesti
 Pääkirja, sähköisesti
 Ostoreskontra, sähköisesti
 Myyntireskontra, sähköisesti
 Palkkakortit/luettelot sähköisesti

Käytetyt tositelajit

1 Alkusaldot
 2 Talousarvio
 3 Lisämääräraha
 9 KOM konversio
 10 Muistio, ulkoinen
 20 Muistio, sisäinen
 34 Käyttöomaisuus
 39 KOM-muistiot
 70 Sosiaalityö
 101 Pankin tiliote
 102 Palkat
 330–500 Myyntireskontra, laskulajit
 511 Myyntireskontra, manuaalisuoritukset
 521 Myyntireskontra, viitesuoritukset
 531 Myyntireskontra, hyv.laskujen kuittaus
 541 Myyntireskontra, tileistä poisto
 550 Myyntireskontra, laskulaji 55
 580 Myyntireskontra, laskulaji 58
 770 Myyntireskontra, laskulaji 77
 801 Ostolaskut
 899 Ostomaksut

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Pääkirja sähköisesti
 Päiväkirja sähköisesti
 Ostoreskontra sähköisesti
 Myyntireskontra sähköisesti
 Palkkakirjanpito atk-tulosteena
 Tasekirja sidottuna kirjana

5.8 INVESTOINNIT TEHTÄVÄALUEITTAIN

KUNNANHALLITUS

	TA 2024	TA -muutos	Muuttunut TA	Toteuma
Kunnanhallitus yhteensä				
Tulot	50 000 €	0	50 000 €	71 226 €
Menot	-170 000 €	0	-170 000 €	-32 336 €
Netto	-120 000 €	0	-120 000 €	38 889 €

SIVISTYSLAUTAKUNTA

	TA 2024	TA -muutos	Muuttunut TA	Toteuma
Sivistyslautakunta yhteensä				
Tulot	0	0	0	0
Menot	-32 450 €	0	-32 450 €	-29 563
Netto	-32 450 €	0	-32 450 €	-29 563

HYVINVOINTILAUTAKUNTA

	TA 2024	TA -muutos	Muuttunut TA	Toteuma
Hyvinvointilautakunta yhteensä				
Tulot	0	0	0	0
Menot	-55 000 €	-26 676 €	-81 676 €	-81 676 €
Netto	-55 000 €	-26 676 €	-81 676 €	-81 676 €

TEKNINEN LAUTAKUNTA

	TA 2024	TA -muutos	Muuttunut TA	Toteuma
Tekninen lautakunta yhteensä				
Tulot	0	0	0	0
Menot	-2 115 000 €	29 294 €	-2 085 706 €	-1 693 829 €
Netto	-2 115 000 €	29 294 €	-2 085 706 €	-1 693 829 €

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA 2024	TA -muutos	Muuttunut TA	Toteuma
Tulot	50 000 €	0	50 000 €	71 226 €
Menot	-2 372 450 €	2 618 €	-2 369 832 €	-1 837 404 €
Netto	-2 322 450 €	2 618 €	-2 319 832 €	-1 766 178 €

6. ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ: VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

6.1 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	1.1-31.12.2024	1.1-31.12.2023
Liikevaihto	1 052 188	1 103 028
Liiketoiminnan muut tuotot	0	16
Materiaalit ja palvelut	-685 453	-775 021
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-340 090	-356 062
Ostot tilikauden aikana	-340 090	-356 062
Palvelujen ostot	-345 363	-418 959
Henkilöstökulut	-236 047	-210 035
Palkat ja palkkiot	-197 332	-176 530
Henkilösivukulut	-38 715	-33 505
Eläkekulut	-33 482	-30 451
Muut henkilösivukulut	-5 234	-3 053
Poistot ja arvonalentumiset	-251 015	-244 096
Suunnitelman mukaiset poisto	-251 015	-244 096
Liiketoiminnan muut kulut	-3 757	-11 570
Liikelylijäämä (-alijäämä) yhteensä	-124 084	-137 677
Rahoitustuotot ja -kulut	-66 968	-66 727
Muut rahoitustuotot	-2	0
Korvaus peruspääomasta	-66 720	-66 720
Muut rahoituskulut	-246	-7
Ylijäämä(alijä)enn.satunn.eriä yhteensä	-191 052	-204 403
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-191 052	-204 403
Liikelaitoksen tuloslaskelman tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-3,3	-3,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-3,3	-3,6
Voitto,%	-18,2	-18,5

6.2 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

		2024	2023
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
	LIIEKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-124 084	-137 677
	POISTOT JA ARVONALENTUMISET	251 015	244 096
	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-66 968	-66 727
		59 963	39 692
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
	INVESTOINTIMENOT	-74 717	-178 831
		-74 717	-178 831
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		-14 754	-139 139
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
	LAINAKANNAN MUUTOKSET		
	LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS KUNNALTA/KY:LTÄ	84 927	230 036
	MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
	SAAMISTEN MUUTOS KUNNALTA/KY:LTÄ	0	152 716
	SAAMISTEN MUUTOS MUILTA	25 665	-168 158
	KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA	-95 838	-75 455
		14 754	139 139
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
		14 754	139 139
RAHAVAROJEN MUUTOS		0	0
RAHAVARAT			
	31. 12.	0	0
	1. 1.	0	0

6.3 Vesihuoltolaitoksen taselaskelma

	12/2024	12/2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET	3 324 799	3 501 097
RAKENNUKSET	187 337	232 834
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	3 106 789	3 228 816
KONEET JA KALUSTO	30 672	39 446
SIJOITUKSET	30 629	30 629
MUUT SAAMISET	30 629	30 629
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 355 428	3 531 726
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET	524 988	550 653
LYHYTAIKAISET SAAMISET	524 988	550 653
	516 542	542 298
	8 354	8 354
	91	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	524 988	550 653
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 880 415	4 082 378

	12/2024	12/2023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
PERUSPÄÄOMA	3 032 706	3 032 706
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	545 782	750 185
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-191 052	-204 403
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 387 435	3 578 487
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN	492 980	503 891
LAINAT KUNNALTA/KUNTAYHTYMÄLTÄ	314 963	230 036
OSTOVELAT	139 034	229 767
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	4 734	9 839
SIIRTOVELAT	34 249	34 249
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	492 980	503 891
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 880 415	4 082 378
LIIKELAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	87,3	87,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	46,9	45,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 euroa	355	546
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	315	230
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	315	230
Lainasaamiset 31.12., 1000 euroa	0	0

6.4 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Käytetyt kirjanpitokirjat

Tasekirja, sidottu
 Päiväkirja, sähköisesti
 Pääkirja, sähköisesti
 Ostoreskontra, sähköisesti
 Myyntireskontra, sähköisesti
 Palkkakortit/luettelot sähköisesti

Käytetyt tositelajit

1 Alkusaldot
 2 Talousarvio
 3 Lisämääräraha
 9 KOM konversio
 10 Muistio, ulkoinen
 20 Muistio, sisäinen
 34 Käyttöomaisuus
 39 KOM-muistiot
 70 Sosiaalityö
 101 Pankin tiliote
 102 Palkat
 330–500 Myyntireskontra, laskulajit
 511 Myyntireskontra, manuaalisuoritukset
 521 Myyntireskontra, viitesuoritukset
 531 Myyntireskontra, hyv.laskujen kuittaus
 541 Myyntireskontra, tileistä poisto
 550 Myyntireskontra, laskulaji 55
 580 Myyntireskontra, laskulaji 58
 770 Myyntireskontra, laskulaji 77
 801 Ostolaskut
 899 Ostomaksut

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Pääkirja sähköisesti
 Päiväkirja sähköisesti
 Ostoreskontra sähköisesti
 Myyntireskontra sähköisesti
 Palkkakirjanpito atk-tulosteena
 Tasekirja sidottuna kirjana

7. ALLEKIRJOITUKSET

Laihialla 12. päivänä toukokuuta 2025

LAIHIAN KUNNANHALLITUS

Minna Niemi
Puheenjohtaja

Piia Eerola

Jukka Harju

Jukka Jänisoja

Raimo O Kinnari

Teemu Knuutti

Päivi Miskala

Kurth Silorinne

Sauli Tuomela

Marja Vettenranta

Jari Rantala
Kunnanjohtaja

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Laihialla _____ päivänä _____ kuuta 2025

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Elina Pesonen
JHT, KHT